

JIHOČESKÁ UNIVERZITA V ČESKÝCH BUDĚJOVICÍCH

FILOZOFICKÁ FAKULTA

ÚSTAV ARCHIVNICTVÍ A POMOCKÝCH VĚD HISTORICKÝCH

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

KNIHA PAMĚTNÍ ČERVENÁ MĚSTA VOTIC

S POZEMKOVÝMI VKLADY Z LET 1513 – 1631 (1684)

Vedoucí práce: doc. PhDr. Marie Ryantová, CSc.

Autor práce: Iva Drmlová

Studijní obor: Historie – Archivnictví

Ročník: třetí

2014

Prohlašuji, že svoji bakalářskou práci jsem vypracovala samostatně pouze s použitím pramenů a literatury uvedených v seznamu citované literatury.

Prohlašuji, že v souladu s § 47b zákona č. 111/1998 Sb. v platném znění souhlasím se zveřejněním své bakalářské práce, a to v nezkrácené podobě elektronickou cestou ve veřejně přístupné části databáze STAG provozované Jihočeskou univerzitou v Českých Budějovicích na jejich internetových stránkách, a to se zachováním mého autorského práva k odevzdanému textu této kvalifikační práce. Souhlasím dále s tím, aby toutéž elektronickou cestou byly v souladu s uvedeným ustanovením zákona č. 111/1998 Sb. zveřejněny posudky školitele a oponentů práce i záznam o průběhu a výsledku obhajoby kvalifikační práce. Rovněž souhlasím s porovnáním textu mé kvalifikační práce s databází kvalifikačních prací Theses.cz provozovanou Národním registrem vysokoškolských kvalifikačních prací a systémem na odhalování plagiátů.

V Českých Budějovicích 30. dubna 2014

podpis studenta

Anotace

Předkládaná bakalářská práce „*Kniha pamětní červená města Votic s pozemkovými vklady z let 1513 – 1631 (1684)*“ si klade za cíl představit pamětní knihu, která vznikla ve Voticích v 16. století a byla vedena i v 17. století.

Práce je rozdělena do čtyř kapitol. První kapitola poukazuje na historii města Votic od jejich první písemné zmínky až po současnost. Druhá kapitola se věnuje všeobecnému vývoji městské správy od roku 1420 až do revolučního roku 1848. Třetí kapitola informuje o vzniku a vývoji městských knih na našem území a o jejich členění. Čtvrtá kapitola obsahuje paleografický a diplomatický rozbor pamětní knihy. V závěru jsou shrnuty zjištěné poznatky. K práci je připojen seznam použitých pramenů, literatury a přílohy. Zejména fotografie písma městských písařů, dále tabulky a grafy.

Summary

The aim of the bachelor thesis “Red Memorial Book of Votice 1513 – 1631 (1684)” is to present the memorial book, that was created in 16th century in Votice and was led up the 17th century.

The work is divided into four chapters. The first chapter outlines the history of the town Votice from their first written mention to the present. The second chapter focuses on a general development from 1420 up to the revolutionary year of 1848. The third chapter provides information on the origin and development of the municipal register on our territory and their classification. The fourth chapter contains the palaeographic and diplomatic analysis of the Memorial Book. The conclusion of the thesis summarizes the ascertained findings. There is also attached a list of used sources, literature and annexes. Annexes are especially photographs of handwriting of town clerks, as well as tables and graphs.

PODĚKOVÁNÍ

Rada bych poděkovala pracovníkům Státního okresního archivu v Benešově za jejich vstřícný přístup při poskytování materiálu.

Dále bych chtěla poděkovat mojí rodině za důvěru a podporu, kterou mi během studia poskytovali.

Největší dík však náleží vedoucí mé bakalářské práce doc. PhDr. Marii Ryantové, CSc. za její cenné připomínky a rady, které postupně přispívaly ke konečné podobě této práce.

Obsah

ÚVOD	7
1. DĚJINY MĚSTA VOTICE	11
2. DĚJINY MĚSTSKÉ SPRÁVY V LETECH 1420–1848	17
Od roku 1420 do roku 1620	17
Od roku 1620 do roku 1848	19
3. MĚSTSKÉ KNIHY	24
4. KNIHA PAMĚTNÍ ČERVENÁ	30
4.1 Vnější popis knihy	30
4. 2. Paleografický rozbor	32
4. 2. 1. Písařské ruce	32
4. 2. 2. Používané zkratky	48
4. 2. 3. Chronologie zápisů	49
4. 2. 4. Používané číslice	50
4. 2. 5. Zabarvení inkoustu	50
4. 2. 6. Úprava vkladů	50
4. 3. Obsahový rozbor	51
4. 3. 1. Forma vkladů	51
4. 3. 3. Forma datace	52
4. 3. 4. Obsah vkladů	53
ZÁVĚR	58
Seznam zkratk	60

Seznam použité literatury.....	61
Seznam příloh	65

ÚVOD

Městské knihy jsou důležité pro zjištění, jak vypadal život a fungování ve městě a městečku v době středověku a novověku. Jedná se o pramen městské institucionální provenience, jehož vývoj a členění bude vysvětlen v kapitole nazvané Městské knihy. V městských knihách lze najít jak zápisy pamětní povahy, tak i zápisy evidenčního či pojišťovacího charakteru.

Předmětem předkládané bakalářské práce je pamětní kniha s pozemkovými vklady, jež byla vedena v městě Votice v letech 1513–1631 s přesahem do roku 1684. Jedná se o nejstarší městskou knihu tohoto charakteru uloženou ve Státním okresním archivu Benešov, další dvě knihy v archivu uložené jsou z let 1588–1796 a 1683–1803, nacházejí se zde i listiny s privilegiem pro město. Pamětní kniha s pozemkovými vklady je psaná česky.¹ Hlavním úkolem knihy bylo dochovat záznamy o majitelích a majetku ve městě.

Cílem bakalářské práce je seznámit čtenáře s uvedenou knihou. V první kapitole se nachází stručné shrnutí historie města Votice. Druhá kapitola zaznamenává vývoj městské správy v období vzniku této pamětní knihy s přesahem do husitství z jedné strany a do roku 1848 z druhé strany. Třetí kapitola pojednává o vývoji a rozdělení městských knih. Čtvrtá kapitola se pak zabývá rozborem pamětní městské knihy. Obsahuje paleografický a diplomatický rozbor zápisů obsažených v pamětní knize. Bakalářská práce zahrnuje i přílohy s fotografiemi zápisů nacházejících se v pamětní knize.

K sepsání dějin Votic jsem využila především publikace *„Města a městečka v Čechách, na Moravě a ve Slezsku“* od Karla Kuči a *„Okres Votický“* od Antonína Norberta Vlasáka. Dále jsem využila *„Místopisný slovník historický království českého“* Augusta Sedláčka a *„Sedlčansko, Sedlecko a Voticko“* od Čeňka Habarta.

¹ Státní okresní archiv Benešov, Archiv města Votice, Inventář města Votic. inv. č. 37.

V těchto publikacích je zmínka o většině privilegií udělených městu Votice její vrchností a panovníkem.² Celou edici privilegií vydal Antonín Haas.³

Pro kapitolu Vývoj městské správy jsem využívala publikaci Jana Janáka, Zdeňky Hledíkové a Jana Dobeše „*Dějiny správy v českých zemích od počátku státu po současnost*“,⁴ dále práce Jiřího Kejře „*Vznik městského zřízení v českých zemích*“⁵ a „*Česká diplomatika do roku 1848*“ od Jindřicha Šebánka, Zdeňka Fialy a Zdeňky Hledíkové.⁶

Při práci na kapitole o městských knihách jsem vycházela ze studie Václava Vojtíška „*O studiu městských knih českých*“, publikované se ve sborníku „*Výbor rozprav a studií Václava Vojtíška*“,⁷ z knihy „*Vademecum pomocných věd historických*“⁸ od Ivana Hlaváčka, Jaroslava Kašpara a Rostislava Nového, z knihy Ludmily Sulitkové *Městské úřední knihy z Archivu města Brna 1343 - 1619*⁹ a z publikací využitých v kapitole Vývoj městské správy.¹⁰

Vývojem, problematikou a zpracováním městských knih se zabývala již řada historiků a archivářů. Práce věnující se tomuto tématu byly zpracovány z několika různých pohledů. Městským právem se zabývali v 19. a 20. století Hermenegild a

² Karel KŮČA, *Města a městečka v Čechách, na Moravě a ve Slezsku*, Praha 2011; August Sedláček, *Místopisný slovník historický království českého*, Praha 1998; Antonín Norbert VLASÁK, *Okres Votický*, Praha 1873.

³ Antonín HAAS (ed.), *Privilegia nekrálovských měst českých z let 1500–1526*, Praha 1561; TÝŽ (ed.), *Soupis privilegií měst a městeček ve středočeském kraji od roku 1526*, *Středočeský sborník historický* 6, 1971.

⁴ Jan JANÁK – Zdeňka HLEDÍKOVÁ – Jan DOBEŠ, *Dějiny správy v českých zemích od počátku státu po současnost*, Praha 2005.

⁵ Jiří KEJŘ, *Vznik městského zřízení v českých zemích*, Praha 1998.

⁶ Jindřich ŠEBÁNEK – Zdeněk FIALA – Zdeňka HLEDÍKOVÁ, *Česká diplomatika do roku 1848*, Praha 1984.

⁷ Václav VOJTÍŠEK, *Výbor rozprav a studií Václava Vojtíška*, Praha 1953.

⁸ Iva HLAVÁČEK – Jaroslav KAŠPAR – Rostislav NOVÝ, *Vademecum pomocných věd historických*, Praha 2002.

⁹ Ludmila SULITKOVÁ, *Městské úřední knihy z Archivu města Brna 1343 – 1619*, Brno 1998.

¹⁰ Jan JANÁK - Zdeňka HLEDÍKOVÁ – Jan DOBEŠ *Dějiny*; Jiří KEJŘ, *Vznik*; Jindřich ŠEBÁNEK – Zdeněk FIALA – Zdeňka HLEDÍKOVÁ, *Česká diplomatika*.

Josef Jirečkovi,¹¹ Jaromír Čelakovský,¹² Antonín Haas,¹³ Jiří Hofman,¹⁴ Miroslav Flodr.¹⁵ Vývojem městských knih se zabývali Václav Vojtíšek,¹⁶ Jiří Pražák,¹⁷ Jiří Kejř,¹⁸ a Ludmila Sulitková.¹⁹ Pro badatele byla zpřístupněna pomocí edic řada městských knih, nejvýznamnější je práce Hany Pátkové,²⁰ která zpracovala ještě další knihy, např. „*Městská kniha soudní a pamětní Ústí nad Labem*.”²¹ Další, kdo se např. věnuje zpřístupňování městských knih, je Ludmila Sulitková,²² Ivana Ebelová,²³ Karel Polesný,²⁴ Jiří Pajer,²⁵ Jiří Peterka²⁶ a Miroslav Flodr.²⁷ Evidenci městských knih sepsal Rostislav Nový.²⁸ Pozemkovým knihám se věnovali Gabriela

¹¹ Josef JIREČEK – Hermenegild JIREČEK, M. Brikciho z Licka Práva městská, Praha 1880; Josef JIREČEK (ed.), Pavel Kristián z Koldína, Práva městská království českého a markrabství moravského, Praha 1876.

¹² Jaromír ČELAKOVSKÝ, O právech městských M. Brikciho z Licska a o poměru jich k starším sbírkám právním, Praha 1880; TÝŽ, O právních rukopisech města Brna, Praha 1882.

¹³ Antonín HAAS (ed.), Privilegia nekrálovských měst českých z let 1453–1500, Praha 1954; TÝŽ (ed.), Privilegia nekrálovských měst českých z let 1500–1526, Praha 1960.

¹⁴ Jiří HOFMAN, Faksimile Knihy zemského, městského a jiného práva, Praha 2011.

¹⁵ Miroslav FLODR, Brněnské městské právo: zakladatelské období 1359, Brno 2001; TÝŽ, Nálezy brněnského městského práva 1389, Brno 2007.

¹⁶ Václav VOJTÍŠEK, Výbor rozprav a studií Václava Vojtíška, Praha 1953.

¹⁷ Jiří PRAŽÁK, O diplomatické metodě studia městských knih, Archivní časopis 3, 1953, s. 145–162.

¹⁸ Jiří KEJŘ, Vznik městského zřízení v českých zemích, Praha 1998.

¹⁹ Ludmila SULITKOVÁ, Vývoj městských knih v Brně ve středověku, Praha 2004; TÁŽ, Stav a perspektivy zpřístupňování středověkých a raně novověkých městských knih, Ústí nad Labem 2010.

²⁰ Hana PÁTKOVÁ, Faksimile městské knihy Starého Města pražského, Praha 2011.

²¹ TÁŽ, Městská kniha soudní a pamětní Ústí nad Labem 1438–1514, Dolní Břežany 2003; TÁŽ, Kniha pamětní města Pelhřimova 1417–1575, Dolní Břežany 2012.

²² Ludmila SULITKOVÁ, Městské úřední knihy z Archivu města Brna 1343–1619 I–III, Brno 1999–2003; TÁŽ, Městské a jiné úřední knihy archivu města Brna 1343–1619 I–III, Brno 1999–2003.

²³ Ivana EBELOVÁ, Pamětní kniha města České Lípy 1461–1722, Ústí nad Labem 2005.

²⁴ Karel POLESNÝ, Manuál pelhřimovské městské rady z let 1680–1685, Pelhřimov 2005.

²⁵ Jiří PAJER, Domovní a sirotčí knihy města Strážnice 1557–1822, Strážnice 2011; TÝŽ, Domovní a sirotčí knihy města Lipov 1571–1661, Strážnice 2010; TÝŽ, Domovní a sirotčí knihy městečka Velká nad Veličkou 1572–1663, Strážnice 2010; TÝŽ, Domovní a sirotčí knihy obce Javorník 1582–1662, Strážnice 2010.

²⁶ Jiří PETERKA, Pozemková kniha města Hradce nad Moravicí z let 1678–1749, Opava 2002.

²⁷ Miroslav FLODR, Pamětní kniha města Brna z let 1391–1515, Brno 2010.

²⁸ Rostislav NOVÝ, Soupis městských knih v českých zemích 1310–1526, Praha 1963.

Čechová,²⁹ Josef Hanzal,³⁰ Bronislav Chocholáč,³¹ Vladimír Procházka,³² Miloslav Volf.³³

Pro vlastní práci, byla použita kniha pamětní červená města Votic, která je uložena ve Státním okresním archivu Benešov.³⁴ Při práci byla pouta i kniha Marie Bláhové „*Historická chronologie*“.³⁵ Tato kniha napomohla k zjištění datace jednotlivých zápisů a tím bylo možné, také lepe určit jednotlivé písaře.

Doufám, že bakalářská práce bude přínosem pro badatele v oblasti městských pamětních knih a pro zájemce o studium dějin města Votice.

²⁹ Gabriela ČECHOVÁ a kol. Soupis starých pozemkových knih, Archivní časopis 11, 1961, s. 6 - 16.

³⁰ Josef HANZAL, Současný stav a úkoly studia českých pozemkových knih, Sborník archivních prací 14, 1964, s. 39 - 56.

³¹ Bronislav CHOCHOLÁČ, Selské peníze, Sonda do finančního hospodaření poddaných na západní Moravě koncem 16. a 17. století, Brno 1999.

³² Vladimír PROCHÁZKA, Česká poddanská nemovitost v pozemkových knihách 16. a 17. století, Praha 1963; TÝŽ, Trhová smlouva na poddanskou nemovitost v Čechách v 16. a 17. století, Sborník historický 10, 1962, s. 93 - 144.

³³ Miloslav VOLF, Vývoj gruntovní knihy ve světle zákonů a hospodářských instrukcí, Zprávy českého zemského archivu 8, 1939, s. 43 - 108.

³⁴ SOKA Benešov, AM Votic, Kniha památní červená s pozemkovými vklady 1513 -1631(1684), kniha č. 7.

³⁵ Marie BLÁHOVÁ, Historická chronologie, Praha 2001.

1. DĚJINY MĚSTA VOTICE

Město Votice se nachází ve správním území Středočeského kraje, leží na silnici E55 (Praha – České Budějovice), asi 19 km jižně od města Benešov a 33 km severně od města Tábor. Nachází se na Vlašimské pahorkatině v nadmořské výšce 483 metrů mezi povodím řek Vltavy se Sázavou a Blanice s Lužnicí.³⁶ Votice se v současnosti dělí na 21 právních celků: Beztahov, Bučovice, Budenín, Hory, Hostišov, Javor, Kaliště, Košovice, Lysá, Martinice, Mladoušov, Mysletice, Nazdice, Nezdice, Otradov, Srbice, Střelítov, Větrov, Votice, Vranov a Zdeboř, o celkové rozloze 3 640 ha.³⁷ Podle českého statistického úřadu v roce 2011 žilo ve Voticích 4 552 obyvatel.³⁸

Název města Votice je odvozená zkomolenina od dřívějšího názvu Otice. Ten byl odvozen, tak jako tomu bylo i u jiných obcí v Království českém, od rodového jména majitelů otického panství pánů z Otic. Podle Augusta Sedláčka jméno Otic znamená čeleď Otovu,³⁹ přesnější bude, že název rodového jména je podle Otty, syna Boleslava z Ředhoště, ze Smečna a z Martinic.⁴⁰ Německý název města je Wotitz, tento název se používal hlavně v dobách rozmachu němčiny a v době protektorátu Čech a Moravy.⁴¹

V období druhé poloviny 12. století a první poloviny 13. století byla votická oblast kolonizována.⁴² Předpokládá se, že samotný vznik obce spadá do druhé poloviny 12. století, kdy byl založen tamní kostel sv. Václava. Kostel sv. Václava je dnes součástí jižní části Tábořské ulice.⁴³ Kostel byl po požáru roku 1731 zcela

³⁶ Karel KUČA, *Města a městečka v Čechách, na Moravě a ve Slezsku VIII*, Praha 2011, s. 360.

³⁷ <http://www.mesto-votice.cz/mistni-casti/> – 17. 11. 2012

³⁸ <http://www.scitani.cz/> – složka sčítání lidí definitivní vybrané údaje podle obcí v okrese – 17. 11. 2012

³⁹ August SEDLÁČEK, *Místopisný slovník historický království českého*, Praha 1998, s. 678.

⁴⁰ Antonín Norbert VLASÁK, *Okres Votický*, Praha 1873, s. 4.

⁴¹ August SEDLÁČEK, *Místopisný slovník*, s. 678; Karel KUČA, *Města*, s. 360.

⁴² Státní okresní archiv Benešov, Archiv města Votice, Inventář města Votic, inv. č. 37.

⁴³ Karel KUČA, *Města*, s. 365.

přestavěn do barokního slohu, z původního kostela zbyla gotická křtitelnice a v roce 1751 byla přistavěna severní kaple sv. Jana Nepomuka.⁴⁴ Severní část Tábořské ulice sousedí se hřbitovem, který byl založen v první polovině 16. století. Jeho dnešní podoba je v pozdně empírovém slohu, stejně tak obřadní síň, ve které se nachází celoroční expozice dějin židovských obcí na Voticku.⁴⁵ První písemná zmínka o majiteli otického panství pochází z roku 1318, kdy jej vlastnil Diviš z Otic. V roce 1405 bratři Jan st. Raček a Jan ml. z Otic založili oltář sv. Bartoloměje a sv. Markéty a od roku 1408 zařídili, aby před svátostí oltářní pořád svítila lampa.⁴⁶ V době husitských válek se přihlásili votičtí obyvatelé k utrakvismu, většina z nich pak k sektě bratří Mikulašenců, kteří se scházeli na faře – kostel byl totiž v rukou utrakvistického faráře. Později s podporou svého pána Buriana z Votic se měšťané přiklonili k jednotě bratrské.⁴⁷ Ve Voticích žili i židé, kteří měli svou synagogu, ta ale roku 1661 vyhořela. Byla pak znovu postavena, avšak ještě třikrát vyhořela (v letech 1693, 1723, 1746) a po poslední rekonstrukci dostala barokní podobu. Židovská synagoga byla nakonec roku 1950 zbořena. Původní domy v ghettu byly po druhé světové válce zbořeny, zůstala jenom bývalá židovská škola.⁴⁸

Votická obec se ve 14. století rozvinula ve středisko městského typu. Přestože Votice leží na trase Praha – Linec, do počátku 16. století zůstaly nevýznamným poddanským městečkem.⁴⁹ Existence městečka Votice je bezpečně doložena roku 1474.⁵⁰ Na přelomu 15. a 16. století obdržely Votice některá privilegia, a tím upevnily svoje postavení na votickém panství. Král Vladislav II. udělil městu roku 1488 právo na týdenní trhy, které roku 1599 potvrdil Rudolf II.⁵¹ Roku 1542 byl do obnovených desek zemských zapsán jako majitel votického panství Burian (Burijan)

⁴⁴ Karel KUČA, *Města*, s. 363.

⁴⁵ TAMTÉŽ, s. 365.

⁴⁶ Antonín Norbert VLASÁK, *Okres*, s. 4.

⁴⁷ Karel KUČA, *Města*, s. 363; SOKA Benešov, *Archiv města Votic, Inventář, inv. č. 37*.

⁴⁸ TAMTÉŽ.

⁴⁹ SOKA Benešov, *Archiv města Votice, Inventář města Votic, inv. č. 37*.

⁵⁰ Karel KUČA, *Města*, s. 365.

⁵¹ TAMTÉŽ, s. 365; SOKA Benešov, *Archiv města Votic, Inventář, inv. č. 37*.

Votický z Votic, jenž si o rok dříve na králi Ferdinandovi vymohl výroční trh ve Voticích, roku 1549 daroval svým poddaným právo volně se stěhovat a roku 1551 začali měšťané z Votic vybírat pohřební plat ze židovského hřbitova.⁵² Po smrti Buriana Votického z Votic zdědil votické panství Krištof Skuhrovský ze Skuhrova, který roku 1556 obdařil občany města právem svobodně odkázat svůj majetek, a pokud dotyčný neseřsal křařt (zavěř) a nebyli po něm dědicové, pak majetek připadl měřtu, nikoli majiteli panství.⁵³ Majitelem panství Votic se stal syn Kriřtöfa Skuhrovského ze Skuhrova Mikuláš, který roku 1569 prodal své dědictví bratrovi Václavovi. Následně se majitelem stal Oldřich Skuhrovský ze Skuhrova, jenž 30. dubna 1574 potvrdil předchozí privilegia města a věnoval votickým měřř'anům řenk vína, o který měřř'ané přišli už roku 1588.⁵⁴ Téhož dne Oldřich Skuhrovský ze Skuhrova prodal votické panství Janovi ze řternberku na Konopiřti, který o dva roky později zemřel, a tak se majitelkou panství stala vdova po Janu ze řternberka Aneřka Beřkovská. V roce 1588 potvrdil řtěpán Jiří ze řternberka měřtu Voticím předeřlá privilegia, ovšem za podmínky, že svým poddaným navýřil robotní povinnosti.⁵⁵ řtěpán Jiří ze řternberka si v roce 1597 vyřžádal od císaře Rudolfa II. povolení pro své poddané vybírat mýta a za to se museli starat o cesty.⁵⁶

Po svatbě se svojí druhou ženou Veronikou z Veitmile se řtěpán Jiří ze řternberka odstěhoval do Postoloprřt a své votické panství roku 1600 prodal paní Johance z Hřranové ze Sulevic na Vidími. Roku 1604 koupili votické panství rytíř Kařpar Kaplíř ze Sulevic a jeho žena Eva Radimská ze Slavkova. Po nich se majitelem stal Pavel Osterský Kaplíř ze Sulevic. Votice byly v 16. století rozvíjejícím se měřtem, ale roku 1619 do města přišla armáda hraběte Mansfelda a jedné blíže neurčené noci dořlo k požáru, při němž shořelo několik domů a truhla s penězi.⁵⁷ Nebyla to však jediná událost, která zasáhla do rozvoje Votic. V důsledku

⁵² Antonín Norbert VLASÁK, Okres, s. 6; Karel Kuča, Měřta, s. 361.

⁵³ TAMTÉŽ.

⁵⁴ Antonín Norbert VLASÁK, Okres, s. 6. SOKA Beneřov, Archiv města Votic, Inventář, inv. ř. 37.

⁵⁵ TAMTÉŽ, inv. ř. 37.

⁵⁶ Antonín Norbert VLASÁK, Okres, s. 6 – 7.

⁵⁷ TAMTÉŽ, s. 9; Čeněk HARBART, Sedlčansko, Sedlecko, Voticko I, Praha 1925, s. 321.

častých návštěv vojsk táhnoucích na Prahu došlo ke zvýšení cen za potraviny a to vedlo k hladu a nemocím ve městě. Votice byly v letech 1645 a 1648 poničeny švédskou armádou.⁵⁸ Kašpar a Pavel Kaplířové se přidali k odbojným stavům. Po bitvě na Bílé hoře Pavel Kaplíř uprchl tajným vchodem ze zámku přes hranice a v nepřítomnosti mu byl zabaven majetek, zatímco Kašpar Kaplíř, tehdy již osmdesátiletý muž, byl 21. června 1621 popraven na Staroměstském náměstí.⁵⁹ Zkonfiskované votické panství koupil roku 1622 Sezim z Vrtby na Janovicích, který ustanovil regentem na panství rytíře Bohuslava Kořenského.⁶⁰ Sezim z Vrtby se spokojil s tím, že mu Votičtí složili slib věrnosti a poslušnosti, nikoliv slib pravého člověčenství.⁶¹ Po roku 1620 muselo z města z důvodů rekatolizace odejít jedenáct rodin, samotný pán z Vrtby nechal v letech 1627–1631 na jižním okraji města postavit františkánský konvent s kostelem sv. Františka.⁶² V polovině 17. století žilo ve městě z původních sedmdesáti zámožných rodin jen šedesát dva hospodářů, z toho devět jich do města přišlo po Bílé hoře a z velké židovské komunity zbylo jen pět rodin.⁶³ Ve městě roku 1661 znovu hořelo, až nakonec celé město lehlo popelem. K požárům docházelo také v pozdějších letech (v letech 1693 či 1731).⁶⁴

Ferdinand František z Vrtby nechal roku 1680 postavit kapli sv. Vojtěcha a nadační listinou založil nové předměstí nazvané Karlov, František Ferdinand ml. z Vrtby pak roku 1707 vytvořil novou čtvrť – Ferdinandovu.⁶⁵ Císařovna Eleonora Magdalena 5. července 1711 oznámila, že město Votice získalo čtvrtý výroční trh. Téhož roku propustil hrabě Ferdinand František z nevolnického svazku všechny

⁵⁸ Čeněk HARBART, Sedlčansko, Sedlecko, Voticko I, Praha, s. 321; SOkA Benešov, Archiv města Votic, Inventář, inv. č. 37.

⁵⁹ Antonín Norbert VLASÁK, Okres, s. 9; Čeněk HARBART, Sedlčansko, Sedlecko, Voticko I, s. 321; Josef PETRÁŇ, Staroměstská exekuce, Praha 2002.

⁶⁰ Antonín Norbert VLASÁK, Okres, s. 10.

⁶¹ Karel KUČA, Města, s. 361.

⁶² TAMTÉŽ, s. 366.

⁶³ SOkA Benešov, Archiv města Votic, Inventář, inv. č. 37.

⁶⁴ KAREL KUČA, Města, s. 366.

⁶⁵ TAMTÉŽ, s. 366.

sirotky.⁶⁶ V letech 1867–1871 vznikla na votickém panství železnice. První vybudovaná zastávka se jmenovala Votice-Veselka, jež se od roku 1937 jmenuje Olbramovice. Zastávka se však nacházela daleko od města Votic, a proto vznikla bližší zastávka nazvaná Nádraží Votice.⁶⁷

Po hraběti Františku Ferdinandovi ml. z Vrtby se stal majitelem panství Arnošt František z Vrtby a následně jeho syn Arnošt ml. z Vrtby. Posledním vlastníkem z tohoto rodu byl Adam František z Vrtby, který zemřel roku 1849 a odkázal svůj majetek Františkovi Josefu Vratislavovi z Mitrovic, jenž se choval velmi krutě, a tak se měšťané proti němu vzbouřili a od roku 1850 spadalo město rovnou pod „císařské“ a „královské“ úřady (okresní a berní úřady, okresní a krajské soudy).⁶⁸ V roce 1856 bylo ve městě zřízeno telegrafické spojení.⁶⁹ Po správní reorganizaci roku 1868 se politickým okresem staly Sedlčany, ve Voticích zůstaly sídlo okresního soudu či berního úřadu a četnická stanice.⁷⁰

Rozmach dopravy měl s sebou přinést rozvoj průmyslu, to se však nestalo. Zapříčinilo to, že se lidé z města odstěhovali, a ani vznik republiky tuto skutečnost nezměnil. V roce 1920 byl ve Voticích zaveden vodovodní systém.⁷¹ V době protektorátu Čechy a Moravy byly ve městě ubytovány německá posádka a oddíly SS. Ze židovské čtvrti se stalo ghetto, kde od roku 1942 čekali židé z Benešova na odjezd do koncentračních táborů. Dne 10. května 1945 se ve městě objevila sovětská vojska.⁷²

Kvůli nedostatku vhodných pramenů není možné důkladněji poznat městskou správu ve Voticích před Bílou horou. Dá se předpokládat, že Votice dostaly v průběhu 14. století postavení městečka. Odvolávací instancí pro město Votice bylo

⁶⁶ TAMTÉŽ, s. 361.

⁶⁷ TAMTÉŽ, s. 366.

⁶⁸ Karel KUČA, *Města*, s. 362; August SEDLÁČEK, *Místopisný slovník*, s. 678.

⁶⁹ SOKA Benešov, AM Votic, Inventář, inv. č. 37.

⁷⁰ TAMTÉŽ, inv. č. 37.

⁷¹ TAMTÉŽ, inv. č. 37.

⁷² TAMTÉŽ, inv. č. 37.

město, které se přiklonilo k magdeburskému městskému právu, a to město Kouřim. V pozdější době se obě města pro naučení o právu obracela na Staré Město pražské.⁷³

⁷³ SOkA Benešov, AM Votice, Inventář, inv. č. 37.

2. DĚJINY MĚSTSKÉ SPRÁVY V LETECH 1420–1848

Od roku 1420 do roku 1620

Nejstarší města v Českém království, která vlastnila městský statut v první polovině 13. století, se počtem ustálila na devatenácti (devět měst v Čechách a deset měst na Moravě).⁷⁴ Pro vznik města byla důležitá osoba lokátora, který měl odpovědnost za vybudování nově vzniklého města a na starosti příchod nových obyvatel do vznikajícího města. Většinou se po založení města stal z osoby lokátora rychtář.⁷⁵

Po vytvoření sítě královských měst ve 13. století se i šlechta rozhodla založit vlastní poddanská města. Vrchnost (šlechta, duchovní) musela žádat panovníka, aby mohla založit město na svém panství. Protože poddanská města vznikala na panství vrchnosti, nebyli obyvatelé měst osobně svobodní, ale nadále zůstali poddanými se zvláštním postavením a disponovali jen některými městskými právy.⁷⁶

Města obdržela řadu individuálních vnějších práv (právo mílové, tržní, várečné, skladu, hradební) od své vrchnosti nebo panovníka. Základy vnitřního městského práva vznikly mimo naše území a dostaly se k nám díky kupcům z Magdeburku⁷⁷ a Norimberku.⁷⁸ Města v českých zemích zhruba severně od Labe se řídila podle magdeburského práva, zatímco přibližně jižně od Labe podle

⁷⁴ Jiří KEJŘ, Vznik městského zřízení v českých zemích, Praha 1998, s. 121–122.

⁷⁵ TAMTÉŽ, s. 125; Jan JANÁK – Zdeňka HLEDÍKOVÁ – Jan DOBEŠ, Dějiny, s. 234.

⁷⁶ Jan JANÁK – Zdeňka HLEDÍKOVÁ – Jan DOBEŠ, Dějiny, s. 203.

⁷⁷ Magdeburské právo (severoněmecké) – domácí stolicí pro České země se staly Litoměřice a Vratislav. Rychtář předsedal soudu a k ruce měl dvanáct starších (kmetů), správu města vykonával společně s dvanácti radními.

⁷⁸ Norimberské právo (jihoněmecké) – domácí stolicí pro České země se stala města Brno a Staré Město pražské. Rychtář a dvanáct radních města se starali jak o správu města, tak předsedali městskému soudu.

norimberského práva.⁷⁹ Jihlava a Kutná Hora se řídily právem jak městským, tak právem horním.

Po husitských válkách se městům konečně podařilo vytvořit společnou městskou jednotu v rámci státu, a tak vznikl městský stav. Spojitost to mělo s vnitřním sociálním uspořádáním měst a dotvořením městské samosprávy.⁸⁰ Obyvatelé města se dělili na patriciát,⁸¹ střední městskou vrstvu,⁸² městskou chudinu,⁸³ ve městech žili také židé. Patriciát jako vedoucí složka města, která za město odpovídala, se vnitřně zformovala a vznikla městská rada.⁸⁴ Nejpozději po husitských válkách se vliv rychtáře jako zástupce panovníka (vrchnosti) ve městech snižoval, až se nakonec stal rychtář zaměstnancem městské rady,⁸⁵ které předsedal purkmistr.⁸⁶

K potlačení městské samosprávy došlo po roce 1547, kdy král dosadil do královských měst královské rychtáře a do tří pražských měst královské hejtmany, kteří dohlíželi na městskou radu.⁸⁷ Městům byly zkonfiskovány všechny pozemkové majetky a panovník zrušil městská a cechovní privilegia. Kvůli zadluženosti měst dovolil panovník městům vykoupit některé venkovské statky zpět pod svoji správu, navrátil jim také dílčí městská privilegia a obnovil cechy. Městský stav se mohl dále zúčastňovat zemských sněmů, ale mohl se vyjadřovat jen k věcem, které se týkaly

⁷⁹ Města, která přijala magdeburské právo: Hradec Králové, Chomutov, Kolín, Kouřim, Litoměřice, Litomyšl, Louny, Malá Strana, Olomouc, Opava, Poličko, Slaný, Vratislav. Jan JANÁK – Zdeňka HLEDÍKOVÁ – Jan DOBEŠ, Dějiny, s. 204.

⁸⁰ Jan JANÁK – Zdeňka HLEDÍKOVÁ – Jan DOBEŠ, Dějiny, s. 205.

⁸¹ Patriát – obyvatelé, kteří vládli městu; jednalo se o původní obyvatele, kteří byli radními města. Bylo to deset procent obyvatel města.

⁸² Střední městská vrstva – obyvatelé, kteří měli svá práva ve městě, jednalo se o řemeslníky, obchodníky a obyvatele, kteří zajišťovali prosperitu města svou prací. Bylo to asi padesát až sedmdesát procent obyvatel města.

⁸³ Městská chudina – nezávislý výrobci, služebníci a žebráci, kteří neměli žádná práva ve městě. Jednalo se asi o třicet až čtyřicet procent obyvatel města. Jan JANÁK – Zdeňka HLEDÍKOVÁ – Jan DOBEŠ, Dějiny, s. 205.

⁸⁴ TAMTÉŽ, s. 207.

⁸⁵ TAMTÉŽ, s. 212.

⁸⁶ TAMTÉŽ, s. 207–208.

⁸⁷ TAMTÉŽ, s. 217.

městského stavu. Vyslanci z měst na zemský sněm museli mít povolení královského rychtáře, proto se nemohlo stát, že by se spolčovali proti panovníkovi. Král dále odňal Starému Městu pražskému postavení vrchního soudu a vytvořil apelační soud, který podléhal přímo jemu.⁸⁸

Od 15. století se většina měst rozhodla řídit se pražským městským právem, což podporoval i panovník. Důvodem bylo, že norimberské (pražské) právo bylo mnohem flexibilnější než právo magdeburské. K prvním pokusům o kodifikaci městského práva došlo v roce 1536, kdy vydal Brikcí z Licka svou knihu práv městských, městy ale přijata nebyla. Zvláštní komise pracovala na obecném městském právu a roku 1579 přijala publikaci „*Práva městská Království českého*“, sepsanou Pavlem Kristiánem z Koldína, která byla roku 1610 přijata českým sněmem. Moravská královská města tuto kodifikaci městských práv přijala až na konci 17. století.⁸⁹

Od roku 1620 do roku 1848

Když se v první polovině 17. století královská města spolu s odbojnými stavy postavila proti panovníkovi, nenechal to panovník bez povšimnutí. Byla zavedena stejná opatření jako v roce 1547. Znovu byl do měst dosazen královský rychtář, který dohlížel v zájmu panovníka na městskou administrativu a na hospodaření města. V roce 1651 vyšla instrukce pro královské rychtáře.⁹⁰ Města měla od té doby na královském sněmu pouze jeden volební hlas a zasedat mohlo jenom šest královských měst (tři pražská města, České Budějovice, Kutná Hora a Plzeň). Zatímco zástupci těchto měst mohli na sněmu sedět, ostatní zástupci museli stát v pozadí. Nakonec se mohla sněmů účastnit jenom tři města pražská.⁹¹

⁸⁸ TAMTÉŽ, s. 217–218.

⁸⁹ Jan JANÁK – Zdeňka HLEDÍKOVÁ – Jan DOBEŠ, *Dějiny*, s. 222; Jindřich ŠEBÁNEK – Zdeněk FIALA – Zdeňka HLEDÍKOVÁ, *Česká diplomatika*, s. 293.

⁹⁰ Jan JANÁK – Zdeňka HLEDÍKOVÁ – Jan DOBEŠ, *Dějiny*, s. 219.

⁹¹ Václav VOJTÍŠEK, *Z právních dějin Československých měst*, s. 451.

Po Obnoveném zřízení zemském vliv panovníka vzrostl nejen ve státní, ale i v městské správě. Města byla cíleně spoutávána v samosprávě i soudnictví zeměpanskými úřady.⁹² Královská města byla po třicetileté válce zničena, omezováním a státními zásahy začala stagnovat a poklesl jejich význam. Poddanským městům a městečkům nadále zůstaly některé výhody jako například konání trhů. Na rozdíl od královských měst se poddanská města rychleji vzpamatovala ze třicetileté války, a tak začaly mizet rozdíly mezi královskými a poddanskými městy.⁹³

Poddanská města na přelomu 17. a 18. století začala více pocíťovat dohled vrchnosti, která stejně jako panovník rušila dřívější městská privilegia. Silněji to pocítila města, jejichž majiteli byla nová cizí šlechta. Naopak státní moc začala podporovat rozvoj poddanských měst a městeček, a z toho důvodu byla poddanská města hospodářsky významná. Z měst, která se vykoupila z poddanství, se stala města municipální neboli ochranná.⁹⁴

V 17. století měla městská rada ještě dohled nad cechy, ale většina z nich prodělala úpadek. Panovník začal na počátku 18. století zasahovat do cechovního zřízení s cílem unifikace všech cechů v monarchii. Od roku 1708 měly být všechny cechy potvrzovány panovníkem a roku 1739 byly vydány pro celou habsburskou monarchii generální cechovní artikule, které upravovaly všechny cechovní statuty.⁹⁵ Změnil se i způsob dosazování do městských úřadů (v roce 1729) a v roce 1737 výslovně skončilo obnovování městských rad. Městská rada a úředníci byli jmenováni do funkce, a to doživotně, až po jejich smrti byl jmenován nový úředník namísto zesnulého.⁹⁶ To nebyla jediná změna v městských radách, od roku 1749 dostávali členové městské rady plat, museli ovšem dosáhnout odpovídajícího

⁹² TAMTÉŽ, s. 451.

⁹³ TAMTÉŽ, s. 4514–452.

⁹⁴ Jan JANÁK – Zdeňka HLEDÍKOVÁ – Jan DOBEŠ, Dějiny, s. 222.

⁹⁵ TAMTÉŽ, s. 220.

⁹⁶ Václav VOJTÍŠEK, Z právních dějin, s. 452.

vzdělání.⁹⁷ Místo rady s dvanácti členy pracovala do budoucna již rada, která měla členů jen osm, a v úřadu purkmistra se mohli střídát pouze čtyři konšelé. Dohledem nad politickou a berní správou měst byl pověřen krajský hejtman.⁹⁸ Ve stejné době vznikla funkce hraběcího rychtáře, který měl na starosti dohled nad poddanskými městy.⁹⁹

Poddanská města se skládala ze skupin nesvobodných obyvatel. Města byla závislá na vrchnosti v určité svobodné míře v podobě privilegií a vlastní samosprávy.¹⁰⁰ Různorodost poddanských měst byla velká - od malých městeček, která měla nepatrnou samosprávu nelišící se od správy na vesnicích, až po velká města s rozvinutou samosprávou a pozemkovým majetkem.¹⁰¹ Hraběcí rychtáři začali být dosazováni do poddanských měst po třicetileté válce a měli mít stejný úkol jako královští rychtáři. Hraběcí rychtář se objevuje již roku 1592, ale je jenom zástupcem vrchnosti a ne krále, tehdy neměl žádný větší význam.¹⁰² Po třicetileté válce byla některá městská privilegia hlavně novou vrchností rušena.¹⁰³ Hospodářsky silná města se roku 1776 konstitovala na města municipální a byla pod dohledem krajských úřadů. Z obyvatel se stali svobodní občané, kteří byli vázání na vrchnost určitými povinnostmi hlavně v hospodářských záležitostech, a vrchnost si zachovala určitý dohled nad těmito městy.¹⁰⁴

Města dále ovlivnila reforma hrdelního soudnictví, ke které došlo v polovině 18. století, vyšla ze zásady, že vykonávat hrdelní soudnictví smí jenom kvalifikovaní

⁹⁷ Jan JANÁK – Zdeňka HLEDÍKOVÁ – Jan DOBEŠ, Dějiny, s. 221.

⁹⁸ TAMTÉŽ.

⁹⁹ Jindřich ŠEBÁNEK – Zdeněk FIALA – Zdeňka HLEDÍKOVÁ, Česká diplomatika, s. 293; Jan JANÁK – Zdeňka HLEDÍKOVÁ – Jan DOBEŠ, Dějiny, s. 222. Hraběcí rychtář byl jmenován hlavně na moravských panstvích.

¹⁰⁰ TAMTÉŽ, s. 221.

¹⁰¹ TAMTÉŽ, s. 221.

¹⁰² TAMTÉŽ, s. 222.

¹⁰³ TAMTÉŽ, s. 222.

¹⁰⁴ TAMTÉŽ, s. 222.

soudci. Počet hrdelních soudů byl snižen – na Moravě ze dvou set na 25 a v Čechách z 356 na 30. Městské soudy se staly nejnižší soudní instancí.¹⁰⁵

K definitivnímu postátnění městské správy došlo při josefínských reformách, kdy Josef II. předal moc o rozhodování města z rukou měšťanů do rukou císařských a královských úředníků, čímž zanikla městská samospráva.¹⁰⁶ Tato reforma se nejdříve uskutečnila na Starém městě, Novém městě, Malé straně a Hradčanech, jež byly roku 1784 sloučeny v jediné hlavní město Prahu.¹⁰⁷ Sjednocené město bylo pod správou magistrátu, v jehož čele stál purkmistr.¹⁰⁸ Magistrát se dělil na tři senáty (politický, civilně soudný a trestně soudný senát).¹⁰⁹

Po josefínských reformách byly městské úřady v rukou odborně vzdělaných radních, kteří dostávali pravidelně plat za odvedenou práci.¹¹⁰ Do volby úředníků zprvu zasahovalo i měšťanstvo, ale aby nevyvolávalo znepokojení v obci, bylo jejich právo volit úředníky do magistrátu omezeno, nakonec dokonce zrušeno.¹¹¹ Josef II. ve svých reformách zrušil úřad královských rychtářů a magistrátů, dále byla zrušena také privilegia českých a moravskoslezských měst.¹¹²

Od konce 18. století existovaly tři typy měst s rozdílnými magistráty: takzvaně města s úplným magistrátem, dále města se syndikalizovaným (neúplným) magistrátem a města, která neměla magistrát vůbec.¹¹³

V úplném magistrátu pracovalo alespoň šest zkušených radních a purkmistr, kteří zastávali svůj post dědičně stejně jako obecní reprezentanti.¹¹⁴ Kromě

¹⁰⁵ TAMTÉŽ, s. 221.

¹⁰⁶ Václav VOJTÍŠEK, Výbor, s. 453.

¹⁰⁷ TAMTÉŽ, s. 453.

¹⁰⁸ TAMTÉŽ, s. 453.

¹⁰⁹ TAMTÉŽ, s. 453.

¹¹⁰ TAMTÉŽ, s. 453.

¹¹¹ TAMTÉŽ, s. 453.

¹¹² TAMTÉŽ, s. 453.

¹¹³ Jan JANÁK – Zdeňka HLEDÍKOVÁ – Jan DOBEŠ, Dějiny, s. 224.

¹¹⁴ TAMTÉŽ, s. 225.

odborných pracovníků byli do správy města voleni na dva roky i tzv. nezkoušení radní, již měli pouze poradní hlas. Jeden z nezkoušených radních se stal městským policejním komisařem, druhý hospodářem.¹¹⁵

Města s neúplným magistrátem byla spravována jenom syndikem a kancelistou, kteří měli k ruce pouze sluhu. Funkci nezkoušených radních při magistrátu v těchto městech zastávali purkmistr, tři radní a dva starší.¹¹⁶

Města bez magistrátu byla města, jež neměla dostatek volných příjmů na náklady spojené s vedením magistrátu. Tato města byla vedena purkmistrem a dvěma staršími, omezovala se na hospodářské, berní a policejní záležitosti. Ve věcech týkajících se soudních a právních záležitostí se musela obracet na magistrát nejbližšího města.¹¹⁷

Regulované magistráty byly po revolučním roce 1848 zrušeny. Od 60. let 19. století docházelo v českých zemích k novým počátkům městské samosprávy, která se stále vyvíjí.¹¹⁸

¹¹⁵ TAMTÉŽ, s. 224.

¹¹⁶ TAMTÉŽ, s. 224.

¹¹⁷ TAMTÉŽ, s. 224.

¹¹⁸ Jindřich ŠEBÁNEK – Zdeněk FIALA - Zdeňka HLEDÍKOVÁ, Česká diplomatika, s. 296.

3. MĚSTSKÉ KNIHY

Definice městských knih je tato: jedná se o knihy, které byly vedeny městskými úřady, aby pojišťovaly práva celého města a též jednotlivých měšťanů. Městské knihy tedy vznikaly a byly vedeny z důvodu úředního a dělily se podle svého obsahu a podle toho, která instituce je vedla.¹¹⁹

Městské knihy souvisí s vývojem listin. Některé důležité listiny, které měly význam pro město, byly do městských knih přepsány nebo o nich byl v knihách učiněn záznam. Některé listiny měly funkci právní, dále funkci písemného svědectví pořizovací povahy, a z toho důvodu se jimi zabývá diplomatika.¹²⁰ Městské knihy byly nejprve zkoumány právní vědou.¹²¹ V české historiografii náleží priorita členění městských knih Václavu Vojtíškoví, který zdůrazňoval, že tyto knihy nejde studovat jinak než v organické souvislosti s vývojem městské správy.¹²²

Zpočátku byly městské knihy vedeny jako jedna kniha pro různé druhy právních písemností. V menších a malých městech se tak dělo i v pozdějších letech.¹²³ Větším městům se postupem času začala rozšiřovat agenda, a tím rostl také počet písemností, které se musely vyřídit. Příležitostní písaři, kteří byli jmenováni do městské kanceláře v dřívějších dobách, byli proto nahrazeni stálými písaři.¹²⁴

Počátky městských knih je možné sledovat už od konce 13. století, kdy částečně vznikaly městské kanceláře, ale k masivnímu zřízení městských knih došlo až na počátku 14. století.¹²⁵ Pražský písař Mistr Jindřich vytvořil roku 1282, jak se dá podle záznamů předpokládat, knihu, která měla sloužit jako evidenční

¹¹⁹ Iva HLAVÁČEK – Jaroslav KAŠPAR – Rostislav NOVÝ, *Vademecum pomocných věd historických*, Praha 2002, s. 246–247.

¹²⁰ Jindřich ŠEBÁNEK – Zdeněk FIALA – Zdeňka HLEDÍKOVÁ, *Česká diplomatika*, s. 52.

¹²¹ TAMTÉŽ, s. 52.

¹²² Ludmila SULITKOVÁ, *Městské úřední knihy*, s. 9.

¹²³ Iva HLAVÁČEK – Jaroslav KAŠPAR – Rostislav NOVÝ, *Vademecum*, s. 246–247.

¹²⁴ Jiří KEJŘ, *Vznik městského zřízení v českých zemích*, Praha 1998, s. 246.

¹²⁵ Iva HLAVÁČEK – Jaroslav KAŠPAR – Rostislav NOVÝ, *Vademecum*, s. 246.

pomůcka nově vzniklé městské správy.¹²⁶ Avšak nejstarší dochovaná městská kniha pochází až ze 14. století – jedná se o radní knihu Starého Města pražského „*Liber vetustissimus statutorum et aliarum rerum memorabilium*“, datovanou do roku 1310.¹²⁷ Ve stejné době vznikla Chebská kniha psanců a z roku 1311 se zachovala soudní kniha města Nový Bydžov. V průběhu 14. století vznikaly v dalších městech knihy městské provenience, které sloužily k nejrůznějším záznamům týkajícím se města a měšťanů.¹²⁸

V 15. století, především po skončení husitských válek, nastal opravdový rozmach zakládání městských knih. Vznikaly ještě rychleji než v předchozích dobách, a dokonce i v menších a malých městech, kde předtím neexistovaly.¹²⁹

Od 15. století se ve větších městech rozvíjí městská kancelář, v níž se kromě jednoho hlavního písaře začínají objevovat i písaři, kteří se věnují již specifickým knihám – jednalo se o písaře berního, šestipanského,¹³⁰ krevního, soudního, sirotčího, důchodního, pivovarského, mýtného a další. V menších městech nadále stačil jeden písař a ve velmi malých obcích se písař staral dokonce o agendu dvou měst.¹³¹

Od 16. století se ustálila ve větších městech struktura městských knih soukromoprávních nesporné agendy a tato struktura zůstala až do 18. století bez větších změn. Jednotná forma knihového zápisu se prosadila teprve v druhé polovině 18. století a byla uzákoněna v občanském zákoníku v roce 1811 – a tím právně končí vedení městských knih.¹³² Po josefínských reformách městské knihy zanikly a byly nahrazeny pozemkovými knihami, které byly řízeny státem. V době josefínských

¹²⁶ Jindřich ŠEBÁNEK – Zdeněk FIALA – Zdeňka HLEDÍKOVÁ, Česká diplomatika, s. 160.

¹²⁷ Iva HLAVÁČEK – Jaroslav KAŠPAR – Rostislav NOVÝ, Vademecum, s. 246; Hana PÁTKOVÁ, Faksimile městské knihy Starého Města pražského, Praha 2011; Táž (ed.), Liber vetustissimus Antiquae Civitatis Pragensis 1310–1518, Praha 2011.

¹²⁸ Václav VOJTÍŠEK, Výbor rozprav a studií, O studiu městských knih českých, Praha 1953, s. 72.

¹²⁹ TAMTÉŽ, s. 74.

¹³⁰ Jan JANÁK – Zdeňka HLEDÍKOVÁ – Jan DOBEŠ, Dějiny, s. 215.

¹³¹ Jindřich ŠEBÁNEK – Zdeněk FIALA – Zdeňka HLEDÍKOVÁ, Česká diplomatika, s. 161.

¹³² TAMTÉŽ, s. 297–298.

reformou zaniká řada městských knih, jež byly v úzkém vztahu s městskou správou, a to z důvodu zbyrokratizování městské správy.¹³³

Jako první se zabýval studiem městských knih Carl Gustav Homeyer, který dal nový impuls zájmům o městské knihy v roce 1860, kdy vydal svou knihu „*Die Stadtbücher des Mittelalters, insbesondere das Stadtbuch von Quedlinburg*“.¹³⁴ Poukázal na obyčeje saského (magdeburského) práva, zvláště na ohlašování právních jednání, především v majetkových změnách. Homeyer byl první, kdo se pokusil o rozlišení německých městských knih. Rozdělil je do tří skupin a poslední skupině věnoval zvláštní pozornost. Jednalo se o:

- a. knihy práv městských nebo statutů;
- b. knihy rozmanitého druhu se společným vztahem k městskému zřízení a správě;
- c. knihy se zápisy soukromých právních záležitostí měšťanů.¹³⁵

Protože Homeyerovo rozlišení městských knih nevyhovovalo dobovým potřebám (zvláště neurčitost druhé skupiny), bylo zapotřebí vytvořit nové rozlišení městských knih. Roku 1872 se pokusil o výčet městských knih v přehledu o dějinách hanzy v knize „*Rundschau über die Litteratur der hansische Geschite*“ Karel Koppmann. Městské knihy rozdělil do 17 skupin,¹³⁶ a to takto: 1. knihy cechů a statuta gild, 2. missivy a knihy dopisů, 3. knihy dlužní, 4. knihy práva městského a statutů, 5. protokoly soudní, 6. knihy pokut, 7. knihy psanců, 8. knihy škodní, 9. seznamy konšelů, 10. knihy měšťanů, práv městských, 11. knihy přísah, formule přísah úradů městských, 12. kopiáře s opisy privilegií městských a jiných důležitých písemností pro běžnou potřebu, 13. knihy radní, obsahující jednání, opatření a finanční podniky městské rady, 14. knihy počtů a berní, 15. knihy městské v užším

¹³³ TAMTÉŽ, s. 297-298.

¹³⁴ Václav VOJTÍŠEK, Výbor, s. 53.

¹³⁵ TAMTÉŽ, s. 54.

¹³⁶ TAMTÉŽ, s. 55.

významu, převody majetku a rent, 16. knihy dluhů a smluv (dlužníků, svatebních), 17. knihy testamentů.¹³⁷ Dalšími, kdo se pokusili o rozdělení městských knih, byli Ferdinand Frensdorff,¹³⁸ který je rozdělil do šesti skupin, a Hermann Kleeberg,¹³⁹ jenž vyčlenil čtyři skupiny. Žádný z těchto návrhů však nevyhovoval dobovým požadavkům.¹⁴⁰ Nakonec přišel Konrád Bayerle s rozdělením městských knih do pěti skupin podle jejich obsahu. Schéma dělení vypadá následovně:

- a. knihy vztahující se k řízení a právu městskému;
- b. knihy týkající se správy města;
- c. knihy související se soudní pravomocí;
- d. knihy se vztahem k soudnictví v záležitostech nesporných;
- e. knihy správy finanční.¹⁴¹

Ani toto rozdělení ale nezahrnovalo všechny knihy, které vznikly v městské kanceláři. Roku 1912 proto Karl Bräuer přišel se stručnějším rozdělením městských knih. Další dělení o rok později přinesl Heinrich Brunner a jeho členění ještě zdokonalil Paul Rehme.¹⁴²

První dělení českých městských knih je dílem Václava Vojtíška. Jeho schéma vypadá následovně:

knihy měst k pojištění práv města jako celku;

- a. knihy městského zákonodárství (knihy privilegií, statutů, královských patentů, právních rukopisů apod.);

¹³⁷ TAMTÉŽ, s. 56.

¹³⁸ Walter Killy – Rudolf Vierhaus, *Deutsche Biographische Enzyklopädie III.*, Munchen 1999, s. 424.

¹³⁹ Walter Killy, *Deutsche Biographie Enzyklopädie V.*, Munchen 1999, s. 572.

¹⁴⁰ Václav VOJTÍŠEK, *Výbor* s. 56.

¹⁴¹ TAMTÉŽ, s. 57.

¹⁴² TAMTÉŽ, s. 57–58.

- b. knihy městských financí (berní registra a knihy, knihy počtů, registra dědičná apod.);
- c. knihy správy měst v užším slova smyslu (knihy pamětní, missivy, notule, knihy dekretů, knihy obnov rady městské, knihy přísah, seznamy úřadů apod.);

knihy k pojištění soukromých práv měšťanů;

- a. knihy soudnictví sporného (knihy sentencí, kniha rukojemství, glejtů, kniha výpovědí a apelací, knihy svědomí apod.);
- b. knihy soudnictví nesporného (kniha kontraktů, obligací, smluv svatebních, kvitancí apod.);
- c. knihy testamentů a inventářů.¹⁴³

Během 20. století vznikla i další schémata členění městských knih. Pro všechna tato schémata členění bylo důležité rozdělit městské knihy na knihy soudní, knihy důležité pro řízení a spravování města a ostatní knihy spjaté se životem ve městě. Jedno z nejpoužívanějších schémat členění městských knih českých – zřejmě pro svou jednoduchost – je členění do čtyř základních skupin, a to z hlediska oboru městské správy. Jedná se o:

- a. knihy pamětní – ve 14. století knihy, do kterých se vkládaly všechny zápisy, v pozdější době se jednalo o tzv. memorabilia (pamětihodnosti);
- b. knihy městské správy – knihy privilegií, finanční knihy, kancelářské knihy, knihy korespondence, formuláře apod.;
- c. knihy městského soudnictví – civilní záležitosti sporné a nesporné či knihy trestních záležitostí;
- d. knihy vzniklé z přenesené veřejnoprávní působnosti města – knihy sirotčí či jednotlivých městských zařízení.¹⁴⁴

¹⁴³ TAMTÉŽ, s. 81.

Nejnovější dělení městských knih přináší Ludmila Sulitková, která se tímto členěním zabývala v úvodu své knihy „*Městské úřední knihy z Archivu města Brna 1343–1619*“.¹⁴⁵ Podle Ludmily Sulitkové by se knihy přenesené působnosti (knihy záduší a špitálů), které se v našich archivech dochovaly torzovitě – a většinou se jedná o finanční záznamy –, neměly zvláště vyčleňovat. Z toho důvodu je ve své práci začlenila do knih městského finančnictví.¹⁴⁶ Pamětní městské knihy nemusí být tedy členěny do samostatné kategorie, ale mohou být zahrnuty do knih městské správy nebo do knih městského soudnictví – podle toho, jakého charakteru jsou zápisy v městské knize.¹⁴⁷

¹⁴⁴ Jindřich ŠEBÁNEK – Zdeněk FIALA – Zdenka HLEDÍKOVÁ, *Česká diplomatika*, s. 172–174.

¹⁴⁵ Ludmila SULITKOVÁ, *Městské úřední knihy z Archivu města Brna 1343–1619*, Brno 1998.

¹⁴⁶ TAMTÉŽ, s. 10.

¹⁴⁷ TAMTÉŽ, s. 11–12.

4. KNIHA PAMĚTNÍ ČERVENÁ

Votická pamětní kniha je uložena ve Státním okresním archivu Benešov se sídlem Benešov u Prahy v ulici Pod lihovarem. Nachází se ve fondu Archivu města Votice, který je v současné době částečně zpracován; k úplnému zpracování fondu chybí 0,54 bm.¹⁴⁸ V knize se nacházejí zápisy vkladů z let 1500 - 1753.

4.1 Vnější popis knihy

Rozměry knihy jsou 21 x 34 x 3,4cm. Kniha byla roku 1998 restaurována. Při té příležitosti bylo ke knize zhotoveno ochranné pouzdro, do kterého se kniha vkládá. Na deskách knihy je v levém dolním rohu štítek s textem „Okresní archiv v Benešově u Prahy AM Votice č. k. 7“ a na hřbetu knihy se nacházejí čtyři malé štítky. Horní štítek je poničen a dá se přečíst jenom „Votice“, nápis je ohraničen dvěma čarami, slabší čára se nachází uvnitř silnější a výraznější čáry. Pod ním se nachází druhý štítek, jenž je též poničen. Píše se na něm „Kniha pamětní červená 1508“ a je také ohraničen. Na třetím štítku se nachází text „Votice 141“, zatímco na čtvrtém, který je na hřbetu na pozici dole, je uvedeno „I“. Podle toho, jakou má barvu papír jednotlivých štítků, se dá předpokládat, že první a druhý štítek pocházejí ze stejné doby. Vzhledem k tomu, že se na třetím štítku neobjevují čáry, jako tomu bylo na předchozích dvou štítcích, a vzhledem k jeho jiné struktuře, patrně na první pohled, se dá předpokládat, že se jedná o štítek z pozdější doby. Naproti tomu byl čtvrtý štítek přidělán v době, kdy se pamětní kniha dostala do archivu.

Na hnědé kožené vazbě se na předních deskách v horní polovině nachází štítek ve tvaru renesančního štítu s textem „ Kniha památní červená 1508“; na štítku se nachází ještě vedle textu tento zápis „28. i. v.“ pod textem „Kniha pamětní červená 1508“ je napsáno „kniha 7,“ oba zápisy jsou napsány obyčejnou tužkou. Na přední straně desek se nachází dvě kožené tkaničky. Na stejném místě jsou další dvě, které se zavážou, když se s knihou přestane pracovat; poté se kniha vloží do pouzdra.

¹⁴⁸ <http://pomucky.soapraha.cz/>

Vazba knihy je šitá na tři dvojité vazy. Kožený pokryv je k měkkým deskám, které jsou slepené z jednotlivých listů, desky jsou prošity na třech místech koženými proužky od přední desky k zadní desce před hřbet, tenkými pergamenovými proužky uvnitř hřbetu jsou zachyceny režnou nití.¹⁴⁹

V knize je použita foliace listů, v pozdější době bylo obyčejnou tužkou k většině zápisů doplněno číslování. Zápisy jsou v knize psány českým jazykem. Podle číslování folií je v knize 137 listů,¹⁵⁰ ale po důkladnějším pohledu se ukázalo, že autor původního číslování folií vynechal folio č. 93 a označení folia č. 73, 79 a 136 se v knize nachází dvakrát, folio mezi č. 81 a 82 není vůbec očíslované a do folia č. 10 byl vložen list. Ve skutečnosti kniha tedy obsahuje 140 folií a 1 list, který byl ke knize přišit. Počet zápisů na jednom foliu se různí. Na foliích s čísly 59, 80 a 125 se nenachází žádný písemný záznam. Ve foliu č. 45 byl vystřižen kus pergamenu a při tom bylo folio č. 46 nastřiženo.¹⁵¹ Folio č. 133 a 134 mají ve své pravé části obrázek, a sice nakreslený foukající obličej,¹⁵² zatímco na foliu č. 94 je nakreslen obličej bez toho, aby něco dělal.¹⁵³

Pamětní kniha byla před restaurováním velmi špinavá, roztrhaná a byly na ní nejen skvrny a uhnilé části knihy, ale rovněž stopy po červotočích. Ke špatnému zacházení s knihou patřilo také to, že se někdo pokusil slepit roztrhané části a přelepil je lepicí páskou, tím však přelepil i slova v zápisech. Rozpadající se části pergamenu byly zpevněny a místa, kde se už papír nenacházel, byl před koncem rozpadu či zkorodoval, se nahradila japonským papírem. Jen málokterý zápis nebyl postižen jedním z těchto zásahů. Největší poškození, které zasahuje přímo do textu, se nachází na první straně a hned po ní je asi nejvíc poškozená poslední stránka v knize.

¹⁴⁹ Tento způsob přišíití se částečně zachoval na zadní desce. Kvůli zachování tohoto způsobu přišíití se při restaurování od pokrytí novou vazbou upustilo a to byl důvod, proč bylo pro knihu vytvořeno pouzdro.

¹⁵⁰ SOKA Benešov, AM Votice, kniha č. 7, fol. 137.

¹⁵¹ TAMTÉŽ, fol. 45–46.

¹⁵² TAMTÉŽ, fol. 133–134.

¹⁵³ TAMTÉŽ, fol. 94.

4. 2. Paleografický rozbor

4. 2. 1. Písařské ruce

V celé pamětní knize lze s největší pravděpodobností rozlišit několik různých písařských rukou. Pro zjednodušení orientace jsem pro jejich označení použila velká písmena abecedy. Vysoký počet písařů může znamenat, že v době vedení této městské knihy ve Voticích neměli stálého písaře, nebo se velmi často měnil. Ten byl buď najímán, nebo si radní zápis sepsali sami, když bylo zapotřebí sepsat dané písemnosti. Také mohly být do knihy vloženy originály došlé korespondence, z toho se dá předpokládat, že kniha byla svázaná až v pozdější době. Pro lepší přehlednost písařů se v přílohách nachází tabulka (tabulka č. 2).

Celkem dvacet šest písařů (A, C, D, F, G, H, I, J, K, L, M, N, S, T, U, Z, AE, AM, AN, AV, AX, AY, AZ, BA, BB, BD) zapsalo do městské knihy jenom po jednom záznamu a po dvou záznamech do knihy zapsalo jedenáct písařů (E, O, V, W, AA, AC, AD AF, AH, AU, BC). Jenom deset písařů (Q, R, X, Y, AB, ACH, AI, AL, AT, AW) napsalo do knihy deset a víc zápisů. Zbýlých jedenáct písařů napsalo do knihy 3 - 8 zápisů.

Rozmezí mezi jednotlivými záznamy, i mezi prvním a posledním zápisem určitého písaře se různí. Písař Bohuslav Krejčí (písař B) napsal do pamětní knihy tři záznamy týkající se finanční agendy v rozmezí dvaceti dvou let. U písaře E byl interval mezi jeho dvěma záznamy pět let. Písař CH zapsal do pamětní knihy šest záznamů a rozmezí mezi prvním a posledním zápisem bylo osm let. Písař P zapsal pět záznamů a interval mezi prvním a posledním vkladem bylo pět let. To písař Q, který je autorem sedmnácti vkladů, zapsal všechny vklady během let 1538 – 1540. Písař R svých deset vkladů zapsal během devíti let. Písař V zapsal dva vklady a rozmezí mezi nimi bylo osm let. Stejně dlouhé období osmi let bylo potřeba pro písaře X, k tomu aby zapsal třináct zápisů. Písař Y zapsal dvacet sedm vkladů v rozmezí devatenácti let. U písaře AB, který napsal dvacet jedna vkladů, je interval prvního a posledního zápisu dvacet jedna let. Písař AF zapsal dva zápisy a rozmezí mezi nimi je šest let. Písař Matěj Ferdinand (písař ACH), je autorem čtyřiceti dvou vkladů a rozmezí mezi posledním a prvním zápisem je patnáct let. Písař Václav

Mamone (písař AI) zapsal svých dvacet dva záznamů během čtrnácti let. Písař Matouš Ferdinand (písař AJ) zapsal osm zápisů během dvou let. U písaře AK je rozmezí mezi prvním a posledním záznamem sedm let, během kterých napsal čtyři zápisy. Písař AL zapsal devatenáct vkladů během osmi let. Písař AO napsal pět záznamů a interval mezi prvním a posledním zápisem byl dlouhý šest let. U písaře AP, který zapsal tři vklady je rozmezí osm let. Písař AQ zapsal tři vklady v letech 1710 – 1715. Písař AR zapsal do pamětní knihy tři záznamy během jednoho roku. Písař AS je autorem sedmi vkladů, které zapsal ve třech termínech, mezi prvním a třetím termínem je interval šestnáct let. Písař AT je autorem deseti vkladů, které byly vloženy do knihy během jedenácti let. Interval mezi záznamy písaře AU je jeden rok. Písař AW svůj první zápis napsal roku 1577 a poslední v roce 1598, jedná se tedy o dvacet jedna let, ve kterých napsal deset vkladů.

Písař A

Jméno písaře není uvedeno. Do pamětní knihy zapsal jediný záznam, a to roku 1552, přesnější datum dnes nelze z důvodu chybějícího pergamentu určit. Text se nachází na foliu 1. Jazykem zápisu je čeština. Text je psán novogotickou minuskulou a litery jsou kolmé na řádek.

Zápis začíná slovem „*Letha*“. Ze zbytku textu, který se zachoval do dnešní doby, se dá předpokládat, že zápis byl datován pomocí svátků.¹⁵⁴ Písař použil slovní rozepsání zápisu při psaní roku. Při psaní částky kopy grošů použil písař římské číslice. Písař A nevyužíval mnoho zkratek, ale i tak se v zápisech objevuje zkracování pomocí kontrakce. V zápisu písař zkrátil tyto slova „*groš*“ (gl), „*míšenský*“ (mi) a „*kopy*“ (kp).

Písmo působí úhledným dojmem a má sklon doleva. Písmo je z důvodu poškození pergamentu špatně čitelné. Tento úhledný dojem je zapříčiněn tím, že se v zápise nenacházejí žádné vsuvky, ani se tam nenachází žádné škrty. Vedle zápisu

¹⁵⁴ TAMTÉŽ, fol. 1.

se nacházejí dva přípisy, každý z jiné doby. Ve starším zápisu je napsáno „N6“ a v mladším zápisu, který je psán tužkou číslovka „I“.¹⁵⁵

Písař B – Bohuslav Krajčí

Bohuslav Krajčí je autorem třech zápisů v knize. Dva zápisy se nacházejí na foliu 1 a třetí zápis na foliu 31. U dvou zápisů psaných touto písařskou rukou je poznamenáno jméno Bohuslav Krajčí a u třetího záznamu je v textu napsáno: „ ... *známo činím touto kvitanci svou vlastní rukou psanou...*“. Jde o vklady z 6. července 1562, z 22. července 1575 a třetí záznam je z 5. března 1584. Vklady začínají těmito slovy: „*Já Bohuslav Krajčí syn nebožtíka Zikmunda z Votic [...]*“.¹⁵⁶

Písař v zápisu velmi často spojoval předložky s následujícím slovem. Počty v zápisech jsou rozepisovány slovně „ ... *šest kop míšenských...*“, „*a* „ ... *půl třináctý kopy* ...“ i rok zapsání prvního vkladu je rozepsaný slovně „*Letha šedesátého druhého*“,“.¹⁵⁷

Datace prvního a třetího záznamu je uvedena na konci zápisu. Datace prvního zápisu zní takto: „*Stalo se při přítomnosti ... den památky mistra Jana Husa leta [...]* *šedesátého druhého*“,“. Je velmi zajímavé, že už v roce 1562 byl používán svátek upálení mistra Jana Husa. V druhém zápisu se nachází datace v polovině textu „ ... *na den Mary Magdaleny* ...“ a rok zápisu je nad vkladem „*leta lxxv*“.

První zápis nepůsobí tak úhledně jako druhý a třetí zápis. Bezchybný dojem prvního zápisu kazí tlustou čarou přeškrtnutý text přes celý jeden řádek, jednalo se o chybu v textu. Písmo je nakloněné doleva. Silné tahy jsou použity u litery „s“ slabé tahy se nacházejí u oblouků a vlnek liter. Jazykem vkladu je čeština. Písmo zápisu je novogotická minuskula s vlnkami u písmen „z“ a „y“. Písař při psaní používal ypsilon (př. Zykunda z Votycz nebo Jana Husy) nežli měkké „i.“ Měkké i použil písař při změkčování slov („*zie*“, „*jesstie*“) a jen u některých slov použil písař měkké

¹⁵⁵ TAMTÉŽ, fol. 1.

¹⁵⁶ TAMTÉŽ, fol. 1.

¹⁵⁷ TAMTÉŽ, fol. 1.

„i“. V prvním zápise písař napsal „sin“ a ve druhém „syn“, z toho se dá usoudit, že písař neměl žádný systém v tom, jestli použije „i“ nebo „y“.

Písař C

Začátek zápisu začíná slovem „letha“ ale písař napsal malé písmeno „l“. Jelikož pergamen nad tímto zápisem chybí, nedá se z určitostí říct, jestli takto začínal záznam i v době svého vzniku. Jediný zápis se nachází na foliu 2. Jazykem zápisu je čeština. Text je psán novogotickou minuskulou. Litery „s“ a „p“ zasahují dřikem do spodního řádku. Litera „t“ ve slově „tisícího“ je majuskulní. Písař používá u slov „th“ místo samostatného písmene „t“. Písmo je vertikální a dobře čitelné. Písař psal drobným písmem.

Písař D

Tímto písařem je zachycen jediný zápis ze 4. července 1548 a nachází se na foliu 2. Zápis je v češtině. Řada liter je psaná bez napojování na následující. V zápisu písař zkrátil tato slova „groš“ (gl), „kopy“ (kp) a „svatého“ (sv). Písař používal římské číslovky, jazykem vkladu je čeština a písmem, kterým byl text napsán, je novogotická minuskula. Písmo je dobře čitelné a liter mají silné tahy. Oproti písmu písaře C je toto písmo proporcionálně větší. Písmo je kolmé na řádku.

Písař E

V knize se nacházejí dva vklady písaře E, jeden je datovaný do roku 1520 a druhý do roku 1513. Vklady jsou na foliu 2 a 3. Způsob psaní tohoto písaře je dosti podobný písaři D, ale mezi zápisy je rozdíl 28 let a tak se dá předpokládat, že se jedná o dva různé písaře. Písař E u letopočtu nadepsal koncovku „leta a^{n[mo]} xx^{ooc}“¹⁵⁸. Ve slově „jeho“ vypustil písmeno „h“. Text je psán česky s použitím novogotické minuskuly.

¹⁵⁸ TAMTÉŽ, fol. 2.

Písař F

Tento písař datoval zápis tímto způsobem „*leta vc xxx^o a toho času byl purkmistrem Pavel Švecz*“.¹⁵⁹ U slov „*dědiczi*“, a „*švecz*“ použil písař nefunkční zdvojení. Text je psán novogotickou minuskulou v českém jazyce. Část písma má sklon doleva a druhá část má sklon doprava. Písmo je dobře čitelné. Toto písmo má střední velikost. Záznam se nachází na foliu 3.

Písař G

Písař rozdělil dataci zápisu. Datoval pomocí svátků, rok napsal na začátek a dataci podle svátku uvedl na konce. Zápis je z roku 1556 a nachází se na foliu 3. Text je v jazyce českém a písmo zápisu je novogotická minuskula. Nad literami „*u*“ a „*z*“ používá písař nabodeničko. Písař G stejně jako písař E nadepsal za letopočet koncovku, ale na rozdíl od písaře E ve slově „*letha*“ používá „*th*“. Některé dříky a břevna jsou protažená.

Písař H

Tento písař, který pracoval pro město Chrudim má v knize jediný zápis datovaný 26. března 1547 a týkající se žádosti o pomoc a nachází se na foliu 3. Jazykem je čeština, která je psaná novogotickou minuskulou. Majuskulní litera „*m*“ je kaligraficky zdobená. Litera „*z*“ zasahuje nad řádek. Tahy liter jsou slabší než u písaře G. Písmo je úhledné a dobře čitelné.

Písař CH

Písař CH je autorem šesti zápisů. Jednoho z roku 1527, dvou z roku 1531 a tři z 11. ledna 1538. Zápisy se nacházejí na foliu 4, 5 a 7. Zápisy jsou psané česky, takže novogotickou minuskulou. Písmo je úhledné a velmi dobře čitelné. Tahy liter jsou silné. Většina liter na sebe navazuje. Ne tak úhledný je zápis z 3. února 1531, ve kterém jsou přeškrtnuta slova. Písař rozepisoval slovně částky.

¹⁵⁹ TAMTÉŽ, fol. 3.

Zápisy z roku 1527 a z 8. února 1531 se nacházejí na foliu 4 a souvisejí s Janem Hospodářem a s lázněmi ve Voticích. Zápis z 3. února 1531 pojednává o splacení dluhu. Oba zápisy z roku 1531 byly přeškrtnuty. Způsob přeškrtnutí značí, že zápisy pozbyly platnost, a proto byly tímto způsobem zrušeny.

Dva záznamy z 11. ledna 1538 jsou o prodeji domu a třetí záznam se týká užívání a opravování studny.

Písař I

Písař I je autorem jediného záznamu z 13. listopadu 1531 a tento se nachází na foliu 4. Vklad je napsán novogotickou kurzívou v českém jazyce. Řada liter má protažený dřík, který zasahuje do následujícího řádku. Litery „a,“ a „o“ nemají dotažené obloučky. Písmo působí ledabyle.

Písař J

Vklad obsahuje jednoslovní nadpis „*kvitanci*“. Vklad z 15. srpna 1552 je psán novogotickou minuskulou v českém jazyce na foliu 5. Tento vklad v knize se vztahuje k zápisům z roku 1527 a z 8. února 1531, které napsal písaře CH. Písmo má sklon doleva a je dobře čitelné. Dříky u liter „s“, „p“ zasahují do dalšího řádku a jsou silnější než dříky u ostatních písmen. U slova „*kvitanczi*“ použil písař nefunkční zdvojení. Písař nedůsledně zkracuje slova „*jest*“ a „*jako*“.

Písař K

Text je psán česky a nachází se na foliu 5. První řádek s datací je psán novogotickou polokurzívou a písmo je větší než zbytek textu. Celý text je v novogotické minuskule. Písař rozepsal dataci slovně. Litera „z“ na začátku slova má horní břevno nad řádkem. Písmo má majuskulní „m“, „l“ a „t“. Litery „p“, „s“ a „z“ mají protažené dříky.

Písař L

Zápis je svatební smlouva psaná novogotickou minuskulou s majuskulními literami „m“ ve slovech „*Martina*“, „*manželky*“ a „b“ ve slově „*Buoch*“, nacházející

se na foliu 6. Jazykem zápisu je čeština. Zápis je úhledný a dobře čitelný, přesto že je mřežován. Způsob přeškrtnutí značí, že zápis pozbyl platnost, a tak byl tímto způsobem zrušen. Tahy písma jsou silné a písmo má sklon doleva.

Písař M – Burian z Votic

Písař záznamu nacházejícího se na foliu 7 napsal: „... *k tomuto dále jest má vůle i má ruka tyto jest psala*“.¹⁶⁰ Zápis je z 6. května 1532 psaný jazykem českým a novogotickou minuskulou s majuskulními literami „j“, „b“ a „z“. Písař spojoval předložky se slovy. Číslovky v textu jsou oproti celému písmu proporcionálně větší. Jednotlivé litery na sebe navazují a jsou psány silnými tahy. Písmo je dobře čitelné.

Písař N

Písmo písaře N je úhledné a velmi dobře čitelné, je podobné písmu CH, ale toto písmo má skloněn doleva. Zápis se zabývá podmínkami prodeje domu. Text zápisu je psán česky novogotickou minuskulou a nachází se na foliu 8. Autor zápisu spojoval předložky se slovy. V zápisu písař zkrátil tyto slova „groš“ (gl), „míšenský“ (mi) a „kopy“ (kp). Datum a suma prodeje je napsána římskými číslovkami.

Písař O

Vklady, které napsal písař O, jsou nejstaršími zápisy v knize městské. Do pamětní knihy napsal dva záznamy z června a září roku 1500. Zápisy se týkají daru. V textu se nenacházejí žádná škrtnaná slova. Písmo je podobné písmaři C, ale rozdíl mezi nimi je ve způsobu datování. Písař C datoval podle svátku a písař O napsal dataci takto: „*letha paně pětnácti stího a vi měsčitného*“.¹⁶¹ Jazykem zápisu je čeština a písmo je novogotická minuskula se sklonem doleva a nemá tak nahuštěná slova na sobě jako písař C.

¹⁶⁰ TAMTÉŽ, fol. 7.

¹⁶¹ TAMTÉŽ, fol. 9.

Písař P

Písař P je autorem pěti zápisů. Na foliu 9 se nachází jeden zápis z roku 1536 a dva zápisy z roku 1541, z toho stejného roku se nachází záznam i na foliu 135 a na foliu 127 se nachází zápis z roku 1540. Jazykem zápisu je čeština. Text je psán novogotickou minuskulou. Zápis z roku 1536 je o koupi čtyř poddaných a jeden zápis z roku 1541 je o prodeji domu a ve druhém jde o dar. V zápisu písař zkrátil tato slova „groš“ (gl), „mišenský“ (mi) a „kopy“ (kp). Zápisy jsou datovány římskými číslovkami s nadepsanou koncovkou. Písař spojoval předložky se slovy. Písmo působí rozházeným dojmem.

Písař Q

Písař Q je autorem sedmnácti zápisů v rozmezí let 1538 – 1540, které se nacházejí na foliu 9 – 12, 22 a 23. Jazykem zápisu je čeština, vklady jsou psány novogotickou minuskulou. Písmo je dobře čitelné. Tahy liter mají silné čáry a písmo je kolmé k řádku. V zápisu písař zkrátil tato slova „groš“ (gl), „mišenský“ (mi) a „kopy“ (kp). Záznamy se týkají koupě a prodeje a jsou stručné.

Písař R

Písař R byl autorem deseti zápisů v rozmezí let 1545 -1554, které se nacházejí na foliu 10, 13, 129, 130 a 131. Jeden ze zápisů není datován. V zápisu písař zkrátil tato slova „groš“ (gl), „mišenský“ (mi) a „kopy“ (kp). Text je v jazyce českém a styl písma je novogotická minuskula s majuskulními literami „b“, „t“. Číslice jsou psány římsky. Písmo je psáno kolmo k řádku. Rozdíl mezi písařem Q a písařem R je např. používání „th“ u slov místo samostatného písmene „t“.

Písař S

Text písaře S byl do knihy vložen v pozdější době, list je vložen mezi folio 10. Pergamen je polovičních rozměrů než ostatní folia. Text je psán česky a písmem je novogotická kurzíva. Zápis byl poškozen ve 20. století, když někdo několik slov přeškrtnl propisovací tužkou. Jednotlivé litery jsou napojovány na následující. V zápise se projednává prodej a placení poplatku za zahradu. V zápise jsou dvě

datace, rok 1568 se vztahuje k prodeji a rok 1551 se vztahuje k placení poplatku za užívání zahrady. Písmo je hůře čitelné než předchozí písma. Tahy liter mají slabé čáry.

Písař T

Podle toho, že vydavatelem tohoto zápisu bylo městečko Vlašim, autorem byl písař, který pracoval pro toto město a z toho důvodu v knize pamětní je jenom jeden záznam od tohoto písaře. Písmo je úhledné a dobře čitelné. Jazykem zápisu je čeština a písmem je novogotická minuskula s majuskulní počáteční literou „m“ a literou „j“.

Písmo má sklon doleva. Zápis se nachází na foliu 11.

Písař U

Písař U napsal zápis roku 1555 na folio 12. Jazykem zápisu je čeština a jedná se o novogotickou minuskulu. Písmo má sklon doleva. Na prvním řádku je napsán letopočet, který je větší než zbytek textu a tento letopočet je napsán arabskými číslicemi.

Písař V

Jedná se o dva zápisy z let 1548 a 1556. Písmo je podobné písmu písaře P, na rozdíl od jeho písma je toto písmo kolmé k řádkům. Litery „l“ a „v“ mají prodloužené dřívky a litera „l“ je majuskulní. Tahy liter jsou silné.

Písař W

Jedná se o dva záznamy v českém jazyce, které jsou tak krátké, že se nedá určit, jestli se v knize nenachází další vklady od tohoto písaře. První záznam nemá datum a druhý je z roku 1548. Písmo je proporcionálně malé s protáhlými dřívky. Záznamy se nacházejí na foliu 13 a písmo je vertikální.

Písař X

Jedná se o třináct zápisů, které se nacházejí na foliu 13 - 16 z let 1550 - 1554 a roku 1558. Jazykem písma je čeština a písmo je novogotická minuskula s několika majuskulními literami. Písmo je dobře čitelné a kolmé k řádkům. Dřívky u liter „p“ a

„s“ jsou protažené. V zápisu písař zkrátil tato slova „groš“ (gl), „míšenský“ (mi) a „kopy“ (kp).

Písař Y

Dvacet sedm zápisů, které napsal písaře Y v období 1576 – 1595 se nacházejí na foliu 14, 20, 24, 27, 30-35 a 137. Jazykem zápisu je čeština a podoba písma je novogotická minuskula. Písmo je dobře čitelné a jednotlivé litery na sebe navazují. Písmo má sklon doleva. Dříky některých liter jsou prodloužené a zasahují do následujícího řádku. Tahy liter jsou slabé. V zápisu písař zkrátil tato slova „groš“ (gl) a „kopy“ (kp).

Písař Z

Jediný zápis tohoto písaře se nachází na foliu 16 a je z roku 1562. Písmo je psané novogotickou minuskulou v jazyce českém. První řádek, na kterém se nachází datace, je oproti zbylému textu psaná větším písmem. Písař používal římské číslovky. Písmo je úhledné a litery jsou psané kolmo k řádku.

Písař AA

Písař AA napsal dva zápisy na folio 17. Jazykem zápisu je čeština. Zápisy jsou napsané novogotickou minuskulou s majuskulními literami „k“, „m“ a „w“. Litery na sebe navazují. Datace a nadpis je napsáno větším písmem a tahy liter jsou silnější než ve zbytku zápisů. Litery „l“, „p“ a „s“ mají prodloužené dříky a litera „z“ má prodloužené břevno, které zasahují do vedlejších slov.

Písař AB

Dvacet jedna zápisů písaře AB z období 1559 - 1580 se nachází na foliu 17 - 20, 25, 27 – 29, 124, 126 a 132 - 133. Zápisy jsou psány novogotickou minuskulou v jazyce českém. V zápisu písař zkrátil tato slova „groš“ (gl), „míšenský“ (mi) a „kopy“ (kp). První řádek zápisu je oproti celému zápisu větší kromě zápisu na foliu 27, kde je celý text psán jednou velikostí. Tahy liter jsou silnější. Dříky u liter „j“, „p“ a „s“ jsou prodloužené a zasahují do následujících řádků. Písmo má sklon doleva.

Písař AC

Zápis písaře AC je podobný písmu písaře AB, ale období mezi posledním zápisem písaře AB a jediným zápisem písaře AC je dvacet let. Jednotlivé litery na sebe nenavazují. Písmo je dobře čitelné a má sklon doleva. Zápis z roku 1590 se nachází na foliu 130 a zápis z roku 1601 na foliu 21.

Písař AD

Autor napsal dva zápisy a ty se nachází na foliu 21 a 28. První zápis je z roku 1601 a druhý se z důvodu vyblednutí inkoustu nedá přečíst. Písmo je špatně čitelné, a z toho důvodu, že písmo je malých proporcí v kombinaci s nahuštěním slov na řádku a prodlouženými dříky a břevny, které zasahují do ostatních řádek a slov. Text je psán novogotickou kurzívou v jazyce českém.

Písař AE

Zápis písaře AE se nachází na foliu 23 a je z roku 1541. Písmo nepůsobí úhledným dojmem. Text je psán novogotickou kurzívou v jazyce českém. Písmo je kolmé k řádkům. Písař použil arabské číslice k zapsání letopočtu.

Písař AF

Zápisy písaře AF se nacházejí na foliu 24 a 52 a záznamy jsou z roku 1652 a 1655. Písmo je úhledné a dobře čitelné. Písmo má malé proporce se slabými tahy liter. Písař použil arabské číslice k zapsání datace spolu s názvem měsíce. Písmo je v jazyce českém, psané novogotickou minuskulou. Jednotlivé tahy liter na sebe navazují a písmo je kolmé k řádkům.

Písař AG

Písař AG napsal na folio 26 tři záznamy z roku 1578. První řádek je psán větším písmem, než zbylý text. Text je psán v českém jazyce novogotickým minuskulním písmem. Písmo je úhledné a dobře čitelné se sklonem doprava. Písař datoval pomocí svátků a používal římské číslovky.

Písař AH

Jedná se o dva záznamy napsané v roce 1563 nacházející se na foliu 27 a 28. Písmo je drobné, úhledné a dobře čitelné. Písmo je psané novogotickou minuskulou v jazyce českém a je kolmé k řádkům.

Písař ACH – Matěj Ferdinand

Jméno tohoto písaře se nachází pod několika zápisy z let 1617 – 1632, které se nacházejí na foliu 28/29, 43-45, 48 - 65, 117 a 119 - 123. Písař zaznamenal čtyřicet dva záznamů. Při podpisu zdvojoval písmeno „f“. Způsob datování u tohoto písaře není pevný. Jednou je datace na začátku zápisu, podruhé je datace na konci zápisu. Písař použil pro napsání datace arabské číslice, ale k napsání přesného data používal rozdílné způsoby. Např. „ 3 Maj letha 1622“ nebo „Letha 1621 v sobotu po pamatcze svatého Vavrzincze“.

Většina záznamů působí úhledným dojmem, ale čitelnost záznamů je obtížnější z důvodů prodloužených dřívků u liter a také je zde rychlý přechod z jedné litery na druhou. Jednotlivé litery na sebe navazují. Záznamy jsou psané novogotickou kurzívou v jazyce českém. Písmo je skloněno doleva.

Písař AI – Václav Mamone

Zápisy písaře Václava Mamoneho se nacházejí na foliu 36 – 41 a 123 a jsou z období let 1596 -1610. V knize se nachází dvacet dva vkladů, ale jen u tří vkladů je podpis tohoto písaře. Zápisy mají nadpis „Kvitance [jméno] [dům, grunt, neuvedeno]“. Jazykem textu je čeština a písař psal novogotickou kurzívou. Čitelnost písma je obtížnější. Písmo je skloněné doleva.

Písař AJ – Matouš Ferdinand

Jméno tohoto písaře se nachází pouze u třech z celkových osmi zápisů, které jsou na foliu 36, 42, 43, 45 – 47. Jde o vklad z období 1613 - 1615. U zápisů z roku

1615 je napsáno: „*Matheas Ferdinand písař raddní*“.¹⁶² Písař Matouš Ferdinand a Matěj Ferdinand nejsou stejné písařské ruce. Písmo Matouše Ferdinanda je dobře čitelné a velmi úhledné, u každé litery jsou dodržovány přesné tahy na rozdíl od písma Matěje Ferdinanda. Texty jsou psané jazykem českým, kromě posledního slovního spojení, které je napsané jazykem latinským: „*Autum et supra*“. Celý text je napsán novogotickým kurzivním písmem s majuskulními literami. Písmo působí úhledným dojmem a je kolmé k řádkům. Tahy písma jsou slabé. Litery „p“ a „s“ mají protáhnuté dřívky. Písař nepoužívá zdvojování souhlásek v textu. Písař nad letopočty udělal svistou čáru. V prvním zápise je uvedena částka rozepsaná slovně a ve druhém zápise jsou použity arabské číslice.

Písař AK

Písař AK napsal do knihy městské čtyři zápisy v rozmezí let 1651 – 1658, které se nacházejí na foliu 42, 62, 65 a 66. Jazykem vkladů je čeština a text je psán novogotickou minuskulou. Zápisy působí úhledným dojmem a jsou dobře čitelné. Tahy liter jsou slabé a litery jsou kolmé na řádek.

Písař AL

Písař AL je autorem devatenácti záznamů z let 1671 - 1679, které se nacházejí na foliu 69 - 71, 100 - 107 a 110 – 116. Vklady jsou psány novogotickou kurzivou v jazyce českém. Litery na sebe navazují a mají sklon doleva. Písmo působí úhledným dojmem, ale čitelnost je náročnější. Písař datoval pomocí měsíců a letopočet je napsán arabskými číslicemi.

Písař AM

Do městské knihy byl vložen jediný vklad od tohoto písaře a to v roce 1692 na foliu 72-74 s tím, že folio 73 se v knize nachází dvakrát. Tento revers byl vydán „císařem“ a „králem“ Leopoldem I. Jazykem zápisu je čeština a zápis byl napsán novogotickou minuskulou. Písmo je úhledné a dobře čitelné. Písmo má sklon doleva.

¹⁶² TAMTÉŽ, fol. 47.

Písmo AN

Písař zapsal na folio 74 jediný zápis roku 1647. Písmo je psané novogotickou minuskulou v jazyce českém. Písmo je dobře čitelné. Tahy jednotlivých liter jsou slabé a jako celek nepůsobí písmo úhledně oproti písmu písaře AM. Písmo má sklon doleva.

Písař AO

Písař AO v letech 1700-1706 napsal do městské knihy pět záznamů, které se nacházejí na foliu 75 – 80 a 88. Písmo je psané novogotickou minuskulou v jazyce českém. Písmo je proporcionálně velké. Text je úhledný, ale čitelnost písma je obtížnější a sklon písma je doleva.

Písař AP

Tři vklady napsané písařem AP jsou z období let 1719-1727, které se nacházejí na foliu 81-83. Písmo je psané novogotickou minuskulou v jazyce českém. Zápisy působí úhledným dojmem a zápisy se dají přečíst. Písmo má sklon doleva a tahy jednotlivých liter jsou slabé.

Písař AQ

Zápisy tohoto písaře jsou z let 1710 – 1715 a nacházejí se na foliu 84 – 86. Písmo je psané novogotickou minuskulou v jazyce českém. Písmo tohoto písaře je oproti písmu písaře AP více kostrbaté. Vzhled zápisu je úhledný a dobře čitelný.

Písař AR

Zápisy písaře AR jsou nejmladší v pamětní knize. Zápisy tohoto písaře se nachází na foliu 85, 88 a 90. Jeden záznam je z roku 1752 a dva záznamy jsou z roku 1753. Záznamy se velmi špatně čtou, z důvodu vyblednutého inkoustu. Písmo je psané novogotickou minuskulou s několika majuskulními literami v jazyce českém.

Písař AS

Sedm zápisů písaře AS se nacházejí na foliu 86 - 88. Jeden zápis je z roku 1731, jeden je z roku 1732, tři jsou z roku 1735 a dva záznamy jsou z roku 1747. Písmo je psané novogotickou minuskulou v jazyce českém. Písmo nepůsobí tak úhledným dojmem jako písmo písaře AQ. Písmo je dobře čitelné. Jeden ze záznamů z roku 1735, který je na foliu 87 byl přeškrtnut. Litery mají sklon doleva.

Písař AT

Deset vkladů písaře AT se nacházejí na foliu 89, 91 - 99, 109 a 116 - 117 a jsou z období let 1684 - 1695. Písmo je podobné písmu písaře AL. Jazykem záznamů je čeština psaná novogotickou kurzívou. Písmo působí úhledným dojmem a čitelnost písma je dobrá. Dříky u liter „p“ a „s“ jsou prodloužené a zasahují do následujících řádků. Písmo má sklon doleva.

Písař AU – Adam Procházka

Písař AU je autorem dvou vkladů z let 1681 a 1682, které se nacházejí na foliu 108 a 112. Jazykem písma je čeština napsaná novogotickou minuskulou. Písmo je kolmé na řádek. Tahy liter jsou slabé a dříky u liter „p“, „s“ a „y“ jsou protažené. Text působí úhledným dojmem a je dobře čitelný.

Písař AV

Písař AV je autorem jednoho zápisu z roku 1614, který se nachází na foliu 118. Jazykem písma je čeština napsaná novogotickou minuskulou. Písmo je kolmé na řádek. Tahy liter jsou slabé a jednotlivé litery na sebe navazují. Text působí úhledným dojmem a je dobře čitelný.

Písař AW

Písař AW zapsal celkem deset zápisů z období let 1577 – 1598 na folia 123, 128 a 130. Písmo je psané novogotickou minuskulou v jazyce českém. Písmo je kolmé k řádce. Tahy jednotlivých liter jsou slabé. Písmo je velmi dobře čitelné a celkově působí úhledným dojmem.

Písař AX

Zápis je psán jazykem českým s několika latinskými slovy v novogotické minuskule a latinské slova byla psána humanitním písmem. Zápis není datován, ale podle toho, že se jedná o apelační soud, který má limitovat vrchnost dá se předpokládat, že tento záznam vznikl v roce 1548.

Písař AY

Písmo písaře AY je podobné písmu písaře AG. Oba písaři mají sklon liter doprava. Písař AY psal jazykem českým a novogotickou minuskulou s majuskulními literami. Tahy písma jsou slabé a proporcionálně je písmo menší. Text působí úhledným dojmem a je dobře čitelný. Záznam je z roku 1551 a nachází se na foliu 130.

Písař AZ – Petr Řezník

Petr Řezník je autorem zápisu nacházejícího se na foliu 132. Záznam je z 27. dubna 1562. Datace zápisu je uvedena na konci a zní takto: „*Stalo se v pondělí po svatém Marku léta [...] šedesátého druhého,*“. Text působí úhledným dojmem. Tahy liter jsou silné. Jazykem vkladu je čeština psaná novogotickou minuskulou.

Vklad začíná těmito slovy: „*Já Petr Řezník syn nebožtíka Šimka příjmením Malýho z Votic [...]*“.¹⁶³ Na konci zápisu je napsáno: „*Petr Řezník vlastní rukou svou*“.¹⁶⁴

Písař BA

Písař BA zapsal do knihy pamětní jediný záznam a to roku 1540 na folio 134. Písmo písaře BA je podobné písmu písaře CH, rozdíl je v tom, že písmo písaře BA má sklon liter doleva. Jazykem záznamu je čeština psaná novogotickou minuskulou. Tahy liter jsou silné. Písmo je úhledné a dobře čitelné.

¹⁶³ TAMTÉŽ, fol. 132.

¹⁶⁴ TAMTÉŽ, fol. 132.

Písař BB - Johana Pekhartová

Písmo má jinou podobu než následující zápis, ve kterém se jedná o stejnou věc. Dá se předpokládat, že se jedná o originál dopisu, který byl vložen do knihy, ještě před tím než byla svázána. Dá se předpokládat, že dopis byl napsán vlastnoručně Johanou Pekhartovou. Dopis není datován. Text je psán v češtině novogotickou minuskulou. Písmo působí širokým dojmem a je kolmé k řádkům. Řada liter není napojována na následující literu. Písmo je dobře čitelné.

Písař BC

Písař zapsal do knihy dva záznamy, pojednávají o stejné věci. První záznam byl písařem přeškrtnut, jednalo se o koncept druhého záznamu, ve kterém už je uvedeno i jméno osoby, které se zápis týkal. Text je v češtině napsaný novogotickou minuskulou. Písař používal u slov „více“ a „otci“ spřežku „cz“. Každá litera byla navazovaná na následující. Pergamen nad druhým zápisem chybí. Datace zápisu se nedochovala. Pod zápis se vlastnoručně podepsal Jan syn nebožtíka Simeona z Votic. Písmo je dobře čitelné a má sklon doleva.

Písař BD

Písmo je podobné písmu písaře B a písaře Y. Zápis se nachází na foliu 138. Z důvodu poškození pergamenu sedá určit z datace jen to, že se jednalo o 16. století. Jazykem písma je čeština psaná novogotickou minuskulou. Tahy liter jsou kolmé na řádek. Písmo působí úhledným dojmem a je psáno malinkatě. Tahy jednotlivých liter jsou slabé jen dřívky u liter „p“ a „s“ jsou silnější. V zápisu písař zkrátil tato slova „groš“ (gl), „míšenský“ (mi) a „kopy“ (kp).

4. 2. 2. Používané zkratky

V zápisech pamětní knihy nalezneme různé způsoby krácení slov, jak již bylo výše nastíněno. Jedná se především o krácení slov pomocí kontrakce či suspenze. Kromě toho písaři používali ke krácení slov konvenčních značek.

V zápisech převládá krácení pomocí suspenze, ve většině zápisů se objevují zkrácená slova „groš“ (gl), „míšenských“ (mi) a „kopy“ (kp).¹⁶⁵ Velmi častá zkratka „PPP [pan purkmistr a páni]“ se zde vyskytuje bez teček, tato tři písmena jsou pouze podtržena.¹⁶⁶ Další velmi rozšířeným krácením je kontrakce, nejpoužívanější zkrácenina je slovo „jest“ (jt). V neposlední řadě je velmi rozšířeným stylem zkracování slov v knize je zkrácení pomocí nadepsání písmen.¹⁶⁷ Toto krácení využívá jednotlivá písmena, která se mění podle toho, v jakém pádu se nachází dané zkrácené slovo. Pomocí této zkratky se v textu nejčastěji zkracují tato slova „svatého“ (sv^o),¹⁶⁸ „milost“ (mist),¹⁶⁹ „páně“ (pa^{ie}) a především se toto krácení používá při psaní letopočtu „tisícího pětistého třicátého pátého“ (tisici^o pětisty^o xxxv^o).¹⁷⁰

Specifické krácení, které užívali písaři pro krácení názvů měsíců je koncovka „-bris“ a danou vhodnou arabskou číslovkou, např. „1652 28 8bris“.¹⁷¹

4. 2. 3. Chronologie zápisů

Zápisy v pamětní knize sice mají začínat rokem 1513, nicméně ukázalo se, že první zápis v pamětní knize je již z roku 1500¹⁷² a ani datace posledního zápisu v knize není z roku 1584, ale datum nejmladšího zápisu je z roku 1747.¹⁷³ Záznamy nejsou v přesně dodržovaném chronologickém sledu. Dá se předpokládat, že zápisy byly doplňovány na volné místo a tím vznikla časová nesoudržnost. Když jsou záznamy chronologicky přerušeny jiným časovým údobím, většinou v nově nastoleném časovém období ještě několik zápisů pokračuje.

¹⁶⁵ Např. TAMTÉŽ, fol. 9.

¹⁶⁶ TAMTÉŽ, fol. 25.

¹⁶⁷ Např. TAMTÉŽ, fol. 15.

¹⁶⁸ Např. TAMTÉŽ, fol. 10.

¹⁶⁹ Např. TAMTÉŽ, fol. 4.

¹⁷⁰ Např. TAMTÉŽ, fol. 7.

¹⁷¹ TAMTÉŽ, fol. 52.

¹⁷² TAMTÉŽ, fol. 9.

¹⁷³ TAMTÉŽ, fol. 88.

4. 2. 4. Používané číslice

Pro označení roku se v pamětní knize užívá arabských a římských číslic. Pokud se v zápisu zmiňuje denní datum, pak pro 16. století převládá zápis, ve kterém se využívá církevních svátků k určení datace, např. „*v pondělí před sv. Řehořem m[illēsimo] d[quīngentēsimo] LXXII [1572]*“.¹⁷⁴ Naproti tomu v pamětní knize se zápisy ze 17. století převládá zapisování konkrétního dne arabskými číslicemi a německým nebo latinským názvem měsíce, např. „*24 July 1632*“,¹⁷⁵ případně se použila zkrácenina zápisu.

4. 2. 5. Zabarvení inkoustu

Barva inkoustu je u většiny zápisů černá, hnědá nebo také něco mezi hnědou a černou barvou. Některé zápisky v důsledku působení slunečního záření více zesvětlaly, a staly se tak hůře čitelné až některá slova nejdou přečíst vůbec. V důsledku působení slunečních paprsků na inkoust jeden ze zápisů získal rezavou barvu, a část tohoto zápisu dokonce nelze přečíst.¹⁷⁶ Jedná se o zápis z 3. února 1531.

Jiné barvy se v knize nevyskytují, kromě modré propisky na listu, který byl přiřít doprostřed folia č. 10. Propiskou někdo přepsal text „*na to dali*“, který potom třemi čárami přeškrtl a nachází se tam ještě vepsané slovo „*jej*“.¹⁷⁷ Tyto dva přípisky byly vepsány ve 20. století.

4. 2. 6. Úprava vkladů

Úprava písma je velice nedbalá, v záznamech některých písařů je do textu vložena vsuvka. Jedná se o záznamy, které byly zapsány v polovině 16. století a do hotového textu byly vepsány tímž autorem. Jde jak o vsuvky jednotlivých slov, či slovních spojení, tak i o vsuvky, které mohou být o velikosti vět. V knize se nacházejí i škrty v zápisech nebo jsou některé zápisy přeškrtnuté celé. Zápisy, které

¹⁷⁴ TAMTÉŽ, fol. 128.

¹⁷⁵ TAMTÉŽ, fol. 123.

¹⁷⁶ TAMTÉŽ, fol. 5.

¹⁷⁷ TAMTÉŽ, fol. 10.

byly přeškrtnuté jako celek, jsou většinou přeškrtnuté dvěma čarami z levého horního do pravého dolního a z pravého horního do levého dolního rohu a nazývá se to mřežování. V zápisu se nachází jak škrtnání jednou čarou, která umožňuje přečíst přeškrtnutý text, tak o silnější škrty, které znemožňují text přečíst.

4. 3. Obsahový rozbor

4. 3. 1. Forma vkladů

Vklady ve votické pamětní knize jsou formulovány několika různými způsoby. Hlavně se jedná o zápisy ve vyprávěcí formě. Například: „*Letha páně šestnáctistého v pondělí po třech králích přede stoupily [j]sou před nás purkmistra a konšely sousedy naši...*“.¹⁷⁸

Další vklady jsou formulovány jako vyznání stran o právním pořízení, a to jak objektivní formulací, tak subjektivní formulací. Příklad subjektivní formulace je: „*Já Pavel Kadlec známo vám činím, pane purkmistře a pani konšelé*“.¹⁷⁹ V knize pamětní se nacházejí i svědectví týkající se i jiných měst. „*My purkmistr a konšelé městečka Votic a právo hraniční města Vlašimi a města Načeradce rozkázali jsme tuto paměť v knihy městské městě Votic zapsati ...*“.¹⁸⁰

Příkladem objektivní formulace je například: „*Letha 1577 v pátek po sv. Matouši předstoupil před pana purkmistra a konšely Daniel Pekař s Janem příjmením Němcem...*“.¹⁸¹ Tato formulace se nejčastěji nachází u zápisů, které se projednávaly před městskou radou.

Mimo tyto vklady se v pamětní knize nacházejí stručné záznamy o prodeji a koupi domu (pole, louky atd.), „*Leta paně m^o vc^o xxxviii^o koupil Pavel Tladček louku od Jana Srba tu která ...*“.¹⁸² nebo se v knize nachází svatební smlouva,¹⁸³

¹⁷⁸ TAMTÉŽ, fol. 36.

¹⁷⁹ TAMTÉŽ, fol. 129.

¹⁸⁰ TAMTÉŽ, fol. 11.

¹⁸¹ TAMTÉŽ, fol. 128.

¹⁸² TAMTÉŽ, fol. 10.

přepisy listin vydaných vrchností nebo panovníkem, též jen extrakt listiny. „*Já Burian z Votic a na Voticích známó činím ...*“.¹⁸⁴

Složitost zápisu je velmi rozdílná v závislosti na jejich právním obsahu. Některé vklady obsahují listinné formule. Zejména se jedná o intitulaci „*My Leopold z Boží milosti volený římský císař po všecky časy ... český, dalmatský, chorvatský a slovinský král*“.¹⁸⁵

Kromě těchto listinných formulí se v pamětní knize vyskytují i knižní formule. Jedná se výlučně o intabulační formulí, která vyjadřuje přání o vložení zápisu do městské knihy. Například „*...rukou svou vlastní pod tímto zápisem v knihy měst[ské] vloženo dobrovolně se podepsal*“.¹⁸⁶ Další zápis s knižní formulí: „*Já Kateřina souseda v městě Oticích touto kvitancí známó činím souze podle přistala vdova po dvou panech ...*“.¹⁸⁷

4. 3. 3. Forma datace

Zápisy v pamětní knize jsou datovány dvěma způsoby. U starších záznamů z 16. století převažuje datování podle svátků, což neznámá, že je to pravidlem. Mezi zápisy, které, pocházejí z let 1500 – 1747, je nejméně polovina datovaná podle svátků, a to na přesný den.¹⁸⁸

Několik málo dalších zápisů v pamětní knize je datováno slovním spojením „*téhož dne*“ a „*téhož léta a dne*“, které se nacházejí po přesně datovaném záznamu. U některých záznamů se nedá přesně datovat, z důvodu poškození originálu.¹⁸⁹ Asi tak jedna třetina záznamu je datovaná jenom na rok bez dalšího upřesnění, zbylé

¹⁸³ TAMTÉŽ, fol. 6.

¹⁸⁴ TAMTÉŽ, fol. 7.

¹⁸⁵ TAMTÉŽ, fol. 72.

¹⁸⁶ TAMTÉŽ, fol. 135.

¹⁸⁷ TAMTÉŽ, fol. 36.

¹⁸⁸ TAMTÉŽ, fol. 32.

¹⁸⁹ Např. TAMTÉŽ, fol 1.

záznamy jsou datovány pomocí arabských číslic a měsíce jsou zapsány takto: „*Letha 1631 9. July nebo den měsíce července*“.¹⁹⁰

Datace se v pamětní knize nacházejí nejčastěji na počátku textu. Samostatný rok se zde píše slovy „*Letha*“, „*Letha panie*“, nebo „*Letha od narození syna Božího*“. Roky, které jsou psány arabskou číslovkou, jsou uváděny celé. Měsíce k tomuto zápisu jsou uváděny svými německými a latinskými názvy najde se tam, ale najde se v pamětní knize i český název měsíců. Pokud je měsíc psán latinsky, použije se zkrácenina „*x-bris*“ Pro zápisy z období 16. století se používá většinou římských číslovek a den a měsíc v roce je naznačen podle svátků.

U většiny zápisů, kde se nachází datace na začátku textu, zpravidla bývá na konci zápisu použito toto slovní spojení: „*letha a dne svrchu psaného*“.¹⁹¹

4. 3. 4. Obsah vkladů

Pamětní kniha obsahuje zhruba 290 různých vkladů sepsaných v období let 1500 – 1753. Záznamy na sebe chronologicky navazují jen částečně. Tento jev může být způsoben tím, že kniha nebyla v době prvních zápisů svázaná. Některé zápisy na sebe přímo bez mezer navazují. Tento případ se nachází např. na foliu 50. Opačný případ jsou zápisy, které napsal písař Matěj Ferdinand. Tam je těžké zjistit, jestli daný zápis již skončil, nebo nikoli.

Zápisy, které se nacházejí v pamětní knize, jsou rozličného charakteru. Zápisy v pamětních knihách se můžou dělit na trestněprávní a civilněprávní spory. Mezi trestněprávní spory patří urážka autority (panovníka, vrchnosti, městské rady), spory o čest, násilné spory (např. výtržnictví, ublížení na zdraví, usmrcení) majetkové spory (např. krádeže a pytláctví) a problémy týkající se společného soužití. Mezi

¹⁹⁰ TAMTÉŽ, fol. 122.

¹⁹¹ TAMTÉŽ, fol. 80.

civilněprávní spory patří majetkové pře (dluhy, dědictví, škoda na majetku, užívací právo), procesní pře a pracovní spory.¹⁹²

Většina zápisy se tematicky překrývá. Pro přehlednost jsou zápisy vloženy do tabulky a k jednotlivým zápisům je přiřazen písař, folio a rok, ve kterém zápis vznikl (viz tabulka č. 1). Pro ilustraci, v jakém období záznamy vznikly, byl vytvořen graf (viz graf č. 1 a č. 2).

Nejpočetněji zastoupenou skupinou v pamětní knize jsou vklady **finanční agendy**, kterých je 159 (55 %). Jedná se tedy o civilněprávní spory se zřetelem na záznamy týkající se majetku. Do této skupiny náleží různé finanční operace lidí žijících ve městě. Nejpočetněji zastoupenou podskupinou patřící do této kategorie jsou kvitance, ve kterých se potvrzuje zaplacení dlužné částky nebo splacení např. koupeného domu. Dále se zde nachází záznamy o prodeji a koupi s přesně daným splátkovým kalendářem, v němž byly závazné termíny na svatého Jiřího a svatého Havla, asi ve dvou záznamech se splátka platila na Vánoce. U některých záznamů je také uveden úrok, který se platil společně se splátkou, asi ve třech případech je uveden jako úrok slepice, ale většinou byl úrok placen penězi. V knize se nalézají i oznámení týkající se dluhů a žádosti o jejich zaplacení. Jedním ze zápisu je dluh a hned pod tímto zápisem je zápis o zaplacení celé dlužné částky.¹⁹³

Druhou nejpočetněji zastoupenou skupinou jsou vklady týkající se **soudní agendy**. Sem patří hlavně trestněprávní spory, ale také civilně právní spory, které ještě nebyly vyřešeny určitou peněžitou kompenzací. Vyskytují se zde zápisy o sporech mezi jednotlivými obyvateli měst. Do této skupiny patří svatební smlouvy, ve kterých se uvádí výše věna a někdy také, jak bude rozdělen majetek, pokud jeden z manželů zemře. Jedna svatební smlouva je mřežovaná.¹⁹⁴ Z toho se dá předpokládat, že buď byla smlouva vložena před svatbou, která se nakonec nekonala, nebo platnost této smlouvy skončila, buď tím, že byla nahrazena závětí, nebo nebyl

¹⁹² Tomáš HUNČOVSKÝ, Spory mezi Ihenickými měšťany v 18. století, České Budějovice 2013, s. 41.

¹⁹³ TAMTÉŽ, fol. 1.

¹⁹⁴ TAMTÉŽ, fol. 6.

živ nikdo, kdo by se tou smlouvou musel řídit. Dalšími záznamy patřícími do soudní agendy jsou ubrmanské smlouvy, závěť, pře o hranice pozemku, smlouva o vodu, podmínky používání study nebo podmínky vyplacení z vězení. Ve dvou případech sporu o hranice pozemku, byl dokonce postaven plot, aby se už nedohadovali.¹⁹⁵ Některé zápisy by se daly zařadit mezi finanční záležitosti, protože pře mohly skončit tím, že jedna strana musela zaplatit druhé straně určitou částku a také musela zaplatit soudu za to, že se zaobírali rozsouzením jejich sporu.

Také se zde nachází revers omilostněných osob, které přísahají, že už nebudou činit nic proti městu, svým rodičům a své vrchnosti (např. krást, rabovat a budou mít v účtě své rodiče). Záznamy v městské knize, které se týkají omilostnění, jsou z druhé poloviny 17. století. Do této kategorie byl zařazen i dopis Johany Pekhartové, která se přimlouvá za syna, aby byl omilostněn.¹⁹⁶ Tomu bylo nakonec, jak je patrné z následujícího záznamu, vyhověno.¹⁹⁷ V pamětní knize je několik zápisů týkajících se nalézání práva podle Starého Města pražského. Patří sem také zákaz z 27. ledna 1541, ve kterém se zakazuje, aby kdokoliv o Šimonovi [...] říkal, že je nemanželské dítě.¹⁹⁸ Celkem se v pamětní knize nalézá 81 (28 %) záznamů týkajících se soudní agendy.

Další skupinou jsou vklady týkající se **hospodářských záležitostí**, kterých je 19 (7 %). Jedná se o věci přesněji o finance, které měla na starosti městská rada. Do této skupiny patří podmínky prodeje městské kovárny, darování obecního pozemku a také sem náleží záznamy, ve kterých vrchnost přenechává plat od určitého poddaného městu, které má peníze použít na potřeby své správy a fungování.

Do kategorie **městské správy** patří vklady zabývající se vyučením a podmínkami souvisejícími s vyučením jako je např. po vyučení darovat vosk kostelu. V knize se píše o vyučení těchto řemesel: krejčířskému (5 zápisů), kožešnickému (3

¹⁹⁵ Např. TAMTÉŽ, fol. 2.

¹⁹⁶ TAMTÉŽ, fol. 135.

¹⁹⁷ TAMTÉŽ, fol. 136.

¹⁹⁸ TAMTÉŽ, fol. 135.

zápisy), úřednickému (3 zápisy), tkalcovskému (1 zápis), mlynářskému (1 zápis) a u jednoho záznamu není uvedena profese, které se vyučil.¹⁹⁹ Do této kategorie patří také záznam, že se sešla celá městská rada.²⁰⁰ Záznamů týkajících se městské správy je 17 (6 %).

Do **ostatních záznamů** byly zařazeny tyto vklady: žádost o pomoc,²⁰¹ přísloví,²⁰² Dále sem patří pamětní záznamy, revers, nařízení vrchnosti, jmenování zástupců na panství a přísaha žida že dlužnou částku zaplatí, a pokud ne tak ho má postihnout vše, co se nachází v knize Mojžíšově. Tato přísaha je rozdělena do dvou záznamů.²⁰³ Jedná se celkově o deset záznamů s celkových 290. To znamená, že kategorie ostatní záznamy je v městské knize zastoupena jen ze tří procent a jen jedno procento všech vkladů, které se v knize nacházejí, byly nějakým způsobem poškozeny a nedá se určit, o jaký druh vkladu se jedná.

Vklady v pamětní knize města Votic byly rozděleny podle období, ve kterém vznikly následovně. V knize se nachází z období let 1500 – 1550 celkem 59 zápisů z toho 32 (54 %) zápisů patří do finanční agendy, devět (15 %) jich náleží do agendy soudní, 12 (20 %) se jich řadí mezi hospodářské záležitosti, tři (5 %) spadají do kategorie městské správy a mezi ostatní záznamy náleží dva (4 %).

Největší počet záznamů je z období let 1551 - 1600, kdy vzniklo 96 vkladů. Zápisů finanční agendy vzniklo 66 (69 %), do soudní agendy náleží 12 (13 %) vkladů, do hospodářských záležitostí patří čtyři (4 %) a do kategorie městské správy náleží 13 (14 %) záznamů. Celkově bylo do pamětní knihy v 16. století vloženo 154 záznamů z celkových 290.

V letech 1601 – 1650 vzniklo 65 záznamů z toho 38 (58 %) vkladů patří do finanční agendy, 20 (31 %) vkladů náleží do agendy soudní, dva (3 %) vklady

¹⁹⁹ TAMTÉŽ, fol. 128, 129, 130.

²⁰⁰ TAMTÉŽ, fol. 45.

²⁰¹ TAMTÉŽ, fol. 3.

²⁰² TAMTÉŽ, fol. 74. „brzy to zapomněli, přišlo starý přísloví bývalo, ... ten zas přijde ze služebny děvečky a u protější si [...] rohamu nosit budou se ...souzeny budou což se mini 1647“.

²⁰³ TAMTÉŽ, fol. 120 - 121.

spadají do kategorie hospodářské záležitosti, jeden (2 %) vklad se nachází v kategorii městská správa a čtyři (6 %) vklady jsou ostatní záležitosti. Mezi záznamy vzniklé v letech 1651 – 1700 bylo jen 5 (13 %) z kategorie finanční agenda. Z celkových 38 zápisů bylo 29 (76 %) charakteru soudní agendy. Zbylé čtyři záznamy, které vznikly v rozmezí těch let, náležely do těchto kategorií: hospodářské záležitosti jeden (3 %) vklad, ostatní záznamy dva (5 %) vklady a jeden (3 %) byl poškozen. Celkově bylo do pamětní knihy v 17. století vloženo 103 záznamů z celkových 290.

Z posledního období tedy v letech 1701 – 1753 se v knize se nachází 12 (63 %) zápisů z finanční agendy, 5 (26 %) zápisů ze soudní agendy a 2 (11 %) zápisy patří do kategorie ostatní záznamy. Celkově bylo do pamětní knihy v první polovině 18. století vloženo jen 19 záznamů z celkových 290. Tendence záznamů je sestupná. Důvodem bude to, že město Votice začalo používat jinou pamětní knihu.

ZÁVĚR

V této bakalářské práci jsem se zabývala červenou pamětní knihou města Votic, ve které podle názvu měly být vklady z období let 1513 – 1631 (1684), ale po prozkoumání knihy se ukázalo, že vklady jsou z let 1500 – 1753. Konkrétně jsem se zabývala paleografickým a diplomatickým rozborem dotyčného pramene. Rozbor byl doplněn o dějiny města od jeho první zmínky až po současnost. Dále byly také nastíněny dějiny městské správy od roku 1420 až do roku 1848, stejně tak byl nastíněn vznik a vývoj městských knih společně s historií jejího členění do jednotlivých kategorií.

Zápisy vkladů nacházejících se v této pamětní knize jsou různého charakteru, proto byly rozděleny do několika skupin – finanční záležitosti, soudní agenda, hospodářské záležitosti, městská správa a další záznamy (pamětní záznamy, přísahy o zaplacení dluhu, přísloví, jmenování zástupců od vrchnosti, nařízení). Tato pamětní kniha patří mezi česky psané písemnosti, pouze několik textů obsahuje latinská slova nebo souvětí.

Tento pramen a zápisy v něm dochované ukazují, jak vypadal život raně novověkého městečka a lidí, kteří v něm žili. Podle zápisů, které se nacházejí v knize, lze odvodit, co bylo pro tehdejší lidi důležité, pro zachování.

Lze tedy předpokládat, že nejdůležitější pro tehdejšího člověka byla finanční agenda spolu s agendou soudní, se kterou tvoří 83 % všech záznamů, které se nacházejí v pamětní knize. Finančních vkladů se v knize objevuje 159 (55 %) a týkaly se především potvrzení o zaplacení dluhu, který měl jeden obyvatel města k tomu druhému nebo k vrchnosti.

Soudní agenda byla druhou nejpočetněji zastoupenou skupinou v pamětní knize. Jednalo se především o pře o hranice pozemku, vodu, omilostnění a nalézání práva městského. To ukazuje nato, jak důležité bylo pro obyvatele soudní porovnání a očištění své osoby od případných křivých nařčení. Celkem se zachovalo 81 (28 %) záznamů, týkajících se soudní agendy.

Devatenáct záznamů (7 %) se týká hospodářských záležitostí s tím, že se zde nachází zejména darování obecních pozemků a přenechání platu vrchnosti pro potřeby města. Záznamů týkajících se městské správy bylo sedmnáct (6 %).

Jednotlivé vklady nacházející se v této pamětní knize na sebe zcela přesně nenavazují, jak dokládá tabulka č. 1. Zároveň je patrná snaha psát podobné záležitosti za sebou. Tuto snahu dokládají zápisy o vyučení, které vznikly v rozmezí let 1548 – 1598 a nacházejí se na foliu 128 – 130.

Dále byly vklady v pamětní knize města Votic rozděleny podle období do pěti skupin: 1500 – 1550, 1551 – 1600, 1601- 1650, 1651 – 1700 a 1701 – 1753. V letech 1500 – 1550 bylo do pamětní knihy zapsáno 59 zápisů. V druhé skupině let 1551 – 1600 bylo zapsáno 96 zápisů. Celkově bylo do pamětní knihy v 16. století vloženo 154 záznamů. Ve třetí skupině let 1601 – 1650 vzniklo 65 záznamů. Ve čtvrté z let 1651 – 1700 bylo vloženo 38. Celkově bylo do pamětní knihy v 17. století vloženo 103. Z posledního období tedy v letech 1701 – 1753 se v knize se nachází jen 19 vkladů. Důvodem sestupné tendence zápisů bude to, že město Votice začalo používat jinou pamětní knihu.

V pamětní knize je zachyceno 58 písařských rukou. Jednotlivé zápisy každého písaře na sebe navazovaly, ale zápisy některých písařů (Q, Y, AB, ACH, AL) se objevují na více místech, mezi nimiž jsou zápisy jiných písařů.

Celkem dvacet šest písařů zapsalo do městské knihy jenom po jednom záznamu a po dvou záznamech do knihy zapsalo jedenáct písařů. Jenom deset písařů napsalo do knihy deset a víc zápisů. Zbýlých jedenáct písařů napsalo do knihy 3 - 8 zápisů. Písař Bohuslav Krejčí (písaře B) je autorem tří záznamů a interval mezi prvním a třetím zápisem je dvacet dva let, to je nejdelší interval zápisů jednoho písaře. Písař Q naproti tomu během dvou let zapsal do pamětní knihy sedmnáct záznamů. Písař Matěj Ferdinand je autorem největšího počtu zápisů v městské knize. Během let 1617 – 1632 zapsal čtyřicet dva záznamů.

Pamětní kniha může být svým obsahem cenným pramenem k poznání dějin měst a městeček a sama osobě se může stát předmětem zkoumání pro historiky.

Seznam zkratek

AM – archiv města

atd. – a tak dále

bm – běžný metr

č. - číslo

ed. – editor

edd.-editoři

fol. – folio

např. – například

r (v horním indexu) - recto

s. - strana

SOkA – Státní okresní archiv

v (v horním indexu) – verso

viz - více

Seznam použité literatury

Prameny nevydané:

SOkA Benešov, AM Votice, Inventář, inv. č. 37.

SOkA Benešov, AM Votic, Kniha památní červená s pozemkovými vklady 1513 - 1631(1684), kniha č. 7.

Prameny vydané:

JIREČEK, Josef (ed.), Pavel Kristián z Koldína, Práva městská království českého a markrabství moravského, Praha 1876.

HAAS, Antonín (ed.), Privilegia nekrálovských měst českých z let 1453–1500, Praha 1954.

HAAS, Antonín (ed.), Privilegia nekrálovských měst českých z let 1500–1526, Praha 1960 1961.

PÁTKOVÁ, Hana (ed.), Liber vetustissimus Antiquae Civitatis Pragensis 1310–1518, Praha 2011.

PÁTKOVÁ, Hana, Faksimile městské knihy Starého Města pražského, Praha 2011.

Literatura:

BLÁHOVÁ, Marie, Historická chronologie, Praha 2001.

ČECHOVÁ, Gabriela a kol. Soupis starých pozemkových knih, Archivní časopis 11, 1961, s. 6 - 16.

ČELAKOVSKÝ, Jaromír, O právech městských M. Brikcího z Licska a o poměru jich k starším sbírkám právním, Praha 1880.

ČELAKOVSKÝ, Jaromír, O právních rukopisech města Brna, Praha 1882.

EBELOVÁ, Ivana, Pamětní kniha města České Lípy 1461–1722, Ústí nad Labem 2005.

- FANTOVÁ, Kateřina, Pamětní kniha města Kožlany 1620 – 1719, České Budějovice 2012.
- FLODR, Miroslav, Brněnské městské právo: zakladatelské období 1359, Brno 2001.
- FLODR, Miroslav, Nálezy brněnského městského práva 1389, Brno 2007.
- FLODR, Miroslav, Pamětní kniha města Brna z let 1391–1515, Brno 2010.
- HAAS, Antonín, Soupis privilegií měst a městeček ve středočeském kraji od roku 1526, Středočeský sborník historický 6, 1971.
- HANZAL, Josef, Současný stav a úkoly studia českých pozemkových knih, Sborník archivních prací 14, 1964, s. 39 - 56.
- HLAVÁČEK, Ivan – KAŠPAR, Jaroslav – NOVÝ, Rostislav, Vademecum pomocných věd historických, Praha 2002.
- HOFMAN, Jiří, Faksimile Knihy zemského, městského a jiného práva, Praha 2011.
- HUNČOVSKÝ, Tomáš, Spory mezi Ihemickými měšťany v 18. století, České Budějovice 2013.
- CHOCHOLÁČ, Bronislav, Selské peníze, Sonda do finančního hospodaření poddaných na západní Moravě koncem 16. a 17. století, Brno 1999.
- JANÁK, Jan – HLEDÍKOVÁ, Zdeňka – DOBEŠ, Jan, Dějiny správy v českých zemích od počátku státu po současnost, Praha 2005.
- JIREČEK, Josef – JIREČEK, Hermenegild, M. Brikciho z Licka Práva městská, Praha 1880.
- KEJŘ, Jiří, Vznik městského zřízení v českých zemích, Praha 1998.
- KŮČA, Karel, Města a městečka v Čechách, na Moravě a ve Slezsku, Praha 2011.
- NOVÝ, Rostislav, Soupis městských knih v českých zemích 1310–1526, Praha 1963.
- PAJER, Jiří, Domovní a sirotčí knihy města Strážnice 1557–1822, Strážnice 2011.

- PAJER, Jiří, Domovní a sirotčí knihy města Lipov 1571–1661, Strážnice 2010.
- PAJER, Jiří, Domovní a sirotčí knihy městečka Velká nad Veličkou 1572–1663, Strážnice 2010.
- PAJER, Jiří, Domovní a sirotčí knihy obce Javorník 1582–1662, Strážnice 2010.
- PÁTKOVÁ, Hana, Městská kniha soudní a pamětní Ústí nad Labem 1438–1514, Dolní Břežany 2003.
- PÁTKOVÁ, Hana, Kniha pamětní města Pelhřimova 1417–1575, Dolní Břežany 2012.
- PETERKA, Jiří, Pozemková kniha města Hradce nad Moravicí z let 1678–1749, Opava 2002.
- PETRAŇ, Josef, Staroměstská exekuce, Praha 2002.
- POLESNÝ, Karel, Manuál pelhřimovské městské rady z let 1680–1685, Pelhřimov 2005.
- PRAŽÁK, Jiří, O diplomatické metodě studia městských knih, Archivní časopis 3, 1953, s. 145–162.
- PROCHÁZKA, Vladimír, Trhová smlouva na poddanskou nemovitost v Čechách v 16. a 17. století, Sborník historický 10, 1962, s. 93 - 144.
- PROCHÁZKA, Vladimír, Česká poddanská nemovitost v pozemkových knihách 16. a 17. století, Praha 1963.
- SEDLÁČEK, August, Místopisný slovník historický království českého, Praha 1998.
- SULITKOVÁ, Ludmila, Městské úřední knihy z Archivu města Brna 1343 – 1619, Brno 1998.
- SULITKOVÁ, Ludmila, Městské úřední knihy z Archivu města Brna 1343–1619 I–III, Brno 1999–2003.
- SULITKOVÁ, Ludmila, Vývoj městských knih v Brně ve středověku, Praha 2004.

SULITKOVÁ, Ludmila, Stav a perspektivy zpřístupňování středověkých a raně novověkých městských knih, Ústí nad Labem 2010.

ŠEBÁNEK, Jindřich – FIALA, Zdeněk – HLEDÍKOVÁ, Zdeňka, Česká diplomatika do roku 1848, Praha 1984.

VLASÁK, Antonín Norbert, Okres Votický, Praha 1873.

VOJTÍŠEK, Václav, Výbor rozprav a studií Václava Vojtíška, Praha 1953.

VOLF, Miloslav, Vývoj gruntovní knihy ve světle zákonů a hospodářských instrukcí, Zprávy českého zemského archivu 8, 1939, s. 43 – 108.

KILLY, Walter – Rudolf Vierhaus, Deutche Biographische Enzyklopädie III., Munchen 1999.

KILLY, Walter, Deutche Biographie Enzyklopädie V., Munchen 1999.

Seznam příloh

Příloha č. 1 - Grafy

Graf č. 1 - Počet zápisů podle období

Graf č. 2 – Počet zápisů podle let

Graf č. 3 – Počty vkladů jednotlivých písařů

Graf č. 4 – Počet jednotlivých vkladů

Graf č. 5 – Zastoupení jednotlivých typů záznamů

Graf č. 6 – Četnost jednotlivých vkladů podle období

Graf č. 7 – Četnost jednotlivých vkladů podle let

Příloha č. 2 - Tabulky

Tabulka č. 1 - Chronologie vložených zápisů

Tabulka č. 2 - Seznam písařů

Tabulka č. 3 – Vklady jednotlivých písařů

Příloha č. 3 - Ukázky písma jednotlivých písařů

Obrázek č. 1 – Písař A

Obrázek č. 2 – Písař B

Obrázek č. 3 – Písař C

Obrázek č. 4 – Písař D

Obrázek č. 5 – Písař E

Obrázek č. 6 – Písař F

Obrázek č. 7 – Písař G

Obrázek č. 8 – Písař H

Obrázek č. 9 – Písař CH

Obrázek č. 10 – Písař I

Obrázek č. 11 – Písař J

Obrázek č. 12 – Písař K

Obrázek č. 13 – Písař L

Obrázek č. 14 – Písař M

Obrázek č. 15 – Písař N

Obrázek č. 16 – Písař O

Obrázek č. 17 – Písař P

Obrázek č. 18 – Písař Q

Obrázek č. 19 – Písař R

Obrázek č. 20 – Písař S

Obrázek č. 21 – Písař T

Obrázek č. 22 – Písař U

Obrázek č. 23 – Písař V

Obrázek č. 24 – Písař W

Obrázek č. 25 – Písař X

Obrázek č. 26 – Písař Y

Obrázek č. 27 – Písař Z

Obrázek č. 28 – Písař AA

Obrázek č. 29 – Písař AB

Obrázek č. 30 – Písař AC

Obrázek č. 31 – Písař AD

Obrázek č. 32 – Písař AE

Obrázek č. 33 – Písař AF

Obrázek č. 34 – Písař AG

Obrázek č. 35 – Písař AH

Obrázek č. 36 – Písař ACH

Obrázek č. 37 – Písař AI

Obrázek č. 38 – Písař AJ

Obrázek č. 39 – Písař AK

Obrázek č. 40 – Písař AL

Obrázek č. 41 – Písař AM

Obrázek č. 42 – Písař AN

Obrázek č. 43 – Písař AO

Obrázek č. 44 – Písař AP

Obrázek č. 45 – Písař AQ

Obrázek č. 46 – Písař AR

Obrázek č. 47 – Písař AS

Obrázek č. 48 – Písař AT

Obrázek č. 49 – Písař AU

Obrázek č. 50 – Písař AV

Obrázek č. 51 – Písař AW

Obrázek č. 52 – Písař AX

Obrázek č. 53 – Písař AY

Obrázek č. 54 – Písař AZ

Obrázek č. 55 – Písař BA

Obrázek č. 56 – Písař BB

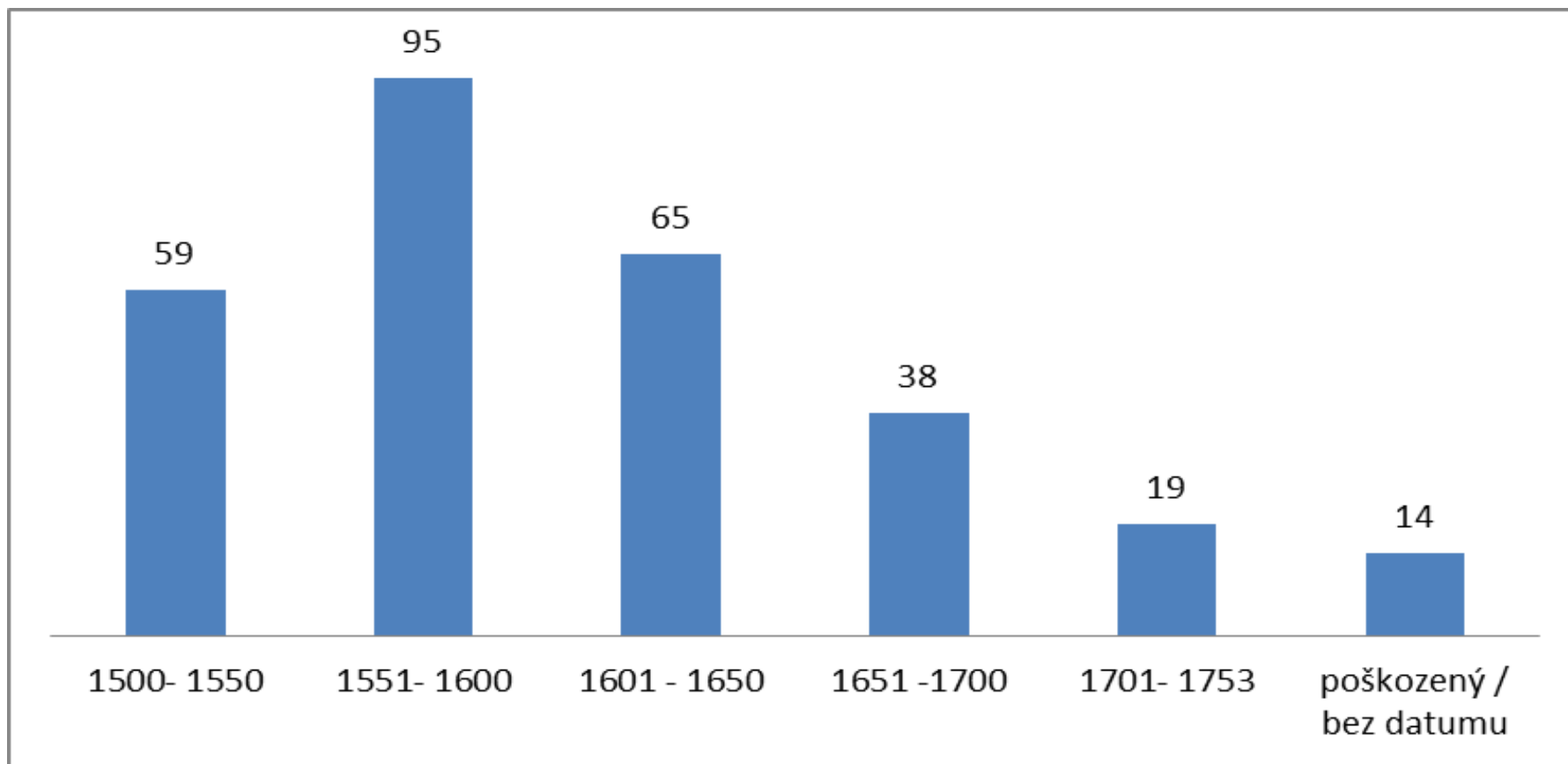
Obrázek č. 57 – Písař BC

Obrázek č. 58 – Písař BD

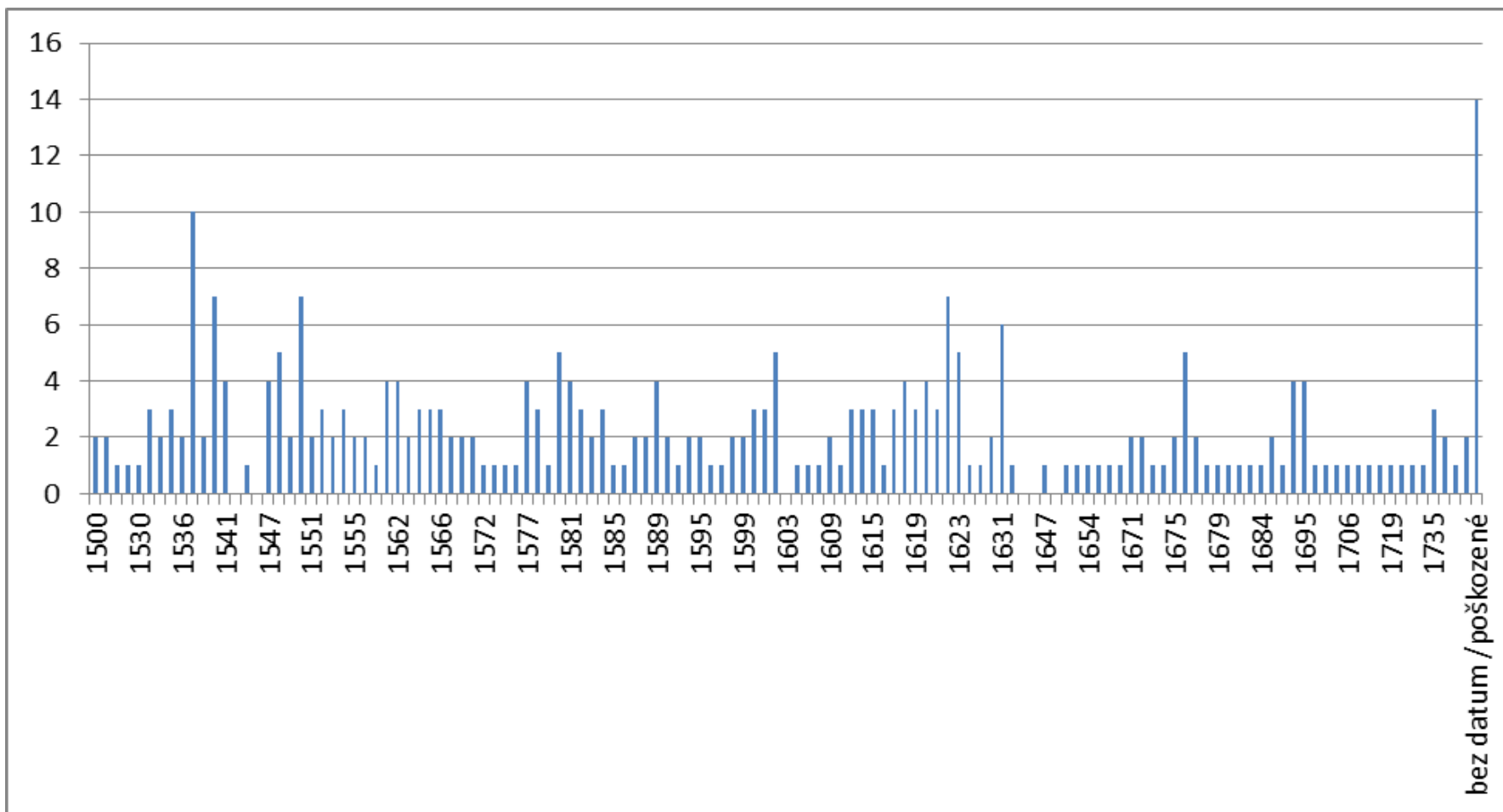
Příloha č. 4 – Fotografie desek pamětní knihy

Příloha č. 1- Grafy

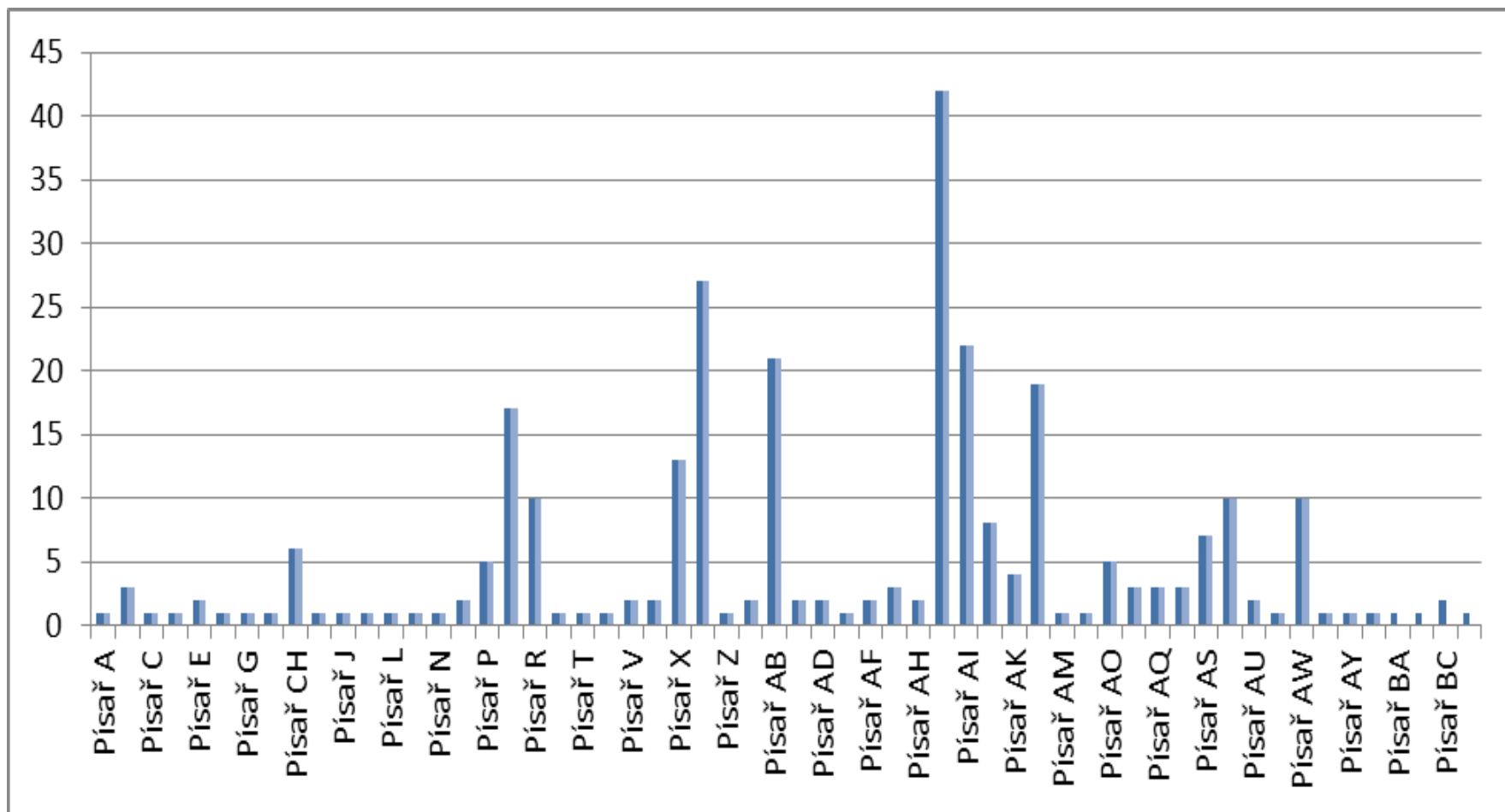
Graf č. 1 - Počet zápisů podle období

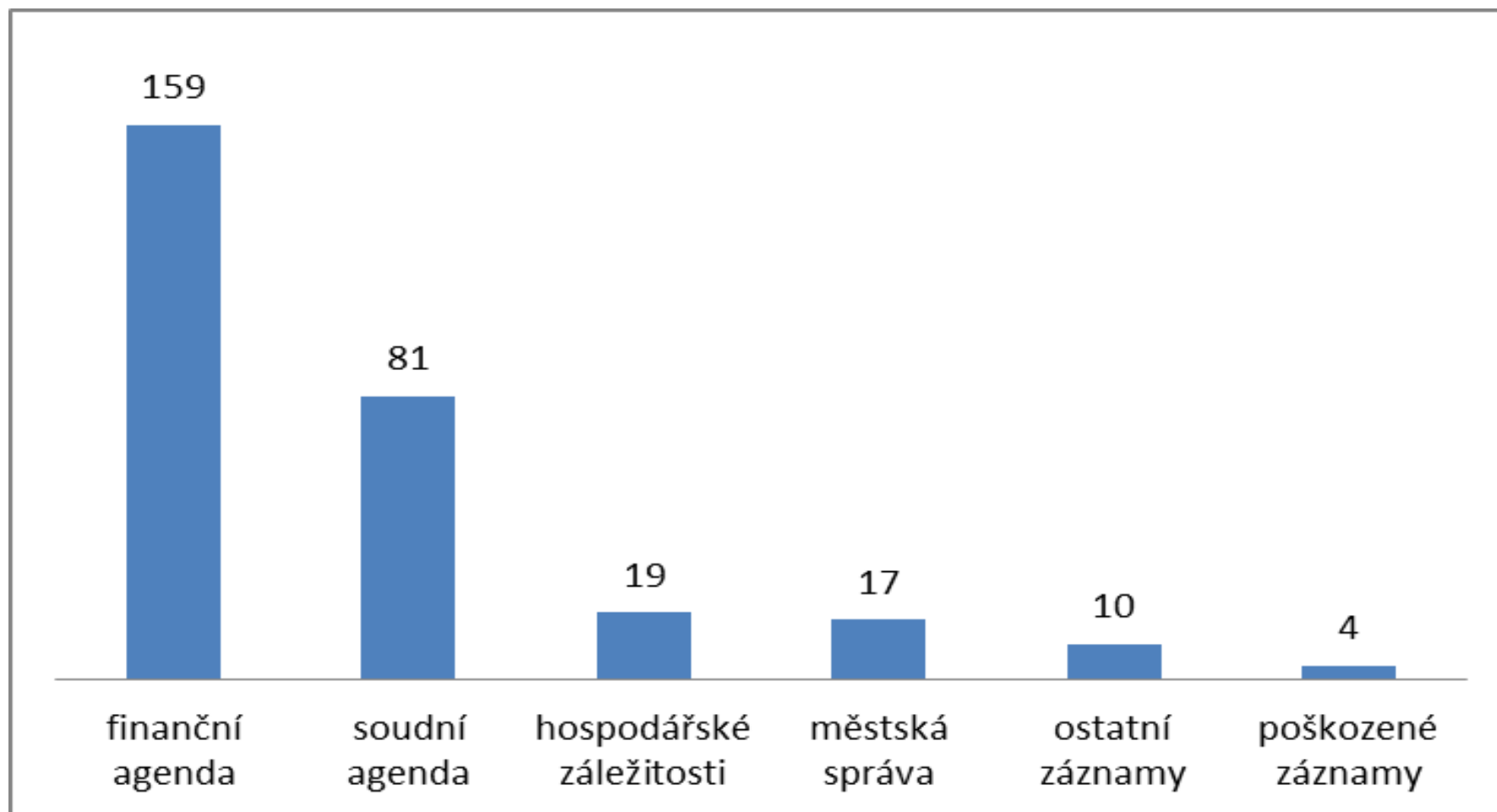
Graf č. 2 – Počet zápisů podle let

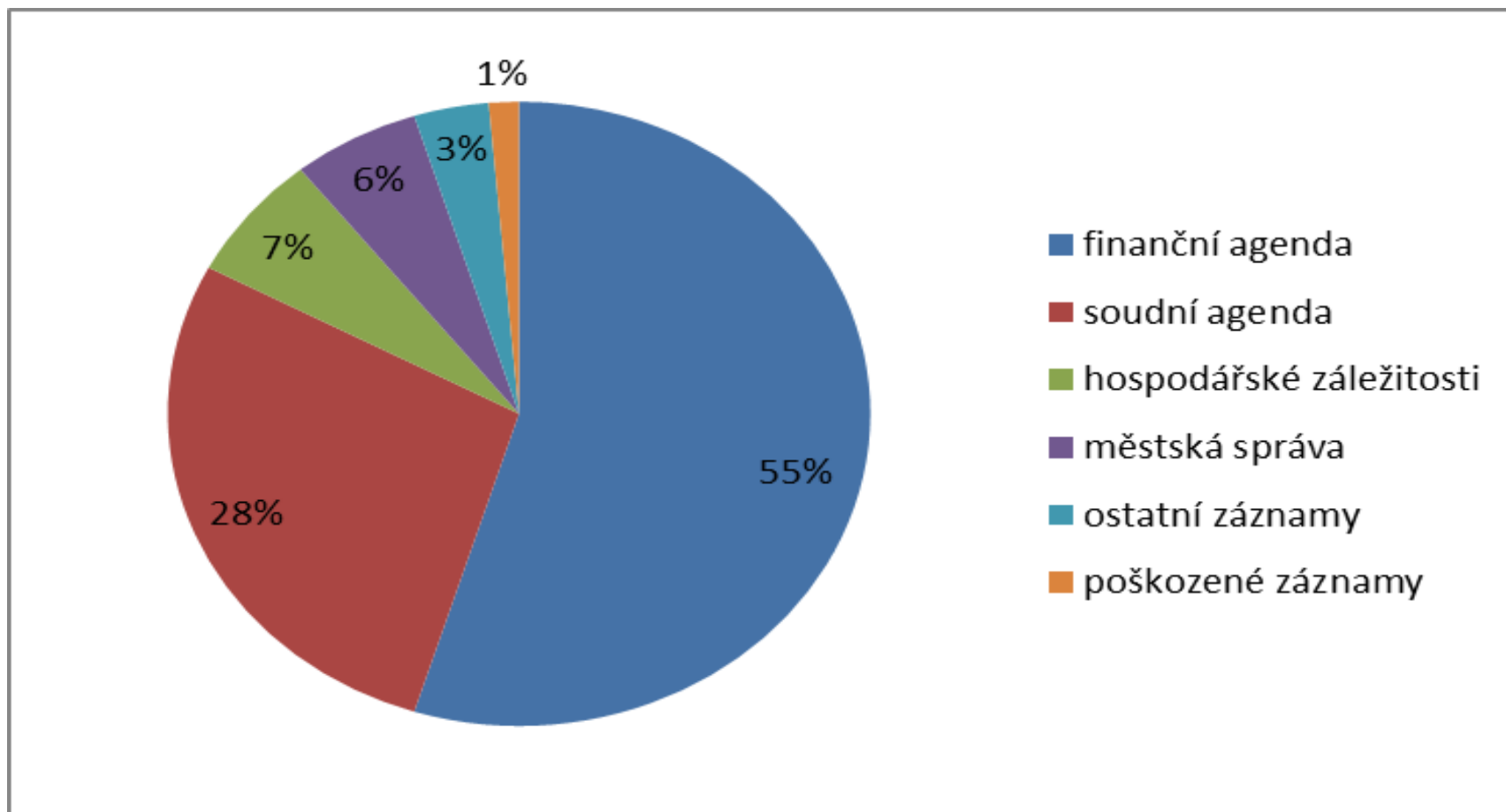
Graf č. 3 – Počty vkladů jednotlivých písarů

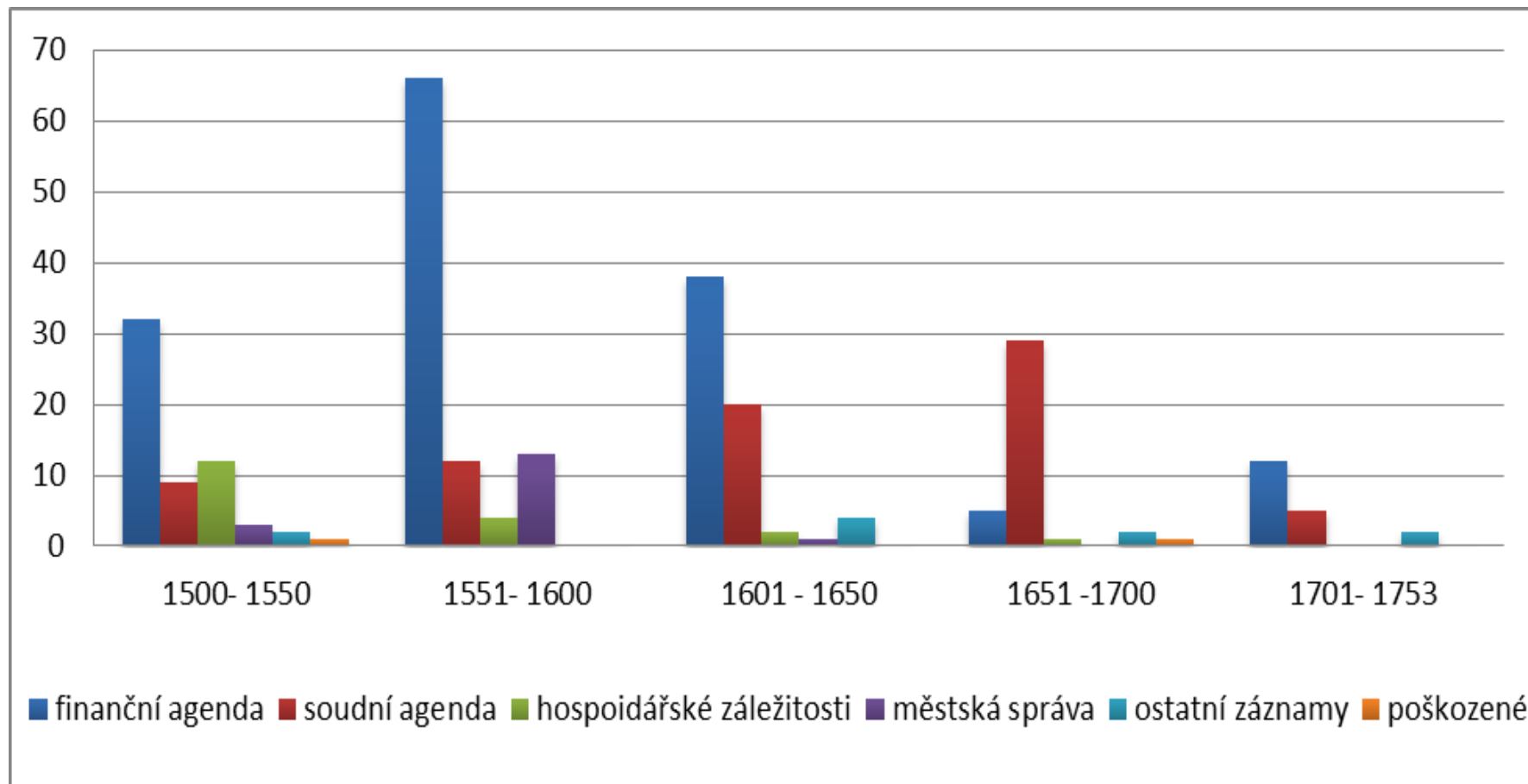
Graf č. 4 – Počet jednotlivých vkladů

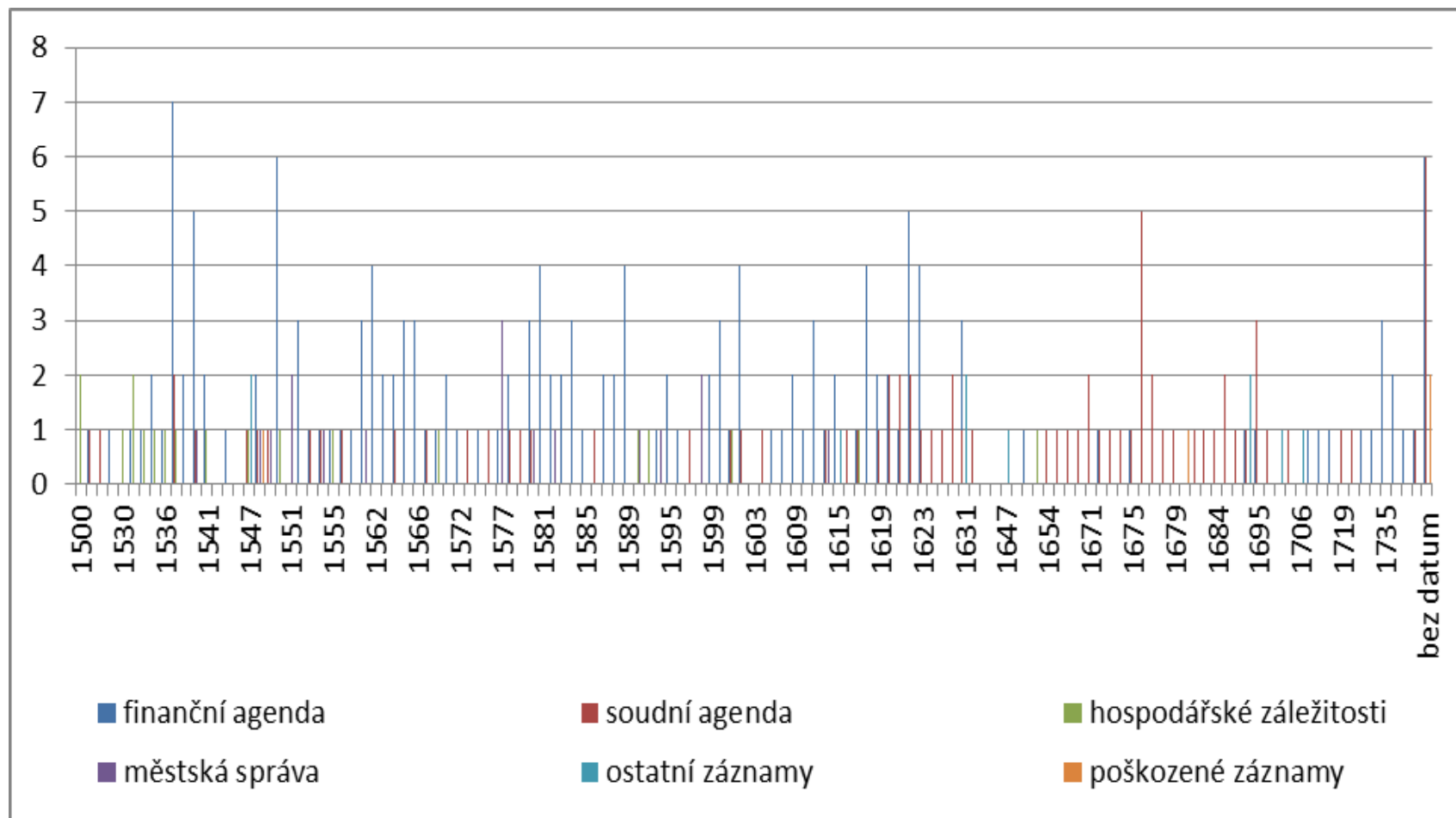
Graf č. 5 – Zastoupení jednotlivých typů záznamů

Graf č. 6 – Četnost jednotlivých vkladů podle období

Graf č. 7 – Četnost jednotlivých vkladů podle let

Příloha č 2 - Tabulka

Tabulka č. 1 - Chronologie vložených zápisů

FOLIO	ROK ZÁPISU	OBSAH ZÁPISU	PÍSAŘ
1 ^r	1552	finanční agenda	písař A
1 ^r	1562	finanční agenda	písař B
1 ^r	1575	finanční agenda	písař B
2 ^r	1513	soudní agenda	písař C
2 ^r	1548	finanční agenda	písař D
2 ^r	1520	soudní agenda	písař E
3 ^v	1530	hospodářská záležitost	písař F
3 ^v	1556	soudní agenda	písař G
3 ^r	1547	ostatní záznamy	písař H
3 ^r	1513	finanční agenda	písař E
4 ^r	1527	finanční agenda	Písař CH
4 ^r	1531	hospodářská záležitost	písař CH
4 ^r	1531	hospodářská záležitost	písař I
5 ^v	1552	finanční agenda	písař J
5 ^{v r}	1555	hospodářská záležitost	písař K
5 ^r	1531	finanční agenda	písař CH
6 ^r	1549	soudní agenda	Písař L
7 ^v	1532	hospodářská záležitost	písař M
7 ^r	1535	hospodářská záležitost	písař CH
7 ^r	1535	finanční agenda	písař CH
7 ^r	1535	finanční agenda	písař CH
8 ^r	1532	finanční agenda	písař N
9 ^v	1500	hospodářská záležitost	písař O
9 ^v	1500	hospodářská záležitost	písař O
9 ^v	1536	finanční agenda	písař P
9 ^v	1541	finanční agenda	písař P
9 ^v	1541	hospodářská záležitost	písař P
9 ^r	1538	finanční agenda	písař Q
9 ^r	1538	finanční agenda	písař Q
9 ^r	1538	finanční agenda	písař Q
10 ^v	1547	hospodářská záležitost	písař R
List	1538	hospodářská záležitost	písař S
10 ^r	1538	finanční agenda	písař Q
10 ^r	1538	finanční agenda	písař Q
10 ^r	1538	finanční agenda	písař Q
11 ^v	1564	soudní agenda	písař T
11 ^r	1539	finanční agenda	písař Q
11 ^r	1539	finanční agenda	písař Q
11 ^r	1540	finanční agenda	písař Q
11 ^r	1540	finanční agenda	písař Q

12 ^v	1555	finanční agenda	písař U
12 ^v	1556	finanční agenda	písař V
12 ^v	1548	finanční agenda	písař V
12 ^f	1540	finanční agenda	písař Q
12 ^f	1540	finanční agenda	písař Q
12 ^f	1540	finanční agenda	písař Q
13 ^v	1545	finanční agenda	písař R
13 ^v	-	finanční agenda	písař R
13 ^v	1548	soudní agenda	písař R
13 ^f	-	nečitelné	písař W
13 ^f	1548	nečitelné	písař W
13 ^f	1554	soudní agenda	písař X
13 ^f	1553	soudní agenda	písař X
14 ^v	1585	finanční agenda	písař Y
14 ^v	1587	finanční agenda	písař Y
14 ^f	1550	finanční agenda	písař X
14 ^f	1550	finanční agenda	písař X
14 ^f	1552	finanční agenda	písař X
15 ^f	1550	finanční agenda	písař X
15 ^f	1550	finanční agenda	písař X
15 ^f	1550	finanční agenda	písař X
16 ^v	1550	finanční agenda	písař X
16 ^v	1550	hospodářská záležitost	písař X
16 ^v	1553	finanční agenda	písař X
16 ^f	1554	finanční agenda	písař X
16 ^f	1558	finanční agenda	písař X
16 ^f	1562	finanční agenda	písař Z
17 ^v	1559	finanční agenda	písař AA
17 ^v	1559	finanční agenda	písař AA
17 ^f	1559	finanční agenda	písař AB
18 ^v	1564	finanční agenda	písař AB
18 ^v	1562	finanční agenda	písař AB
18 ^f	1565	finanční agenda	písař AB
18 ^f	1565	finanční agenda	písař AB
18 ^f	1565	finanční agenda	písař AB
19 ^v	1566	finanční agenda	písař AB
19 ^v	1571	finanční agenda	písař AB
19 ^f	1569	finanční agenda	písař AB
19 ^f	1570	hospodářská záležitost	písař AB
20 ^v	-	finanční agenda	písař AB
20 ^v	1577	finanční agenda	písař AB
20 ^f	1583	finanční agenda	písař Y
20 ^f	1584	finanční agenda	písař Y
20 ^f	1584	finanční agenda	písař Y
21 ^v	1601	hospodářská záležitost	písař AC
21 ^f	1601	soudní agenda	písař AD
22 ^f	1538	soudní agenda	písař Q

22 ^f	1538	soudní agenda	písař Q
23 ^v	1541	finanční agenda	písař AE
23 ^f	1538	finanční agenda	písař Q
23 ^f	1538	hospodářská záležitost	písař Q
24 ^v	1666	soudní agenda	písař AF
24 ^f	1566	finanční agenda	písař Y
25 ^f	1579	finanční agenda	písař AB
25 ^f	1580	finanční agenda	písař AB
26 ^v	1578	soudní agenda	písař AG
26 ^f	1578	finanční agenda	písař AG
26 ^f	1578	finanční agenda	písař AG
27 ^v	1581	finanční agenda	písař Y
27 ^v	1581	finanční agenda	písař Y
27 ^v	1581	finanční agenda	písař Y
27 ^f	1563	finanční agenda	písař AH
27 ^f	1566	finanční agenda	písař AB
28 ^v	1563	finanční agenda	písař AH
28 ^v	1572	finanční agenda	písař AB
28 ^f	-	finanční agenda	písař ACH
29 ^v	-	poškozené	písař AD
29 ^f	1564	finanční agenda	písař AB
29 ^f	1570	finanční agenda	písař AB
30	1576	soudní agenda	písař Y
30 ^f	1582	finanční agenda	písař Y
31 ^v	1580	finanční agenda	písař Y
31 ^v	1587	finanční agenda	písař Y
31 ^f	1584	soudní agenda	písař B
31r-32v	1586	soudní agenda	písař Y
32 ^f	1588	finanční agenda	písař Y
33 ^v	1588	finanční agenda	písař Y
33 ^v	1595	finanční agenda	písař Y
33 ^f	1589	finanční agenda	písař Y
33 ^f	1589	finanční agenda	písař Y
34 ^v	1589	finanční agenda	písař Y
34 ^v	1589	finanční agenda	písař Y
34 ^f	1590	hospodářská záležitost	písař Y
35 ^v	1591	hospodářská záležitost	písař Y
35 ^f	1593	finanční agenda	písař Y
35 ^f	1595	finanční agenda	písař Y
36 ^v	1599	finanční agenda	písař AI
36 ^f	1599	finanční agenda	písař AI
36 ^f	1600	finanční agenda	písař AI
36 ^f	1613	finanční agenda	písař AJ
36 ^f	1601	finanční agenda	písař AI
37 ^v	1609	finanční agenda	písař AI
37 ^f	1596	finanční agenda	písař AI
37 ^f	1580	finanční agenda	písař AI

38v	1600	finanční agenda	písař AI
38v	1600	finanční agenda	písař AI
38r	-	finanční agenda	písař AI
38r	1602	finanční agenda	písař AI
39v	1602	finanční agenda	písař AI
39v	1602	finanční agenda	písař AI
39r	1597	soudní agenda	písař AI
40	-	finanční agenda	písař AI
40	1602	finanční agenda	písař AI
40	1604	soudní agenda	písař AI
40	1606	finanční agenda	písař AI
40	1602	soudní agenda	písař AI
41	1610	finanční agenda	písař AI
41	1608	finanční agenda	písař AI
42	1651	finanční agenda	písař AK
42	1613	finanční agenda	písař AJ
43	1613	finanční agenda	písař AJ
43	1626	soudní agenda	písař ACH
44	1631	finanční agenda	písař ACH
44	1614	finanční agenda	písař AJ
45	1631	finanční agenda	písař ACH
45	1614	městská správa	písař AJ
46r	1615	finanční agenda	písař AJ
47	1615	finanční agenda	písař AJ
48	1617	finanční agenda	písař ACH
48	1617	hospodářská záležitost	písař ACH
49	1618	finanční agenda	písař ACH
49	1618	finanční agenda	písař ACH
50	1618	finanční agenda	písař ACH
50	1618	finanční agenda	písař ACH
50	1616	soudní agenda	písař ACH
51	1619	soudní agenda	písař ACH
51	1620	soudní agenda	písař ACH
51	1621	soudní agenda	písař ACH
52	1622	soudní agenda	písař ACH
52	1623	soudní agenda	písař ACH
52	1624	soudní agenda	písař ACH
52	1625	soudní agenda	písař ACH
52	1626	soudní agenda	písař ACH
52	1652	hospodářská záležitost	písař AF
53	1617	soudní agenda	písař ACH
53	1619	finanční agenda	písař ACH
53	1622	finanční agenda	písař ACH
54	1619	finanční agenda	písař ACH
55	1620	soudní agenda	písař ACH
56	1620	finanční agenda	písař ACH
57	1620	finanční agenda	písař ACH

58	1622	finanční agenda	písař ACH
60	1622	finanční agenda	písař ACH
61v	1622	soudní agenda	písař ACH
61r	1622	finanční agenda	písař ACH
62v	1654	soudní agenda	písař AK
62r	1621	finanční agenda	písař ACH
63v	1622	finanční agenda	písař ACH
63r	1623	finanční agenda	písař ACH
64v	1623	finanční agenda	písař ACH
64r	1623	finanční agenda	písař ACH
65v	1623	finanční agenda	písař ACH
65r	1655	soudní agenda	písař AK
66v	1658	soudní agenda	písař AK
66r-68v	1671	soudní agenda	písař AL
68r	1671	soudní agenda	písař AL
69v	1672	soudní agenda	písař AL
69r+71v	-	soudní agenda	písař AL
71r	1680	poškozené	
72v-74v	1692	ostatní záznamy	písař AM
74r	1647	ostatní záznamy	písař AN
75r+76r	1700	soudní agenda	písař AO
77	-	soudní agenda	písař AO
78r+79v	1704	soudní agenda	písař AO
79r+80	1706	ostatní záznamy	písař AO
80r+81v	1719	soudní agenda	písař AP
82	-	soudní agenda	písař AP
82r+83v+r	1727	soudní agenda	písař AP
84v+r	1715	finanční agenda	písař AQ
85v	1752	finanční agenda	písař AR
85r	1711	finanční agenda	písař AQ
86v	1731	finanční agenda	písař AS
86r	1710	finanční agenda	písař AQ
87v	1732	finanční agenda	písař AS
87v	1735	finanční agenda	písař AS
87r	1735	finanční agenda	písař AS
87r	1735	finanční agenda	písař AS
87r	1747	finanční agenda	písař AS
88v	1747	finanční agenda	písař AS
88r	1702	ostatní záznamy	písař AO
88r	1753	finanční záležitost	písař AR
89v+r	1695	soudní agenda	písař AT
90v	1753	soudní agenda	písař AR
91v	1695	soudní agenda	písař AT
91r	1695	finanční agenda	písař AT
92r-94v	1692	soudní agenda	písař AT
95v	1692	finanční agenda	písař AT
95r - 97v	1692	ostatní záznamy	písař AT

98r	1686	soudní agenda	písař AT
99v+r	1686	soudní agenda	písař AT
100v+r	1678	soudní agenda	písař AL
100r	1679	soudní agenda	písař AL
101v	1677	soudní agenda	písař AL
101r	1677	soudní agenda	písař AL
102v-103v	1676	soudní agenda	písař AL
103	1695	soudní agenda	písař AL
104v+r	1676	soudní agenda	písař AL
105v+r	1676	soudní agenda	písař AL
106v+r	1676	soudní agenda	písař AL
107v+r + 108	1676	soudní agenda	písař AL
108r	1681	soudní agenda	písař AU
109v+r	1687	soudní agenda	písař AT
110v+r	1675	soudní agenda	písař AL
111v+r + 112v	1675	finanční agenda	písař AL
112r	1682	soudní agenda	písař AU
113v	1674	soudní agenda	písař AL
113r- 114	1672	finanční agenda	písař AL
115+ 116v	1673	soudní agenda	písař AL
116r + 117v	1684	soudní agenda	písař AT
117r	1631	finanční agenda	písař ACH
118v	1615	ostatní záznamy	písař AJ
118r	1614	soudní agenda	písař AV
119r	1621	soudní agenda	písař ACH
120v+r+121v	1631	ostatní záznamy	písař ACH
121v+r	1631	ostatní záznamy	písař ACH
F122v	1631	soudní agenda	písař ACH
122r-123v	1632	soudní agenda	písař ACH
123r	1582	finanční agenda	písař AW
123r	1583	finanční agenda	písař AW
123r	1609	finanční agenda	písař AI
124v+r	1571	finanční agenda	písař AB
126v+r	1569	soudní agenda	písař AB
127v+r	1540	soudní agenda	písař P
128v	1593	městská správa	písař AW
128v	1598	městská správa	písař AW
128v	1598	městská správa	písař AW
128r	1577	městská správa	písař AW
128r	1577	městská správa	písař AW
128r	1577	městská správa	písař AW
128r	1582	městská správa	písař AW
129v	1559	městská správa	písař R
129v	1549	městská správa	písař R
129v	1554	městská správa	písař R
129r	1548	městská správa	písař AX
130r	1551	městská správa	písař R

130r	1551	městská správa	písař AY
130r	1590	městská správa	písař AC
130r	1580	městská správa	písař AW
131v	1547	ostatní záznamy	písař R
131r	1547	soudní agenda	písař R
132v	1562	finanční agenda	písař AZ
132r-133v	1573	soudní agenda	písař AB
134v	1540	městská správa	písař BA
135v	1541	soudní agenda	písař P
135r	-	soudní agenda	písař BB
136v	-	soudní agenda	písař BC
136r	-	soudní agenda	písař BC
137r	1580	soudní agenda	písař Y
137r	1581	finanční agenda	písař Y
138r	-	finanční agenda	písař BD

Tabulka č. 2 - Seznam písařů

Označení písaře	Léta zápisu	Jméno písaře	Folio	Počet zápisů
Písař A	1552	neznámé	1	1
Písař B	1562, 1575, 1584	Bohuslav Krejčí	1, 31	3
Písař C	1513	neznámé	2	1
Písař D	1548	neznámé	2	1
Písař E	1513, 1520	neznámé	2, 3	2
Písař F	1530	neznámé	3	1
Písař G	1556	neznámé	3	1
Písař H	1547	neznámé	3	1
Písař CH	1527,1531,1535	neznámé	4,5,7	6
Písař I	1531	neznámé	4	1
Písař J	1552	neznámé	5	1
Písař K	1555	neznámé	5	1
Písař L	1549	neznámé	6	1
Písař M	1532	Burian z Votic	7	1
Písař N	1532	neznámé	8	1
Písař O	1500	neznámé	9	2
Písař P	1536,1540, 1541	neznámé	9, 127, 135	5
Písař Q	1538 - 1540	neznámé	9,10,11,12, 22, 23	17
Písař R	1545 - 1554	neznámé	10,13, 129,130, 131	10
Písař S	1538	neznámé	list	1
Písař T	1564	neznámé	11	1
Písař U	1555	neznámé	12	1
Písař V	1548, 1556	neznámé	12	2
Písař W	1548	neznámé	13	2
Písař X	1550-1554, 1558	neznámé	13-16	13
Písař Y	1576-1595	neznámé	14,20,24,27, 30-35, 137	27
Písař Z	1562	neznámé	16	1
Písař AA	1559	neznámé	17	2
Písař AB	1559, 1562-1580	neznámé	17-20, 25,27, 28, 29, 124, 126, 132-133	21
Písař AC	1601	neznámé	21,13	2
Písař AD	1601	neznámé	21, 29	2
Písař AE	1541	neznámé	23	1
Písař AF	1652,1666	neznámé	24,52	2

Písař AG	1578	neznámé	26	3
Písař AH	1563	neznámé	27,28	2
Písař ACH	1617-1632	Matej Ferdinand	28-29,43-45, 48- 65,117,119- 123	42
Písař AI	1596 - 1610	Václav Mamone	36-41, 123	22
Písař AJ	1613-1615	Matouš Ferdinand	36,42-47, 118	8
Písař AK	1651, 1654,1655,1658	neznámé	42, 62, 65,66	4
Písař AL	1671-1679	neznámé	66-71,100- 108, 110-116	19
Písař AM	1700	neznámé	72-74	1
Písař AN	1647	neznámé	74	1
Písař AO	1700, 1702,1704,1706	neznámé	75-80, 88	5
Písař AP	1719,1727	neznámé	81-83	3
Písař AQ	1710-1715	neznámé	84-86	3
Písař AR	1752,1753	neznámé	85, 88, 90	3
Písař AS	1731,1735, 1747	neznámé	86-88	7
Písař AT	1684 -1695	neznámé	89, 91-99, 109,116-117	10
Písař AU	1681, 1682	neznámé	108, 112	2
Písař AV	1614	neznámé	118	1
Písař AW	1577-1598	neznámé	123,128, 130	10
Písař AX	1548	neznámé	129	1
Písař AY	1551	neznámé	130, 138	1
Písař AZ	1562	Petr Řezník	132	1
Písař BA	1540	neznámé	134	1
Písař BB	-	Johana Pekhartová	135	1
Písař BC	-	neznámé	136	2
Písař BD	-	neznámé	138	1

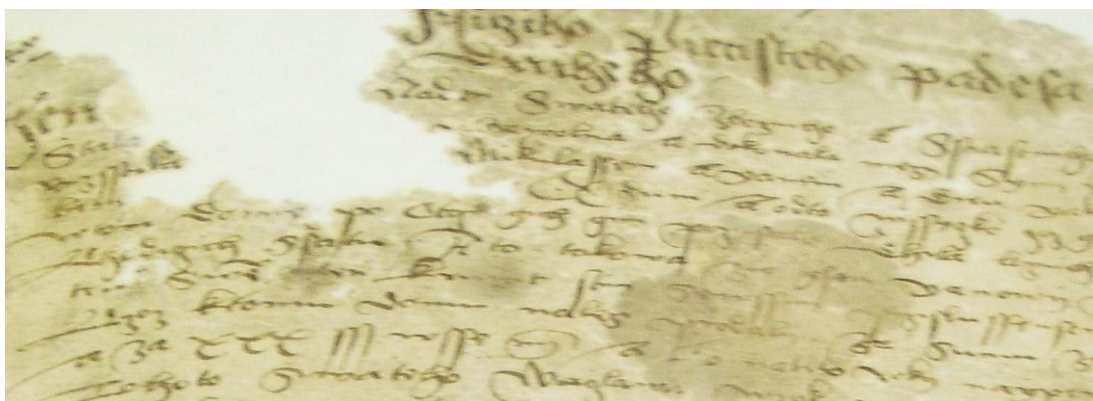
Tabulka č. 3 – Vklady jednotlivých písařů

Písař	Finanční agenda	Soudní agenda	Hospodářské záležitosti	Městská správa	Ostatní	Poškozené
Písař A	1					
Písař B	3					
Písař C		1				
Písař D	1					
Písař E	1	1				
Písař F			1			
Písař G		1				
Písař H					1	
Písař CH	4		2			
Písař I			1			
Písař J	1					
Písař K			1			
Písař L		1				
Písař M			1			
Písař N	1					
Písař O			2			
Písař P	2	2	1			
Písař Q	14	2	1			
Písař R	2	2	1	4	1	
Písař S			1			
Písař T		1				
Písař U	1					
Písař V	2					
Písař W						2
Písař X	10	2	1			
Písař Y	22	3	2			
Písař Z	1					
Písař AA	2					
Písař AB	17	3	1			
Písař AC			1	1		
Písař AD		1				1
Písař AE	1					
Písař AF		1	1			
Písař AG	2	1				
Písař AH	2					
Písař ACH	23	16	1		2	
Písař AI	19	3				

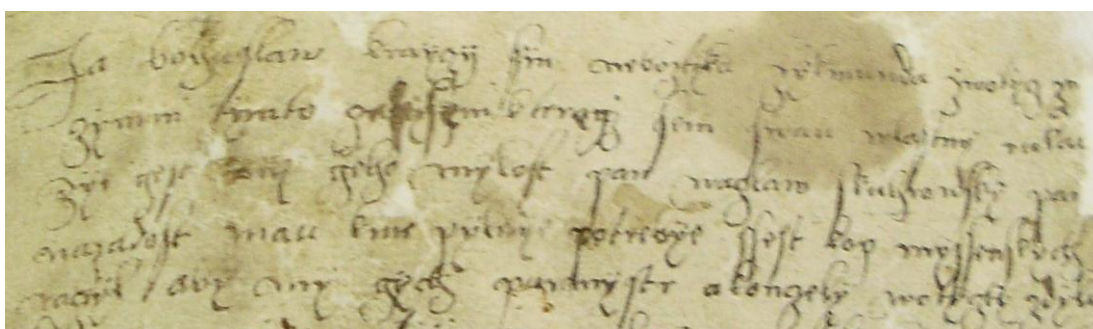
Písař AJ	6			1	1	
Písař AK	1	3				
Písař AL	2	17				
Písař AM					1	
Písař AN					1	
Písař AO		3			2	
Písař AP		3				
Písař AQ	3					
Písař AR	2	1				
Písař AS	7					
Písař AT	2	7			1	
Písař AU		2				
Písař AV		1				
Písař AW	2			8		
Písař AX				1		
Písař AY	1			1		
Písař AZ	1					
Písař BA				1		
Písař BB		1				
Písař BC		2				
Písař BD	1					

Příloha č. 3 – Ukázky písma jednotlivých písařů

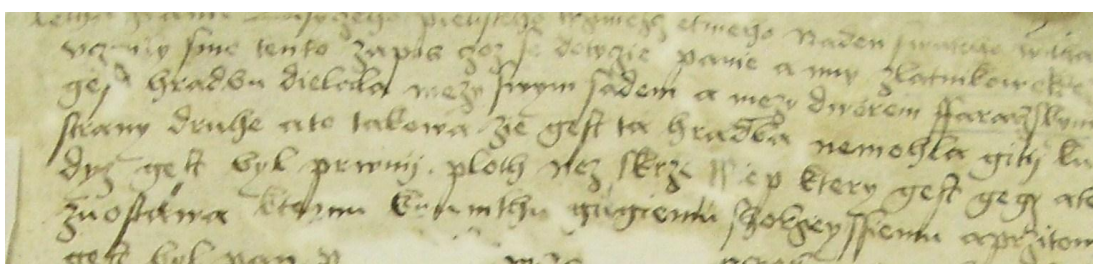
Obrázek č. 1 – Písař A

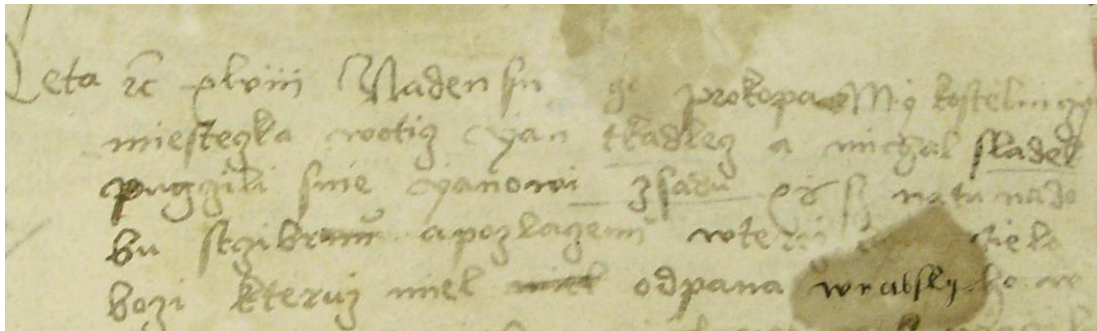
Obrázek č. 2 – Písař B

Obrázek č. 3 – Písař C

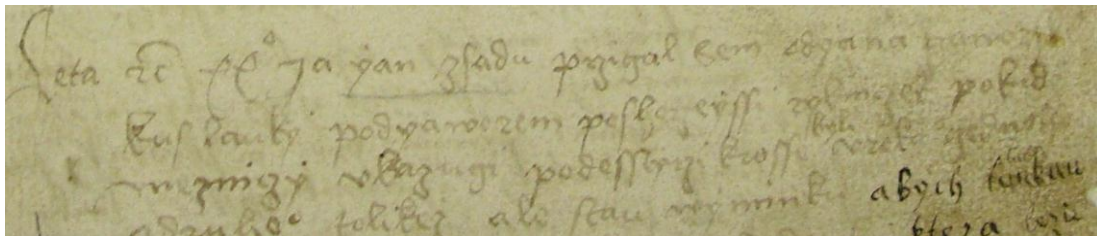

Obrázek č. 4 – Písař D

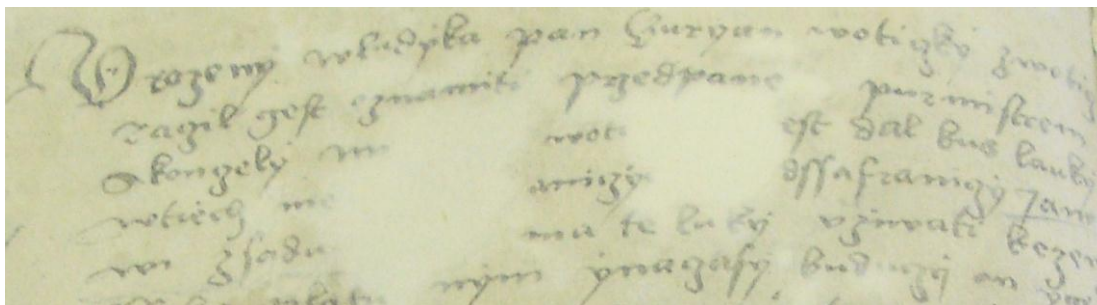
Leta re plomí Vaden fu je prokopavim; kostelungy
miestegla roctig Jan tladeg a miagal fladel
puggiti sine cyanoni zřadu est natunado
bu stgibram apozlogem roctig... chela
bozi kteruz miel miel odpana vrabsky ho...

Obrázek č. 5 – Písař E

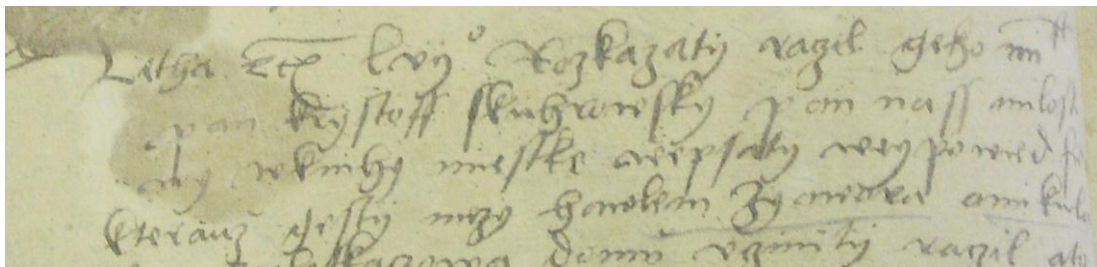
Leta re p... ja Jan zřadu puzgal sem odpana...
kus lauky podvarozem peflo; est; volniet pokid
mizmigy vřazugi podestroy krossi...
adankoe tolikoz ale stav... abych laukau
... btera vzi

Obrázek č. 6 – Písař F

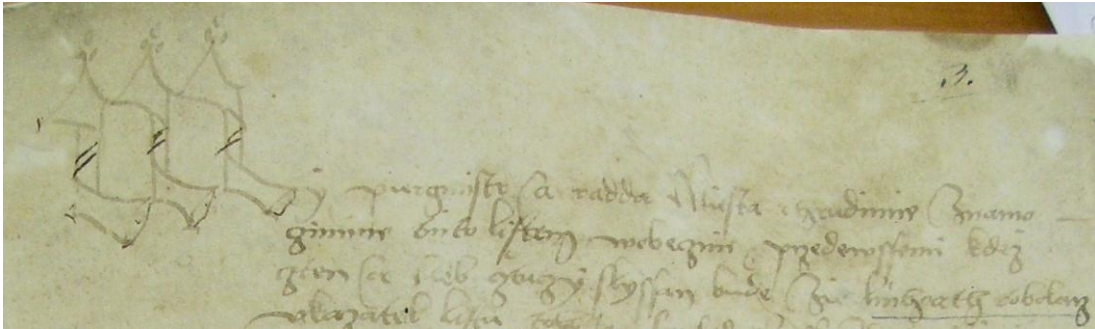
Urozony vředyla pan Guryan roctigdy zvoctig
ragil jest znamat; pzedpane puzmistrem
okongely m... roct... est dal bus lauky
vředig m... arizig; offafamig; Jan
m zřadu... ma te luty vřivati bezem
... nym puzagaf; budung; on ym

Obrázek č. 7 – Písař G

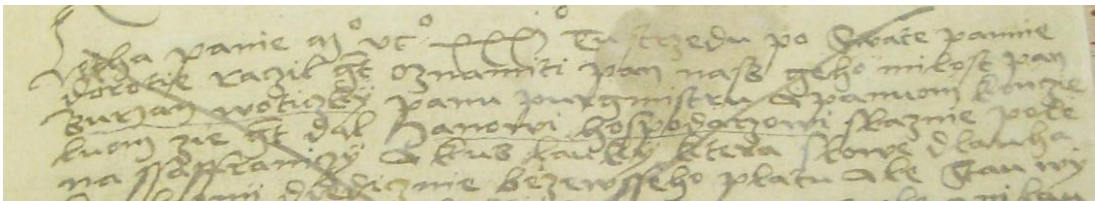

Litga est lrij; rozkazaty ragil; gifo m
... pan; dy; stoff; puzgarnisty; pom; nass; amlosh
... vředig; m; m; stke; arizpaly; nery; pom; m; d; f
... kterauz; dy; stky; m; zy; Gornem; puzm; d; am; kul
... t; ka; am; a; dem; vřam; ty; ragil; ato

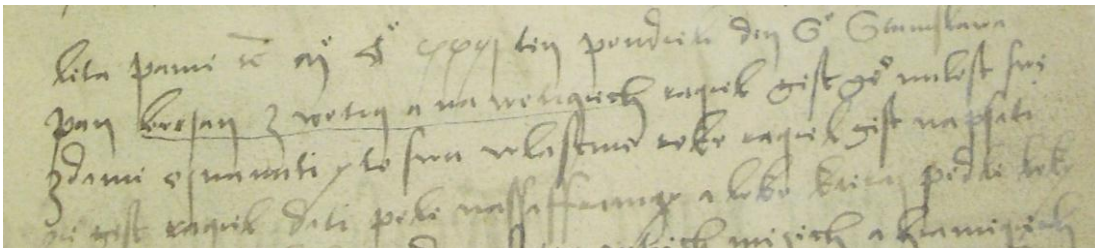
Obrázek č. 8 – Písař H

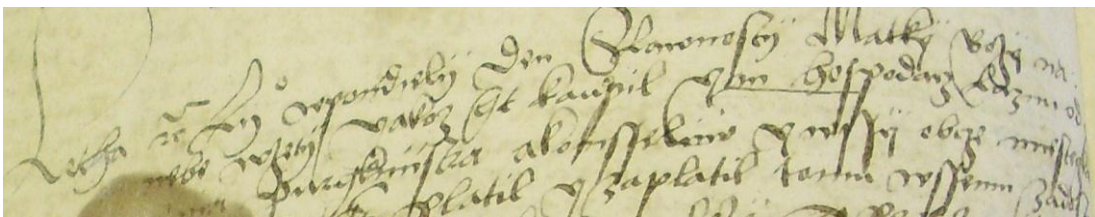
Obrázek č. 9 – Písař CH

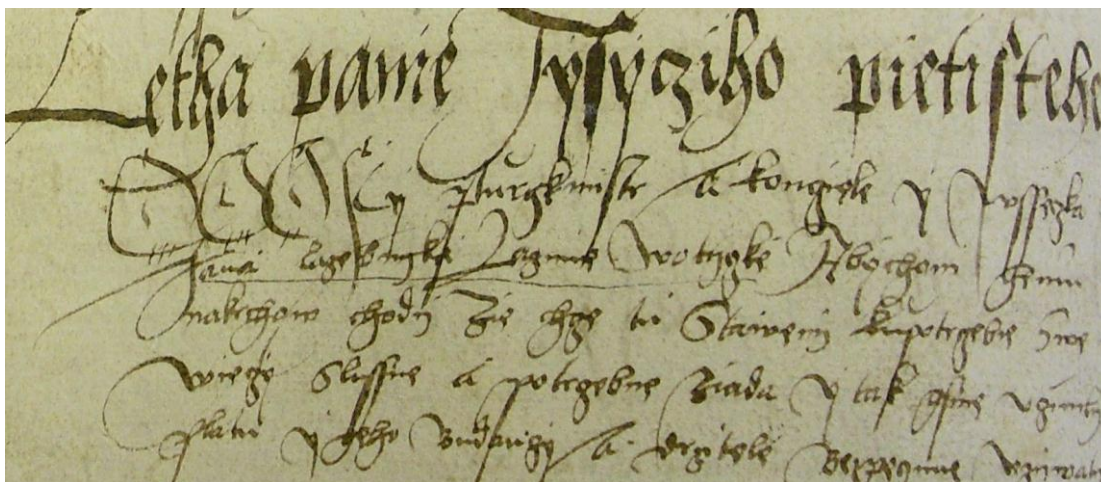
Obrázek č. 10 – Písař I

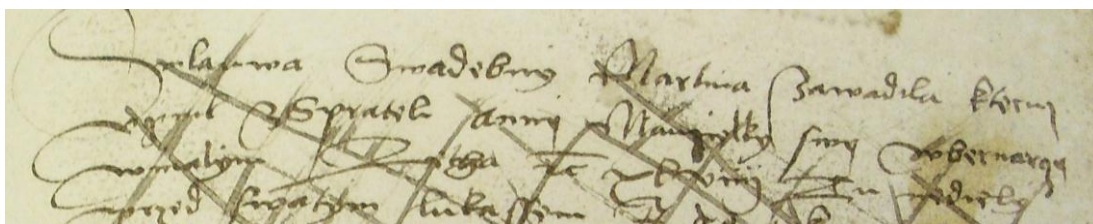
Obrázek č. 11 – Písař J

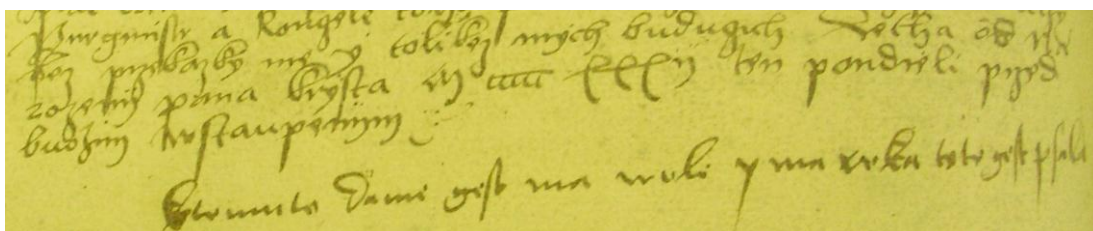
Obrázek č. 12 – Písař K

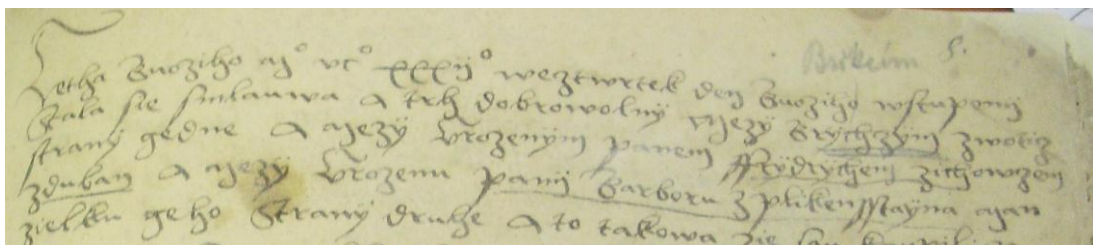
Obrázek č. 13 – Písař L

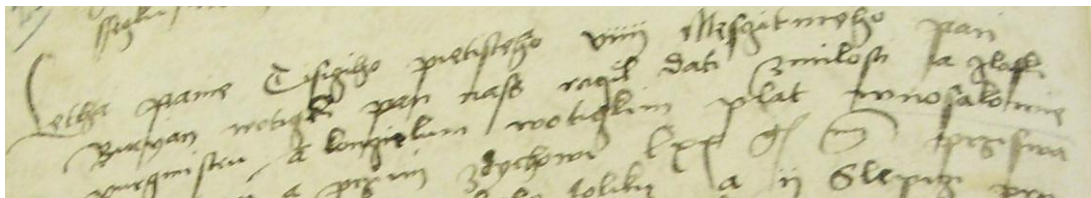
Obrázek č. 14 – Písař M

Obrázek č. 15 – Písař N

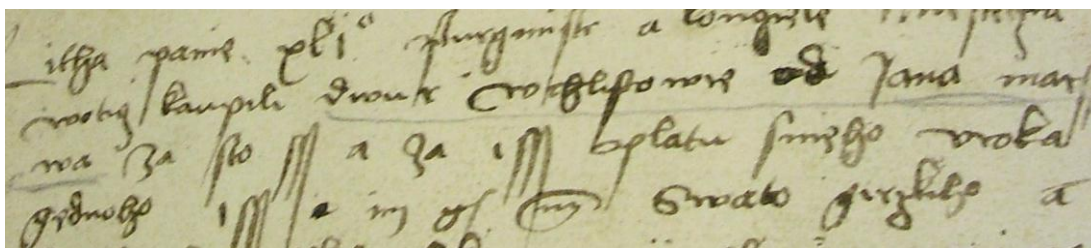

Obrázek č. 16 – Písař O

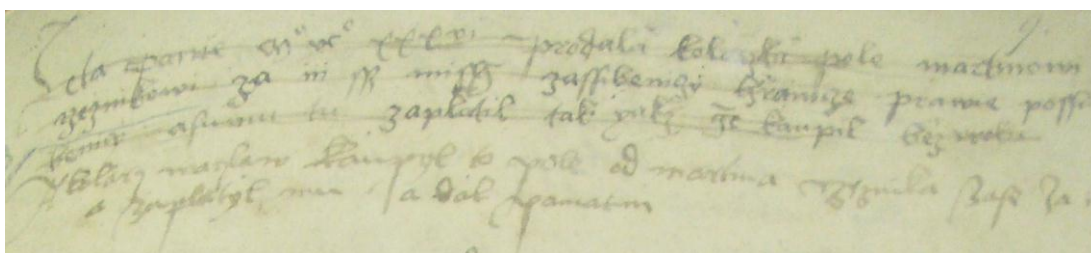
Handwritten text in a cursive script, likely a historical document or contract. The text is written in a dark ink on aged paper and is somewhat difficult to decipher due to the cursive style. It appears to be a formal document, possibly a deed or a contract, with several lines of text.

Obrázek č. 17 – Písař P

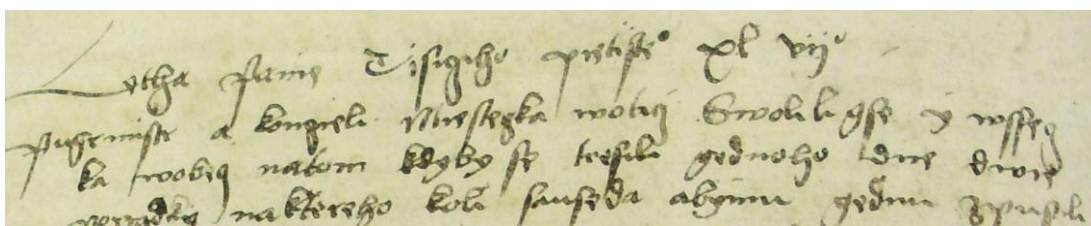
Handwritten text in a cursive script, likely a historical document or contract. The text is written in a dark ink on aged paper and is somewhat difficult to decipher due to the cursive style. It appears to be a formal document, possibly a deed or a contract, with several lines of text.

Obrázek č. 18 – Písař Q

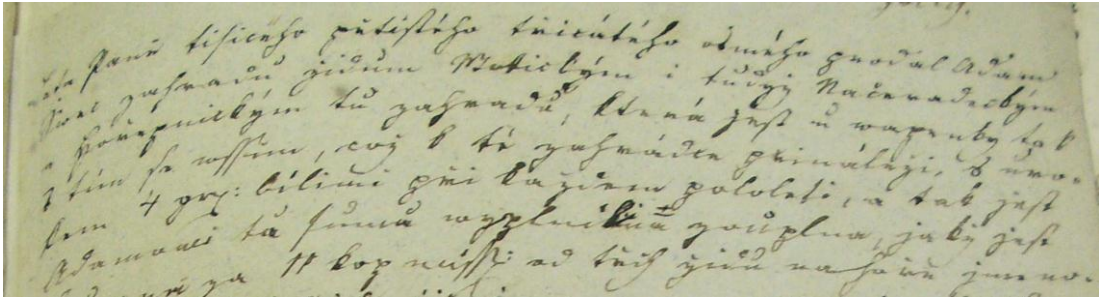
Handwritten text in a cursive script, likely a historical document or contract. The text is written in a dark ink on aged paper and is somewhat difficult to decipher due to the cursive style. It appears to be a formal document, possibly a deed or a contract, with several lines of text.

Obrázek č. 19 – Písař R

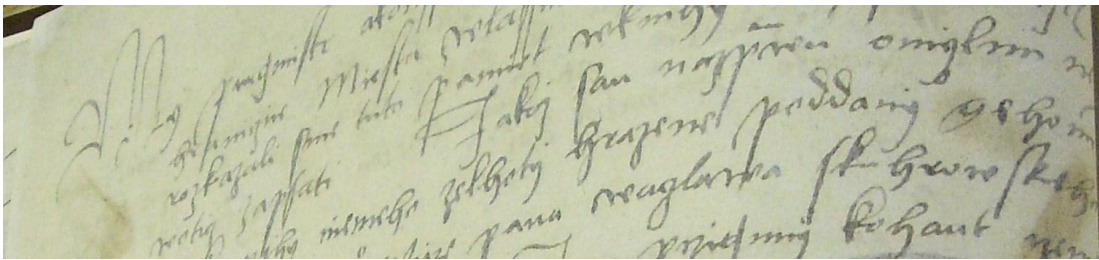
Handwritten text in a cursive script, likely a historical document or contract. The text is written in a dark ink on aged paper and is somewhat difficult to decipher due to the cursive style. It appears to be a formal document, possibly a deed or a contract, with several lines of text.

Obrázek č. 20 – Písař S

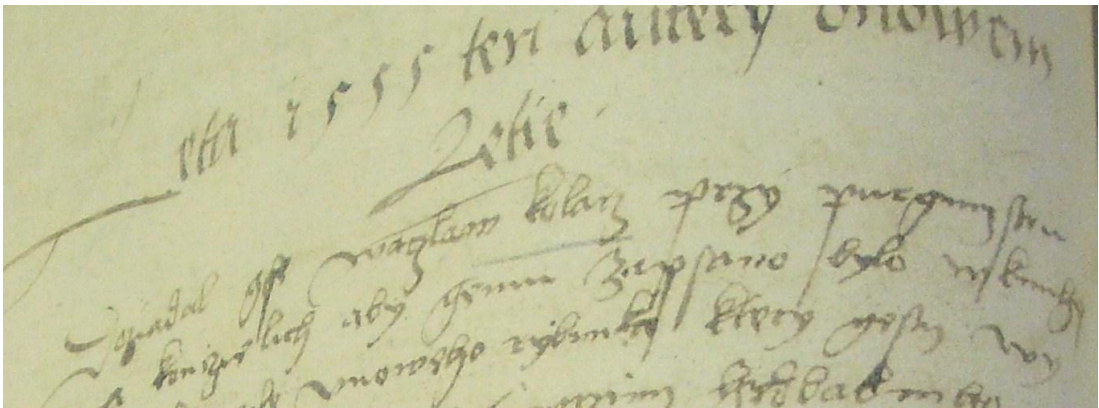
Handwritten manuscript in a cursive script, likely a historical document or letter. The text is dense and difficult to decipher due to the cursive style, but some words like "Missa" and "Faber" are visible.

Obrázek č. 21 – Písař T

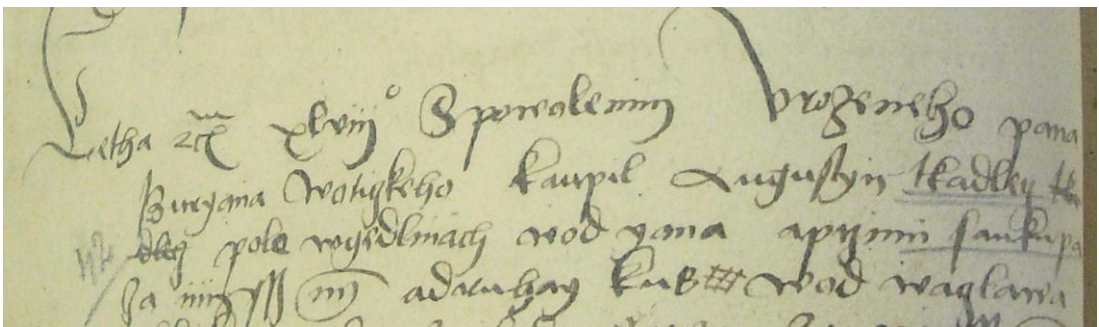
Handwritten manuscript in a cursive script, showing a list or inventory. The text includes names and titles, such as "Missa", "Faber", and "Magister".

Obrázek č. 22 – Písař U

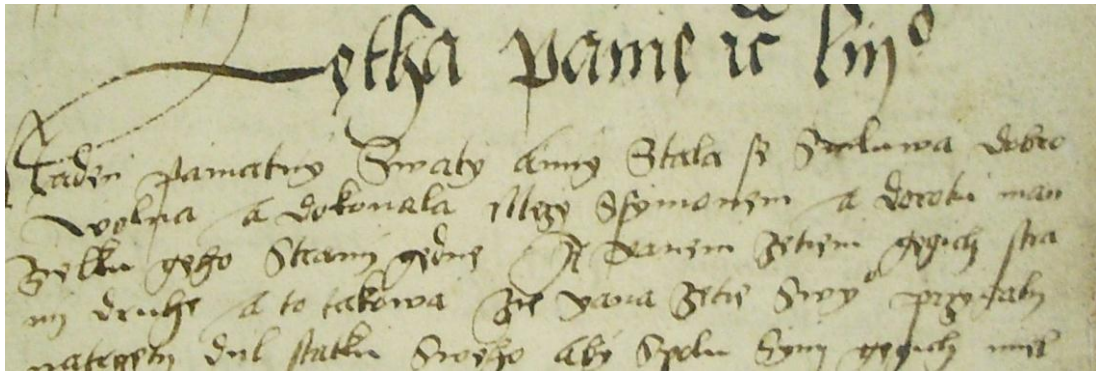
Handwritten manuscript in a cursive script, featuring a large initial 'L'. The text is dense and difficult to decipher, but some words like "Magister" and "Faber" are visible.

Obrázek č. 23 – Písař V

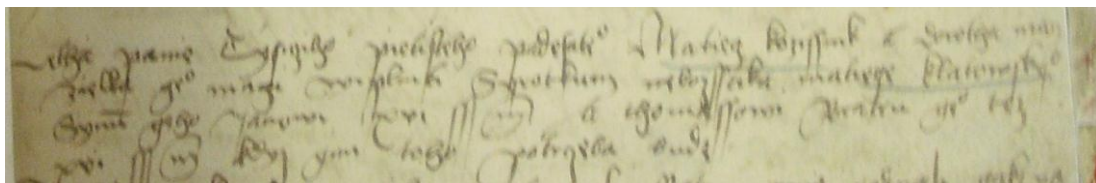
Handwritten manuscript in a cursive script, showing a list or inventory. The text includes names and titles, such as "Magister" and "Faber".

Obrázek č. 24 – Písař W

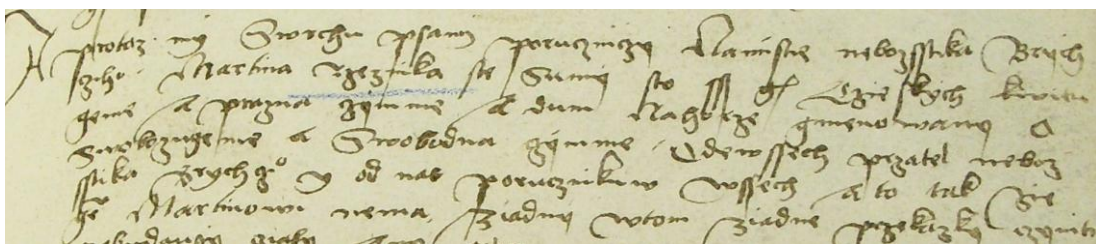
etka vame u lino
Tadi pamaty Smaty amny Stala p Drolawa doro
vodka a drolawa illay ofomomim a drolki man
Zolke vego Stamy viny N drom drom drom sha
ny drom a to takova p drom drom drom p drom
vaterom drol drom drom drom drom drom drom

Obrázek č. 25 – Písař X

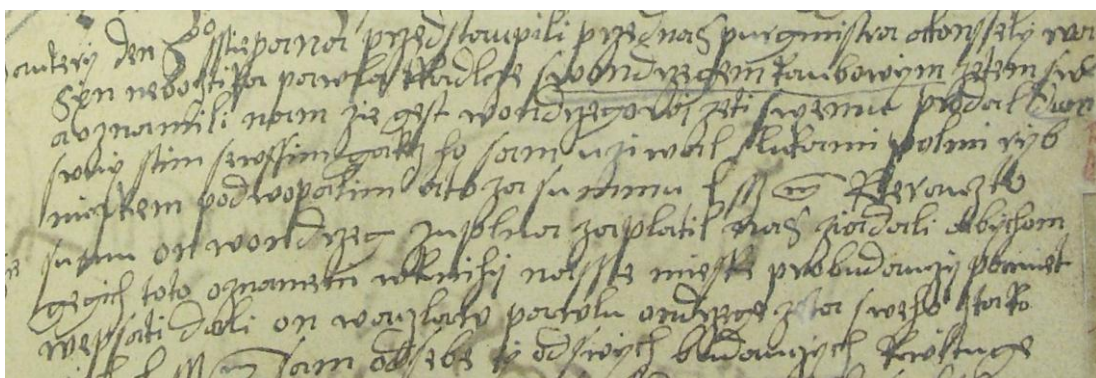
etka vame drom drom drom drom drom drom drom
vodka p drom drom drom drom drom drom drom
drom drom drom drom drom drom drom drom
drom drom drom drom drom drom drom drom
drom drom drom drom drom drom drom drom

Obrázek č. 26 – Písař Y

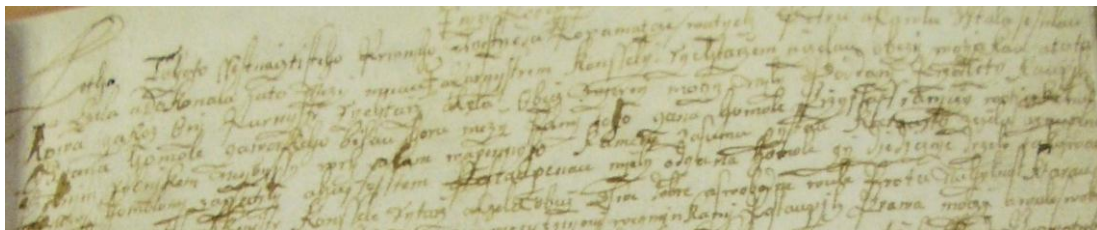
etka vame drom drom drom drom drom drom drom
vodka p drom drom drom drom drom drom drom
drom drom drom drom drom drom drom drom
drom drom drom drom drom drom drom drom
drom drom drom drom drom drom drom drom

Obrázek č. 27 – Písař Z

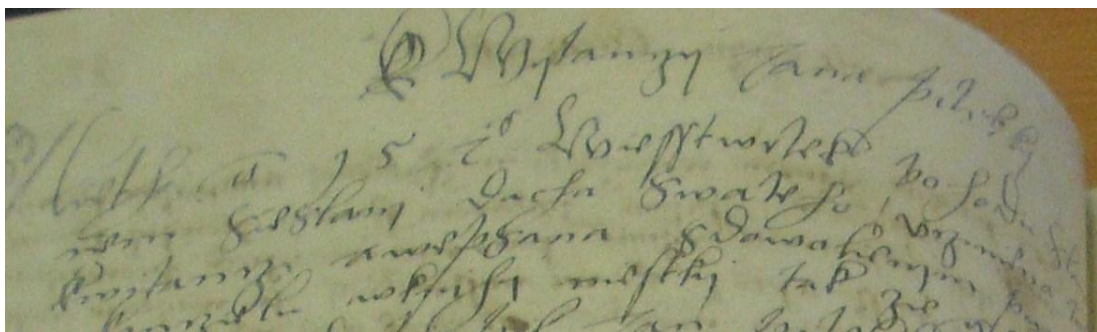

etka vame drom drom drom drom drom drom drom
vodka p drom drom drom drom drom drom drom
drom drom drom drom drom drom drom drom
drom drom drom drom drom drom drom drom
drom drom drom drom drom drom drom drom

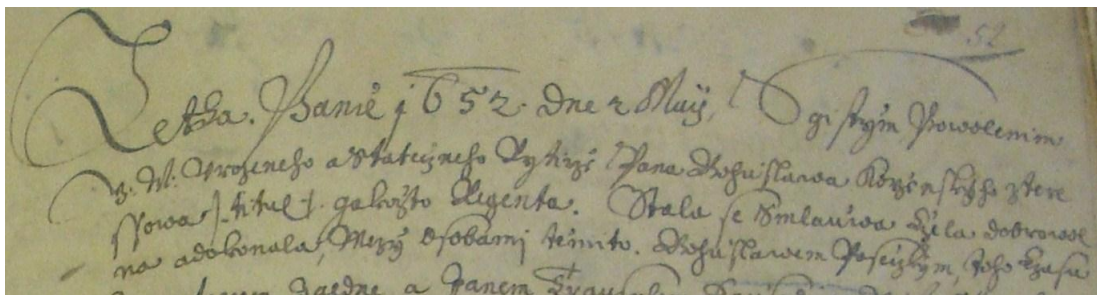
Obrázek č. 31 – Písař AD

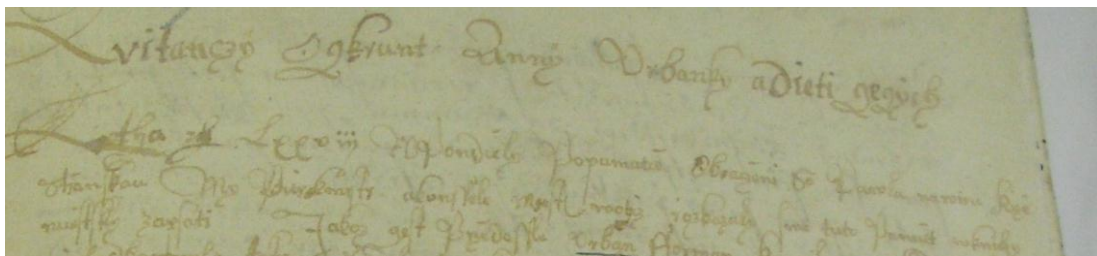
Obrázek č. 32 – Písař AE

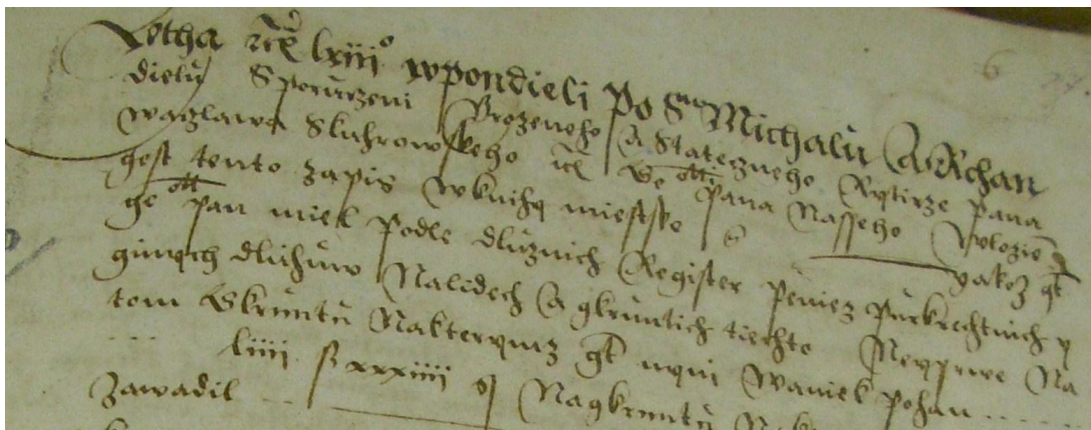
Obrázek č. 33 – Písař AF

Obrázek č. 34 – Písař AG

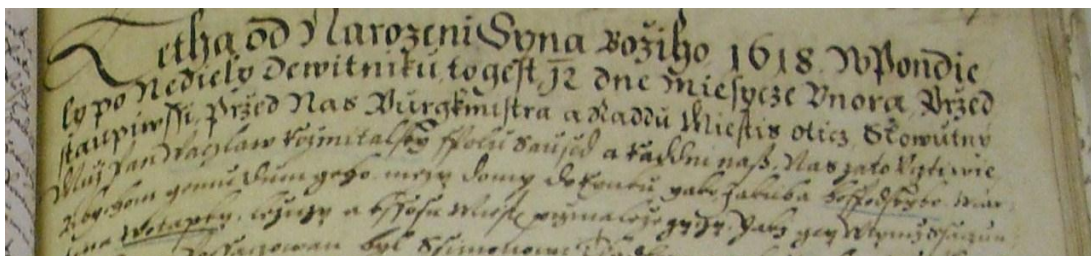

Obrázek č. 35 – Písař AH

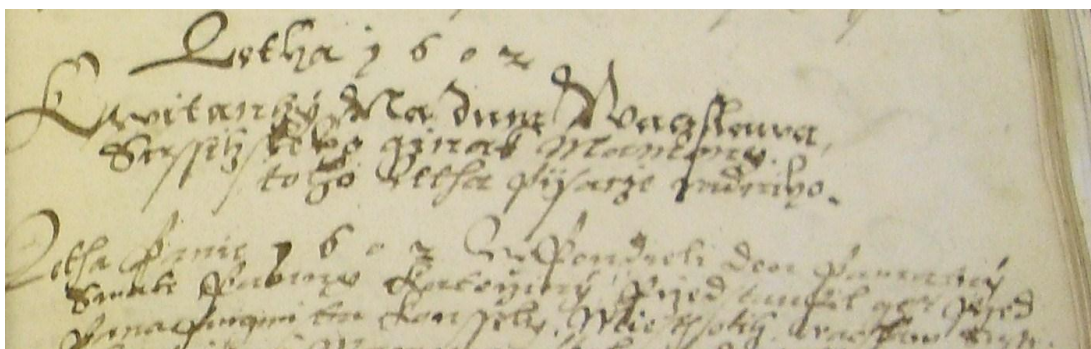
Letza 22da lxxij wpondielu do sw. Michala Archana
dielu Spowuzeni Prozenosy a statecznego Axtize Pana
wzeglawa slychowkego w statecznego Axtize Pana
gest tento zapis w kuisy mjesto Pana Maszgo Polozie
ge Pan mick podle slychowkego Register Penisz qmbrastung y
gungy slychowkego Malcedy a glemlich tierste Magywe Ma
tom slychowkego Malcedy a glemlich tierste Magywe Ma
lxxij. xxxij of Magbrmtu Ma

Obrázek č. 36 – Písař ACH

Letza od larozeni Syna rozihy 1618 wpondie
lo po nedielu dewitniku togest 12 dne miesyze Mnora Wied
stapimsi przed Nas Murgkmitra a raddu kliektis otiez sčowitny
Wlaj Pan draglaw ksmitaly sčowitny a kachni na s. Nas zato wstanie
k smitny gumi sčowitny gogo mry sony sčowitny gabi sčowitny sčowitny
k smitny gumi sčowitny gogo mry sony sčowitny gabi sčowitny sčowitny
k smitny gumi sčowitny gogo mry sony sčowitny gabi sčowitny sčowitny

Obrázek č. 37 – Písař AI

Letza 22da lxxij
Lwitarzky Ma dune Ma sčowitny
Sčowitny k smitny gumi sčowitny gogo mry sony sčowitny gabi sčowitny sčowitny
k smitny gumi sčowitny gogo mry sony sčowitny gabi sčowitny sčowitny
k smitny gumi sčowitny gogo mry sony sčowitny gabi sčowitny sčowitny

Obrázek č. 38 – Písař AJ

1634. Mikuláš...
Janie, Duim...
minkor...
Dobre pameti...
Janovi...
gest zaplacený a...

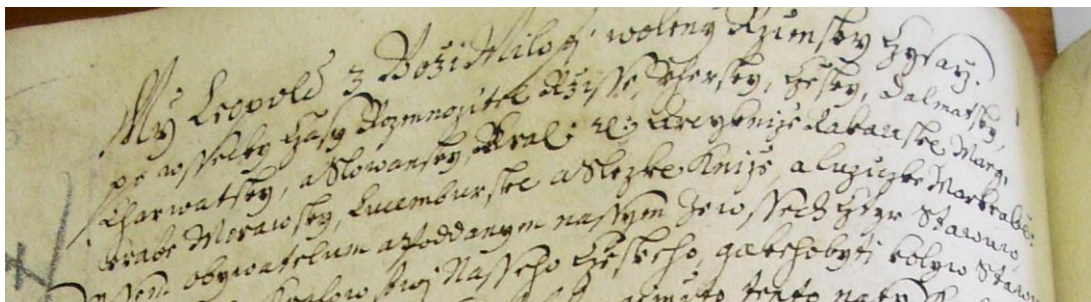
Obrázek č. 39 – Písař AK

Jana...
Magi...
Jana...
Magi...
Jana...
Magi...

Obrázek č. 40 – Písař AL

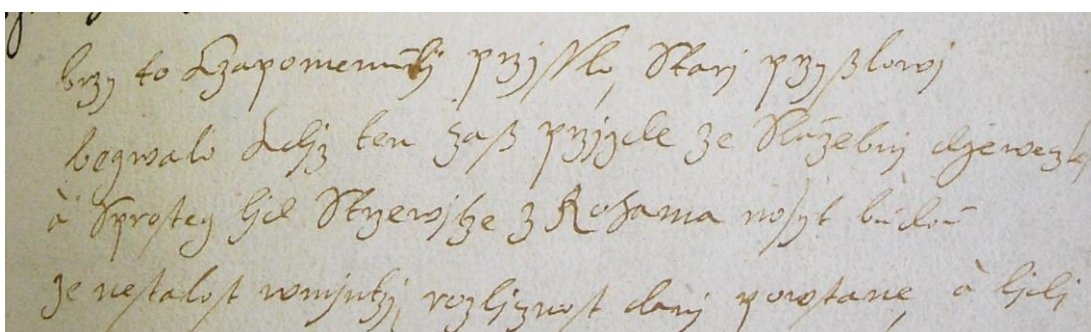
Gylocze...
Brabie, Vane Vane...
Magi...
Magi...
Magi...

Obrázek č. 41 – Písař AM

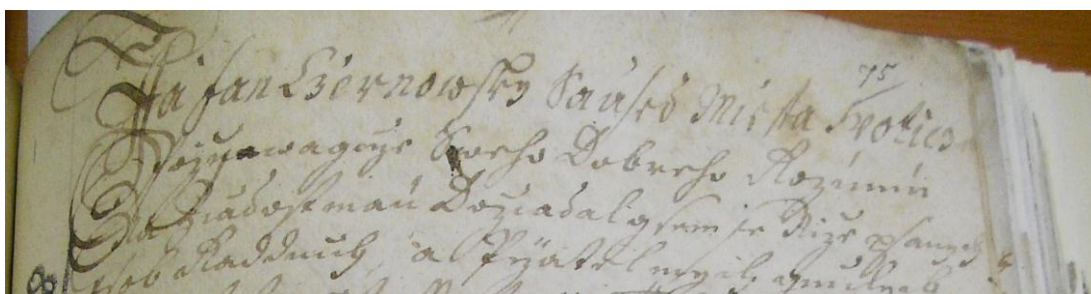
Handwritten text in a cursive script, likely a historical document or letter. The text is dense and difficult to decipher due to the cursive style and some fading. It appears to be a formal document, possibly a contract or a legal notice, with several lines of text.

Obrázek č. 42 – Písař AN

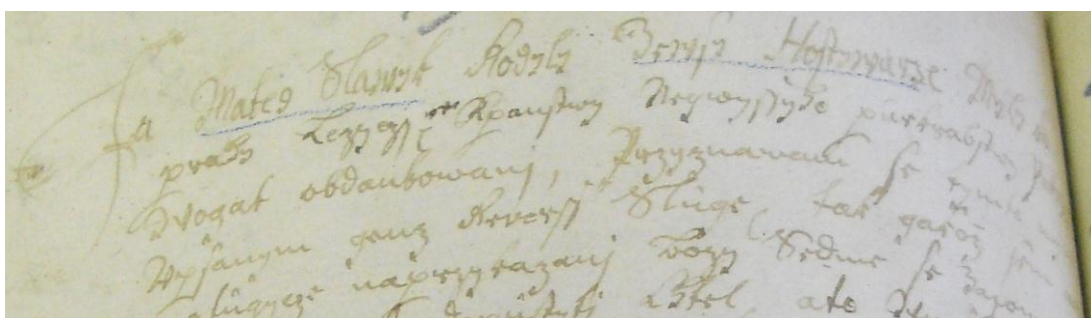
Handwritten text in a cursive script, likely a historical document or letter. The text is dense and difficult to decipher due to the cursive style and some fading. It appears to be a formal document, possibly a contract or a legal notice, with several lines of text.

Obrázek č. 43 – Písař AO

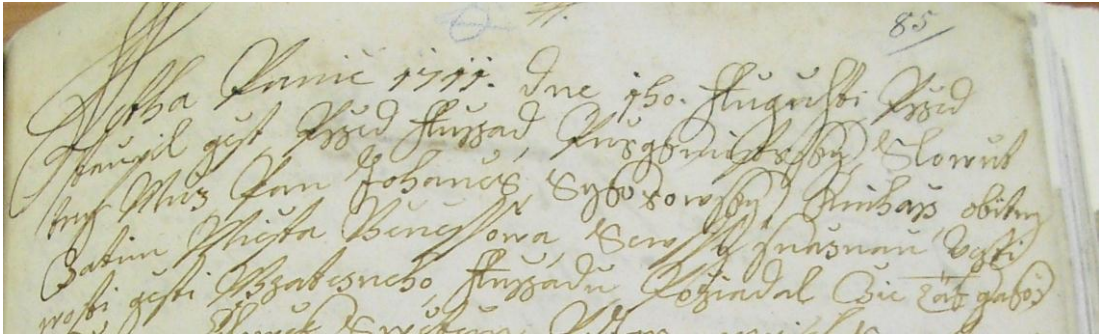
Handwritten text in a cursive script, likely a historical document or letter. The text is dense and difficult to decipher due to the cursive style and some fading. It appears to be a formal document, possibly a contract or a legal notice, with several lines of text.

Obrázek č. 44 – Písař AP

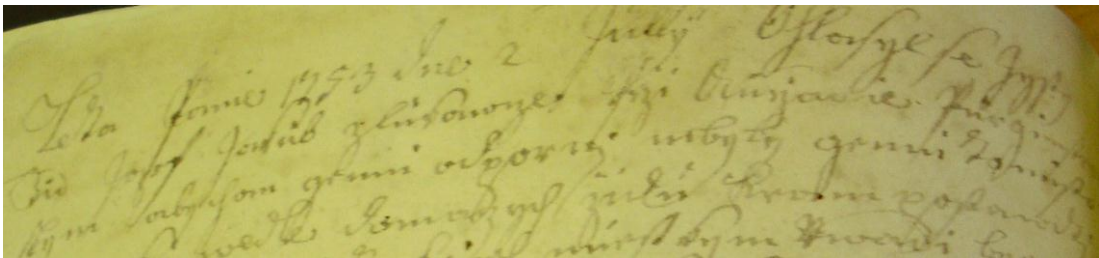
Handwritten text in a cursive script, likely a historical document or letter. The text is dense and difficult to decipher due to the cursive style and some fading. It appears to be a formal document, possibly a contract or a legal notice, with several lines of text.

Obrázek č. 45 – Písař AQ

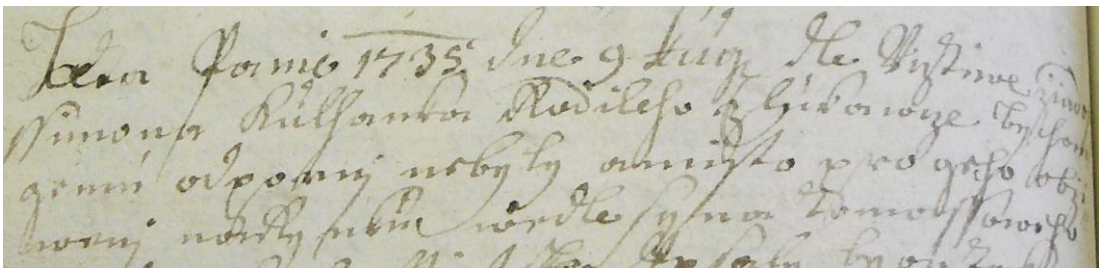
85
Leta Janie 1733. Ine 150. Jnagři si psid
Janie 1733. Ine 150. Jnagři si psid
Janie 1733. Ine 150. Jnagři si psid
Janie 1733. Ine 150. Jnagři si psid
Janie 1733. Ine 150. Jnagři si psid
Janie 1733. Ine 150. Jnagři si psid
Janie 1733. Ine 150. Jnagři si psid
Janie 1733. Ine 150. Jnagři si psid
Janie 1733. Ine 150. Jnagři si psid
Janie 1733. Ine 150. Jnagři si psid

Obrázek č. 46 – Písař AR

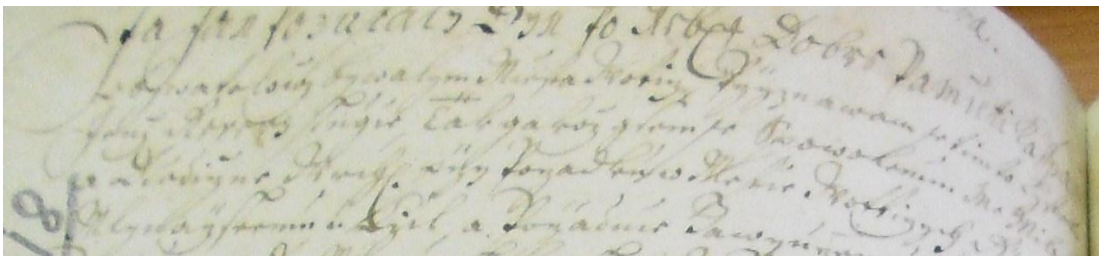
Leta Janie 1733 Ine 2 July Oflary se 1733
Leta Janie 1733 Ine 2 July Oflary se 1733
Leta Janie 1733 Ine 2 July Oflary se 1733
Leta Janie 1733 Ine 2 July Oflary se 1733
Leta Janie 1733 Ine 2 July Oflary se 1733
Leta Janie 1733 Ine 2 July Oflary se 1733
Leta Janie 1733 Ine 2 July Oflary se 1733
Leta Janie 1733 Ine 2 July Oflary se 1733
Leta Janie 1733 Ine 2 July Oflary se 1733
Leta Janie 1733 Ine 2 July Oflary se 1733

Obrázek č. 47 – Písař AS

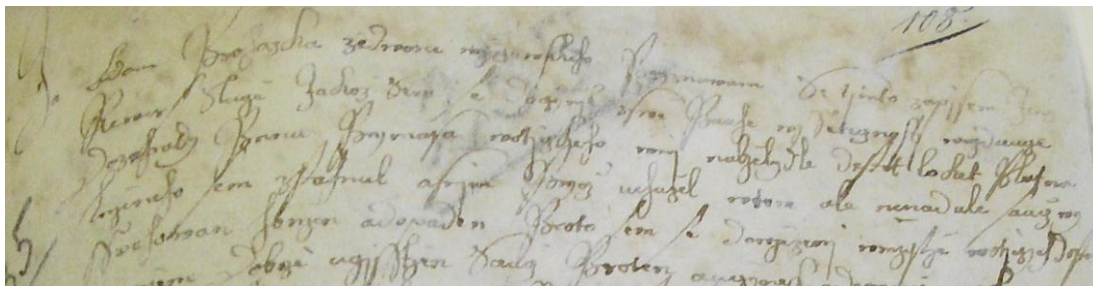
Leta Janie 1735 Ine 9 July He. Pylime
Leta Janie 1735 Ine 9 July He. Pylime
Leta Janie 1735 Ine 9 July He. Pylime
Leta Janie 1735 Ine 9 July He. Pylime
Leta Janie 1735 Ine 9 July He. Pylime
Leta Janie 1735 Ine 9 July He. Pylime
Leta Janie 1735 Ine 9 July He. Pylime
Leta Janie 1735 Ine 9 July He. Pylime
Leta Janie 1735 Ine 9 July He. Pylime
Leta Janie 1735 Ine 9 July He. Pylime

Obrázek č. 48 – Písař AT

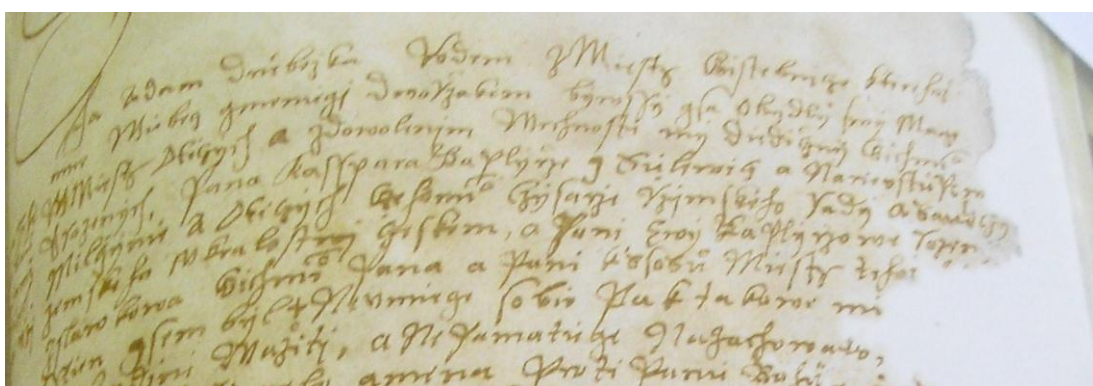
Leta Janie 1735 Ine 10 July He. Pylime
Leta Janie 1735 Ine 10 July He. Pylime
Leta Janie 1735 Ine 10 July He. Pylime
Leta Janie 1735 Ine 10 July He. Pylime
Leta Janie 1735 Ine 10 July He. Pylime
Leta Janie 1735 Ine 10 July He. Pylime
Leta Janie 1735 Ine 10 July He. Pylime
Leta Janie 1735 Ine 10 July He. Pylime
Leta Janie 1735 Ine 10 July He. Pylime
Leta Janie 1735 Ine 10 July He. Pylime

Obrázek č. 49 – Písař AU

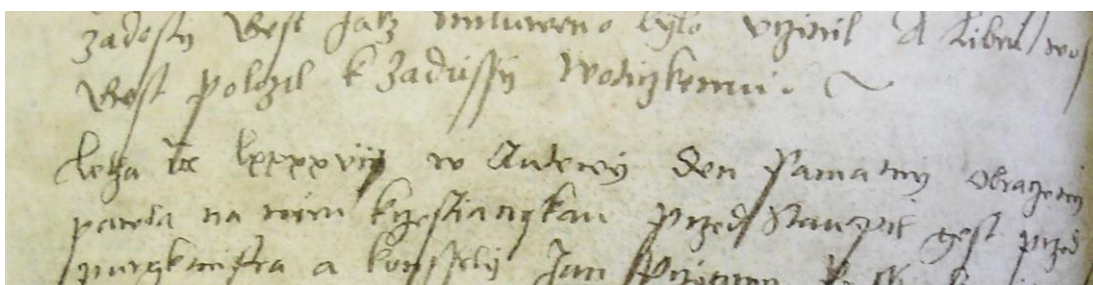
105
Já sám prosím za svou nešťastnou
Královnu a její děti, ať se jim
všecky šťastně a bez překážky
dostane, jakž se jim patří a
přechová se v dobrém a zdravém
stavu, aby užívali zdraví a
dobrého pokoje.

Obrázek č. 50 – Písař AV

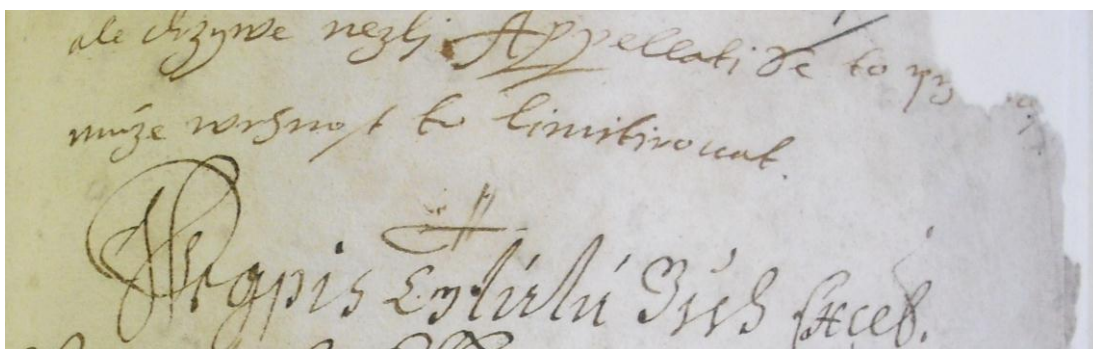
Já sám prosím za svou nešťastnou
Královnu a její děti, ať se jim
všecky šťastně a bez překážky
dostane, jakž se jim patří a
přechová se v dobrém a zdravém
stavu, aby užívali zdraví a
dobrého pokoje.

Obrázek č. 51 - Písař AW

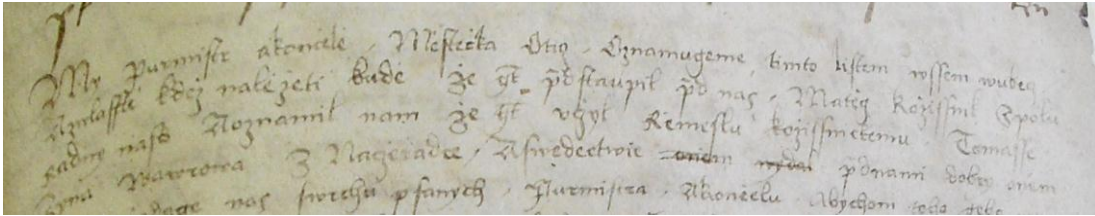
zadešty West jakž vmluveno bylo vjiniš a Libru
West položil k zaduší vohyškem.
Léta te kxxxvij ro Antroy den pamatny obrozem
panda na rím kyskangtam pzed Manusit gsp pzed
pungkmitra a kyskaly Jan Antroy k. k. k.

Obrázek č. 52 – Písař AX

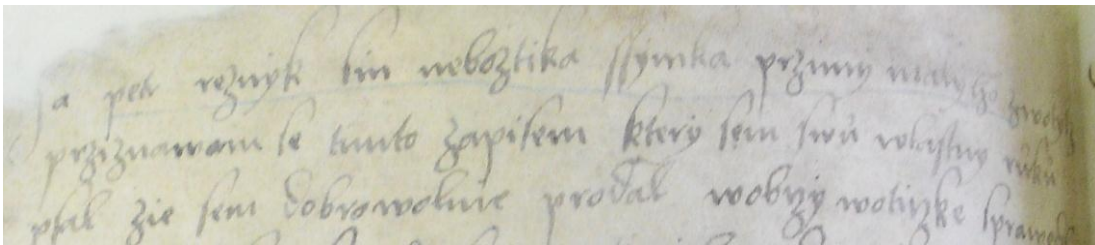
ale chyne než Appellati de to yz
muže vrsno t k limitivocat.
Papis Enlulu Bied Acced.

Obrázek č. 53 – Písař AY

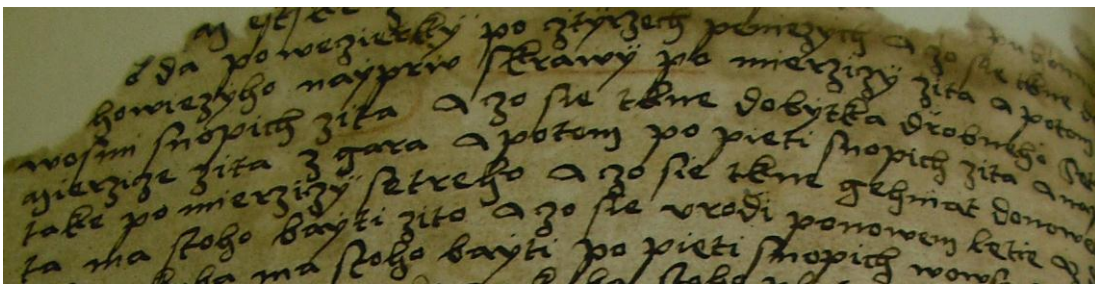
My Purnisfer atoneli, Městečka Dno - Dynamageme, tímto listem rošsem vubec
zignášše kdej naležeti bude že št předstaužit pō nas, Matig kážšim Epolu
radim našo zoznamil nam že št vžyt kemeslu kážšimcemu. Tomasse
Goni Mavrova z Magerada, z předectvoie zandem mřim pōnami doba onim
daci nas pveřu p fanych, Hurmisa, Albonělu, Abřechom tosa tola

Obrázek č. 54 – Písař AZ

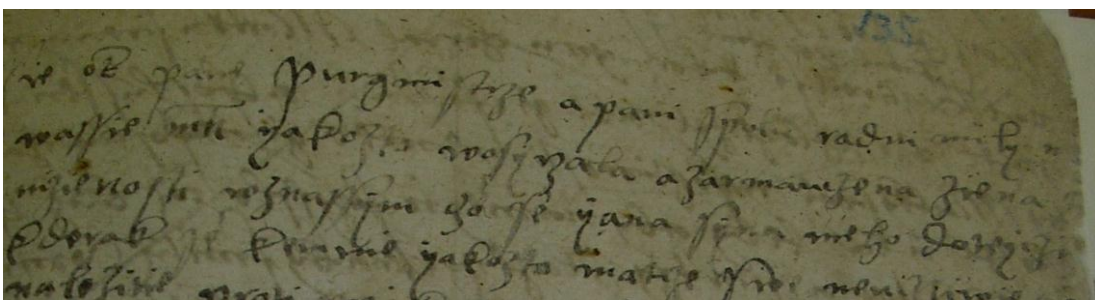
Ja pek vřizyk bin nebozřika šřimka přizimny mřimny
přiznamam se tímto zapřimem který sem šřim volyřimny mřimny
vřik že sem dobrovolně prodal vobřimny volyřimny šřimny

Obrázek č. 55 – Písař BA

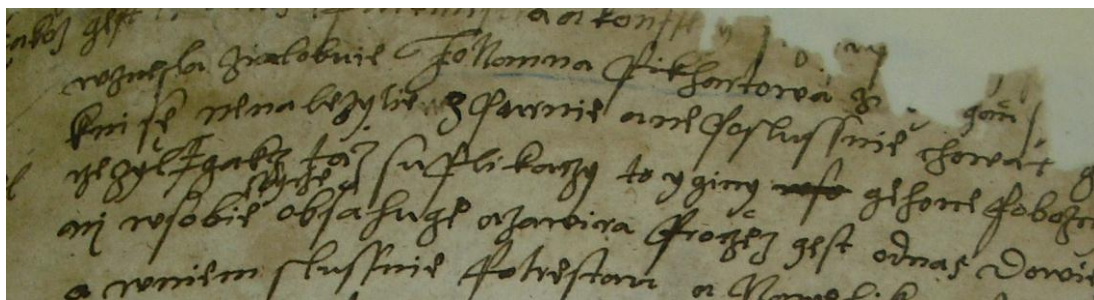
Da porozřimny po zřizřimny pōmřimny a zo se šřimny
šřimnygo nappřimny šřimnygo po mřimnygo zřimnygo a zo se šřimny
vřimny šřimnygo zřimnygo a zo se šřimnygo dobyřimnygo zřimnygo a zo se šřimnygo
vřimnygo zřimnygo zřimnygo a zo se šřimnygo šřimnygo zřimnygo a zo se šřimnygo
take po mřimnygo šřimnygo a zo se šřimnygo vřimnygo zřimnygo a zo se šřimnygo
ta ma šřimnygo šřimnygo po vřimnygo šřimnygo zřimnygo a zo se šřimnygo
šřimnygo ma šřimnygo šřimnygo po vřimnygo šřimnygo zřimnygo a zo se šřimnygo

Obrázek č. 56 – Písař BB

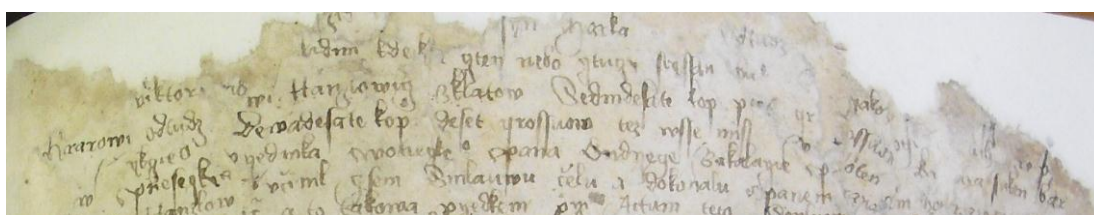

it ob pami puzimnygo a pami šřimnygo radim mřimnygo
vřimnygo mřimnygo zřimnygo vřimnygo a zřimnygo na zřimnygo
vřimnygo vřimnygo zřimnygo zřimnygo šřimnygo zřimnygo
šřimnygo zřimnygo zřimnygo mřimnygo zřimnygo zřimnygo

Obrázek č.57 – Písař BC

Obrázek č.58 – Písař BD

Příloha č. 4 – Fotografie desek pamětní knihy

